

ARMÁDA A NÁROD

VYDALA NÁRODNÍ RADA ČESKOSLOVENSKÁ

V NAKLADATELSTVÍ L. MAZÁČ V PRAZE 1938

NAŠE ARMÁDA

Alois Jirásek se zmiňuje ve svých Pamětech o tom, jak před mnohými lety viděl u Litomyšle manévry. Tenkrátě ještě císařské manévry. Potkal oddělení dragounů a zaslechl jejich hovor. Mluvili česky. Přejeli, a dlouho mu ještě zněl český hovor. A před očima se mu zjevila vidina: v čele českých dragounů český vůdce – české vojsko! Přešla těžká léta a z vidiny se stala skutečnost. Máme své, československé vojsko! Toužebné přání mladých let se splnilo starci, který se v dobách národního ponížení utěšoval starodávným českým vojskem a jeho hejtmany, na slovo brány doma i v cizině. Máme vlastní vojsko, přepevný štít národa a státu. Jaká pýcha a jaká radost v srdci, jaká útěcha a posila v dnešních dobách!

Mějme jen důvěru v naše vojsko! Mějme k němu lásku, hlubokou a věrnou, a pracujme dále v klidu a pokoji na odkazu našich předků. Neboť máme vojsko, jež nedá zahynout nám ni budoucím. Ochrání naši svobodu a bude se statečně bít, aby nikdy „pole neztratilo“, tak jak to činili jeho husitští předkové.

Buď pozdraven, československý vojáku!

ZÁKLADY ORGANISACE ČESKOSLOVENSKÉ

ARMÁDY

Armáda je svorníkem, který dává největší pevnost branné pohotovosti státu. Těm, kdož se nikdy hlouběji nezamyslili nad rozdíly charakteristik armád, připadá, že všechny armády evropské jsou skorem stejné, že je těžko definovati, čím ta či ona se liší od druhé. K tomuto úsudku svádí letmé pozorování, které přehlédne jádro, a pozoruje vnější obal. Pravda, naše armáda, jako francouzská či italská je oblečena ve vojenském stejnokroji, má pušky, děla, tanky a cvičí se podle metod, které mají charakter mezinárodní, avšak přesto podobnost mezi armádami je pouze zdánlivá. Rozdíly jsou ihned patrné tomu, kdo uvažuje o poslání vojska, o struktuře armády, o její ideji a hlavně o duchu, jímž je prostoupena všechna práce a příprava vojska, jakož i o poměru občanstva k armádě. Naše armáda od svého prvopočátku nesla všechny rysy armády demokratické. Není to fráze, vymyšlená snad v posledních letech, kdy pojem demokracie se staví jako protiklad pojmu diktatura.

Z předešlých kapitol je zřejmo, jakým způsobem rostla naše armáda přerodem z armády rakousko-uherské, jak, třeba ne záměrně a programově, ale spíše revolučně a z nenávisti ke všemu, co připomínalo režim rakouský, se oprošťovala od všeho, co armádě vtiskovalo pečeť kasty, pečeť nedemokratického zřízení. Demokracie naší armády byla pak utvrzena po návratu legií, jejichž struktura, poměr vojáka-dobrovolce k velitelům, jejich duch a idea činily je přímo prototypem armády lidové, v níž všichni mají stejná práva a povinnosti, v níž důstojník od prostého vojína se liší pouze tím, že na jeho bedra je vložena větší odpovědnost a vyžaduje se na něm, aby byl sám vzorem dokonalého bojovníka. Tento rys naší nové armády nebyl s počátku tvořen, jak jsme již podotkli, záměrně, či dokonce uplatňován násilně proti duchu občanstva. Naopak vyplynul z myšlení našeho lidu a byl později pevně zakotvován v zákonech, určujících organizaci armády a povinnosti občanů k armádě. Všechny základní kvádry, na nichž armáda spočívá, nesou ráz naprosté demokracie, neznají rozdílu stavu, náboženství, národnosti, nemají pro nikoho zvláštních výsad, práv, ale také nikomu žádného práva neberou. Aby tento demokratický rys byl každému zřejmý, připomínáme, že v prvních letech republiky šlo se na př. ve výkladu demokracie až do krajnosti, že se nečinil rozdíl ani mezi brancem vzdělaným, schopným zastávat úkoly vyšší (velitelské) a mezi brancem po případě negramotným. Všichni musili sloužiti stejně a vykonávati bez rozdílu společně všechny i podřízené povinnosti. Teprve když se ukázalo, že by nová armáda trpěla nedostatkem záložních důstojníků, byl výcvik inteligence upraven tak, aby se mohla odděleně vzdělávati v kursech a později školách pro výchovu zál. důstojníků. Nebyla jí tím snad dána nějaká výsada (na př. kratší presenčení služba). Naopak v naší armádě se předpokládá, že inteligence musí jíti příkladem v píli, ukázně-

nosti a znalostech odborných a j. etnostech vojenských. Tuto poznámku uvádíme jen proto, aby typ naší armády jako armády demokratické byl lépe a každému srozumitelně objasněn.

S tohoto hlediska je třeba pohlížeti na další kapitoly, a všimati si podrobností, jinak čtenáři bude připadat, že v nich není nic charakteristického, co by odlišovalo naši armádu od armád jiných.

Má-li být podán ucelený obraz složení a funkce naší armády, nelze přejíti údaje, zdající se snad trochu suchopárné. Bez nich by však neměl čtenář názor, na jakých základech a jaké doktríně je naše branná moc zakotvena.

Je třeba seznámiti čtenáře v první řadě s některými zákony, které jsou jaksi — obrazně řečeno — kostrou celé stavby, kostrou ze železového betonu, do níž je vše ostatní vestavěno. Ale i tato kostra musí spočívat na skále a nikoli na písku. Armáda, sebe vznosněji a přepychověji architektonicky řešená, není a nemůže být pevná, nevyrostá-li na žulovém podkladě — na mravní síle národa, kterou nesmí otřásti ani chvilka, v níž se zdá, že armádě hrozí katastrofa. Proto je nutno vždy bedlivě a kriticky se dívat na základy každé státní vojenské organizace. Armáda vytvořená diktátem může být snad krásná, může být strašlivým kolosem, může vypadat imposantně, ale běda, ukáže-li se při zkoušce ohněm, že je postavena na pohyblivém písku, že národ, na němž spočívá, použil vhodného okamžiku, aby setřásl se sebe tíži, aby se osvobodil od těch, kteří jej ujařmili.

Příkladem rozkladu armády, který nastává, když národ není již její oporou, byl konec světové války. Tehdy armády Německa a Rakouska zůstaly nejen osamoceny, ale dokonce v jejich řadách se šířila vzpoura národů, ony státy obývající. Důsledkem toho byl katastrofální rozvrat vojenský i mravní na všech frontách, jenž dokončil porážku vojenskou.

Kromě jiných činitelů, kteří tvoří tmel mezi armádou a národem jsou to v první řadě dobré zákony určující poměr občanů k branné moci. Naše stěžejní zákony, jejichž výčet a obsah přinášíme, jsou nejvýmluvnějším dokladem, jak zákonodárci pečlivě dbali, aby odpovídaly svým duchem duchu všech občanů, aby nebyly neorganicky na tělo národa připevněny, ale vyrůstaly přirozeně z nezbytných potřeb státu, byly účelné a měřily všem stejně, aby nevyvolávaly v některých vrstvách občanstva pocity křivdy.

V dalším pak podán je pohled do struktury a uspořádání naší branné moci a stručně objasněny zásady její doktriny.

PRÁVNÍ USTANOVENÍ PRO ZŘÍZENÍ ČSL. BRANNÉ MOCI A PŘÍPRAVU OBRANY STÁTU

I. BRANNÝ ZÁKON

Základním ustanovením, kterým je dán podklad k zřízení čsl. branné moci, je ustanovení § 127, ústavní listiny. Podle něho je každý způsobilý občan povinen podrobiti se vojenskému výcviku a uposlechnouti výzvy k obraně státu.

Podrobnosti tohoto ustanovení upravil branný zákon ze dne 19. března 1920, č. 193 Sb. z. a n.

Úkolem čsl. branné moci

je hájit trvání, celistvost a svobodu republiky proti nepříteli vnějšímu, spolupůsobit při udržování pořádku a bezpečnosti uvnitř státu, konat pomocné služby při pohromách, které ohrožují život a majetek občanstva.

Při udržování pořádku a bezpečnosti vypomáhají podle potřeby *ozbrojené* vojenské asistence. Při pohromách se uplatní *pomocné* vojenské asistence.

Branná soustava

Branná soustava republiky je vybudována na principu stálého vojska, ke kterému patří důstojníci a rotmistři z povolání, déle sloužící poddůstojníci a presenčně sloužící mužstvo, vykonávající službu na základě všeobecné branné povinnosti.

Armáda je organisována na systému rámcovém, t. j. má již v míru rámec (velitele a část mužstva) pro polní útvary. Tento systém je zárukou důkladného výcviku branců a rychlého přechodu z mírového počtu na počet válečný. Proto jsou tímto způsobem organisovány všechny velké moderní armády.

Kontingent branců

K zajištění potřebného mírového počtu vojska je určeno 70.000 branců. Tento počet může ministerstvo národní obrany podle potřeby zvýšit. Branci, kteří byli odvedeni nad počet a kteří by byli presenční službou hmotně těžce poškozeni, se zařadí do náhradní zálohy.

Výkon branné povinnosti

Jak již bylo řečeno, branná povinnost je všeobecná a nutno ji vykonati osobně. Podléhají jí všichni českoslovenští občané od 20 do 50 let. Dobrovolníkům může být povolen vstup od 17 let. Za války může prezident republiky nařídit předčasný odvod 18- a 19letých mladých mužů a opětný odvod starších ročníků a přidržení k válečné službě členů spolků, které pěstují vojenský výcvik, od 17 do 60 let.

Odvodní povinnost

počiná 1. lednem v roce, v němž občan dosáhne 20 let, a končí 31. prosincem roku, v němž dosáhne stáří 22 let. Pro ty, kteří nesplní odvodní povinnost, trvá až do 50 let. Příslušníci téhož roku narození jsou povinni dostaviti se k odvodu ve třech za sebou jdoucích letech, pokud nebyli odvedeni již v 1. neb v 2. roce, takže v každém roce jsou povolány k odvodu zároveň 3 ročníky. Ministerstvo národní obrany může však povolat k odvodu pouze 1 nebo 2 nejstarší ročníky.

Hlavní odvody jsou zpravidla v sídle okresního politického úřadu v době od 1. března do konce května. Osoby, které se nemohly dostavit k těmto odvodům, zúčastní se podle potřeby odvodů dodatečných u doplňovacích okresních velitelství.

Podle výsledku lékařské prohlídky je branec klasifikován značkou *A* (schopen bez vady k řadové službě) *B* (schopen s vadou k pomocným službám) a *C* (neschopen). Na základě lékařské klasifikace je pak branec buď odveden, neodveden neb je jeho odvod odročen na příští rok.

Do odvodního rozhodnutí není opravného prostředku.

Dobrovolně se může podrobit odvodu u okresního doplňovacího velitelství ten, komu byl povolen dobrovolný vstup do československé branné moci.

Osobám, které ještě nesplnily odvodní povinnost, a odvedeným brancům, kteří nevykonali presenční službu, není dovoleno se oženit bez zvláštního povolení. Bez povolení vojenských úřadů se nemohou též oženit důstojníci a rotmistři z povolání a déle sloužící poddůstojníci.

Zařadění brance k určitému útvaru závisí na jeho tělesných a duševních schopnostech, na jeho předběžném vzdělání a civilním zaměstnání. Branci, kteří mají zvláštní schopnosti a zálibu pro určitý vojenský obor, mohou při odvedech požádat, aby byli vybráni pro tu či onu zbraň. O svém zařadění se doví bravec při svém povolání k vojenské službě.

Presenční služba a vojenský výcvik

Presenční služba, k níž zavazuje zákon odvedené brance, trvá 2 léta. Příslušníci náhradní zálohy jsou povinni vykonat jen pětíměsíční vojenský výcvik.

K vykonání vojenské služby u určitého vojenského útvaru povolá brance domovské okresní velitelství. Nástupním dnem (zpravidla 1. říjnem), kdy je bravec zařaděn u některého vojskového tělesa, stává se vojínem a je od té chvíle podroben vojenské kázeňské a trestní pravomoci.

V odůvodněných případech může býti branci povolen odklad presenční služby na dobu jednoho roku. Odklad může být každoročně prodlužován, nejdéle však do 24 let, u vysokoškolských studentů do 26 let a ve výjimečných případech do 28 let.

V den nástupu se nováčci prezentují, t. j. podrobí se nové lékařské prohlídce a zapíší se do seznamu vojenského útvaru.

Z presenční služby může být voják předčasně propuštěn jen tehdy, stane-li se neschopným k vojenské službě. Tato neschopnost se zjišťuje komisionálně při t. zv. superarbitraci.

Dobrovolná další činná služba

Každému, kdo splnil presenční službu, může být povoleno konat dobrovolně další činnou službu. Jsou to zpravidla osoby, které se připravují na převzetí do sboru vojenských osob z povolání, důstojníci v záloze, déle sloužící poddůstojníci a konečně i mužstvo.

Záloha a náhradní záloha

Po skončení presenční služby jsou branci překládáni do zálohy, která se dělí na I. a II. zálohu. První záloha má za války doplnit aktivní armádu (stálé vojsko) na válečný počet. Náleží k ní záložníci až do konce 40. roku. Druhá záloha je určena za války hlavně k strážní službě v etapě a zápolí a patří k ní záložníci od 41.—50. roku.

Příslušníci náhradní zálohy zůstávají v ní až do 50 let.

Cvičení ve zbraní

Příslušníci první zálohy jsou povinni vykonat čtyři cvičení ve zbraní: první dvě čtyřnedělní, druhá dvě třínedělní. Příslušníci náhradní zálohy konají o jedno čtyřnedělní cvičení více. V odůvodněných případech lze cvičení ve zbraní přeložit na jiné období neb příští rok.

Při zavedení nové výzbroje může ministerstvo národní obrany povolati podle potřeby kromě toho příslušníky první zálohy a náhradní zálohy k mimořádnému cvi-

čení nejdéle čtyřnedělním. Toto cvičení může být započteno úplně nebo částečně do úhrné doby předepsaných cvičení.

Vyžadují-li toho mimořádné okolnosti, může vláda k zvýšení brannosti státu naříditi povolání příslušníků zálohy a náhradní zálohy k vykonání výjimečného čtyřnedělního cvičení ve zbraní.

Doplňování důstojníků v záloze a vojenských osob z povolání

Sbor důstojníků v záloze se doplňuje z osob, které vykonaly presenční službu, a které s prospěchem absolvovaly školu na důstojníky v záloze. Do škol na důstojníky v záloze se přijímají vojíní absolventi středních a vysokých škol.

Sbor důstojníků a rotmistřů z povolání se doplňuje z osob, které vykonaly presenční službu a jimž se dostalo předepsaného školení, po případě které splnily předepsané podmínky.

Důstojníci zbraní z povolání se školí na dvouleté vojenské akademii. Do té se přijímají absolventi škol na záložní důstojníky, mladší 25 let, kteří s prospěchem vykonali zkoušku na důstojníky v záloze. Přijati mohou býti též rotmistři a déle sloužící, vyhovují-li zvláště stanoveným podmínkám.

Rotmistři z povolání se mohou stát déle sloužící poddůstojníci, absolventi měšťanské školy, po dvouleté přípravné službě a po úspěšném absolvování školy na rotmistři z povolání.

Mobilisace a válka

V případě potřeby (napjatá politická situace, důvody vnitropolitické) může prezident republiky po slyšení vlády povolati do zbraně pět nejmladších ročníků první zálohy a náhradní zálohy.

Hrozí-li nebezpečí války, nařídí prezident republiky po slyšení vlády mobilisaci armády, t. j. uvedení branné moci na válečný počet a ve válečnou pohotovost. Proto se povolá záloha a náhradní záloha k činné službě.

Mobilisace může být buď všeobecná nebo částečná. Při částečné mobilisaci se povolávají napřed ročníky mladší. Povolání se děje mobilisační vyhláškou, při částečné mobilisaci též svolávacími listky.

Po vyhlášení mobilisace opustí povolané osoby nejpozději do 24 hodin své bydliště a odeberou se k svým vojenským útvarům; záložníci, kteří dostali určovací listky, nastoupí svá místa podle nich.

Osobám, kterých je z důležitých zájmů obrany státu nezbytně třeba na místech jejich občanského povolání, může býti povoleno na určitou dobu zproštění od činné služby.

O tomto zproštění rozhoduje již v míru ministerstvo národní obrany.

Mobilisace se končí demobilisací. Tuto nařizuje prezident republiky na návrh ministra národní obrany. Jakmile je demobilisace nařízena, propustí se osoby, jichž se týká, z činné služby a provedou se opatření o věčných prostředcích, jichž není zapotřebí k vojenským účelům.

Propuštění z branné moci

Pravidelné propuštění z branné moci nastává 31. prosincem roku, v němž příslušníci zálohy a náhradní zálohy dosáhnou 50 let.

Propuštěné osoby pozbývají vojenských hodností.

Důstojníci v záloze mohou převzít dobrovolně další brannou povinnost až do doby, kdy sami zažádají o propuštění z branné moci.

Před ukončením 50. roku jsou z branné moci propuštěni ti, kteří se stanou neschopnými.

2. ZÁKON O OCHRANĚ A OBRANĚ PROTI LETECKÝM ÚTOKŮM

ZE DNE 11. DUBNA 1935, Č. 82 SB. Z. A N.

Podle tohoto zákona jsou povinni postarat se o vhodné úkryty k ochraně před leteckými útoky vlastníci nemovitostí, na nichž jsou podniky a ústavy s větším počtem zaměstnanců, spolu s provozovateli podniku (ústavu), dále stavebníci nových budov.

Úředním nařízením může být uloženo občanům opatřit si pro sebe a osoby jim blízké na svůj náklad úplnou plynovou masku, po případě i jiné ochranné předměty a udržovat je v řádném stavu.

Obce jsou povinny postarat se na svůj náklad o dostatečný počet veřejných úkrytů a zásobní plynové masky.

Obce se též starají podle pokynů politických úřadů o službu poplachovou, bezpečnostní, požární, zdravotnickou a samaritskou, pečují o maskování, zhasínání světel a spolupůsobí při službě hlásné. Obcím pomáhají v těchto úkolech veřejné i jiné korporace i jednotlivci. K úhradě vzniklých nákladů je obec oprávněna vybírat dávku.

Nesplní-li obec tyto úkoly, zajistí politický úřad jejich provedení na náklad obce. Politické úřady, obce i zúčastněné osoby i jednotlivci jsou oprávněny vydávat i další potřebné příkazy a zákazy, aby byl zajištěn úspěch ochrany před leteckými útoky.

K účelům zákona lze ve prospěch státu nebo obce za náhradu požadovat věci movité k užívání nebo do vlastnictví, věci nemovité k užívání. Věci nemovité lze též vyvlastnit.

Ministerstvo vnitra v dohodě s ministerstvem národní obrany roztrídí obce podle rozsahu nebezpečí z leteckých útoků na kategorie a stanoví, která ustanovení a kdy nabývají pro tu kterou kategorii účinnosti.

Poradní sbor pro protileteckou ochranu u ministerstva vnitra podává posudky ve věcech ochrany před leteckými útoky. V obcích jsou zřízeny Místní poradní výbory. Soustřeďují zástupce úřadů státních a samosprávných, vojenských posádek, lékařů, učitelstva, hasičů, tělovýchovných spolků, ozbrojených sborů občanských a pod.

Držitelé podniků a ústavů, důležitých pro obranu státu, jsou povinni na úřední příkaz připravit a udržovat vlastním nákladem prostředky potřebné pro obranu těchto podniků a ústavů. Vojenské správě je vyhrazena kontrola obranných příprav.

3. ZÁKON O OBRANĚ STÁTU ZE DNE 13. KVĚTNA 1936, VYHLÁŠEN

DNE 23. KVĚTNA 1936, Č. 131 SB. Z. A N.

Tento zákon určuje, jakým způsobem mají být zabezpečeny zájmy obrany státu a jakých prostředků lze k této obraně užít.

Za včasnou a účelnou přípravu o zabezpečení obrany státu v míru i ve válce odpovídá vláda. Za války určuje vláda cíle, kterých má být brannou mocí dosaženo. Řídit vojenské operace přísluší hlavnímu veliteli.

Podniky důležité pro obranu státu

Osoby státně nespolehlivé nemohou obdržeti oprávnění k provozování podniku, důležitého pro obranu státu. Byl-li držitel takového podniku pravoplatně označen za osobu státně nespolehlivou, musí určit za sebe vyhovujícího provozovatele podniku. Také členy správních, dozorčích a revisních orgánů u těchto podniků nesmějí být osoby státně nespolehlivé. U podniků důležitých pro obranu státu nesmějí býti zaměstnány také osoby státně nespolehlivé; cizinci jen se svolením vojenské správy.

Držitelé podniků důležitých pro obranu státu jsou povinni podávati úřadům žádané zprávy o svém podniku a dovoliti orgánům vojenské správy přezkoušení těchto údajů v podniku. Kromě toho může býti uloženo držitelům podniků udržovati určité zásoby předmětů (surovin, výrobků a pod.) a udržovati zařízení pro válečnou výrobu. Věci, které mají býti utajeny v zájmu obrany státu, musí uchovati oni i jejich zaměstnanci v tajnosti. Nesmí též povolit vstup do podniku nepovolaným osobám.

Při povolování a schvalování podniků důležitých pro obranu státu, jejich přístavbách a přestavbách, mohou úřady předepsati zvláštní podmínky pro umístění, úpravu a vybavení těchto podniků. Úřady zařídí, aby tato opatření zůstala utajena.

Registrovanými podniky se rozumějí podniky důležité pro obranu státu, které ministerstvo národní obrany se souhlasem majitele zapíše do zvláštního seznamu. Souhlasu majitele není třeba, usnese-li se na tom vláda a v době branné pohotovosti státu. Činnost registrovaných podniků sleduje vojenská správa již v míru svými orgány.

Držitelé registrovaných podniků jsou povinni přizpůsobit svá technická zařízení tak, aby byla umožněna zvýšená činnost za branné pohotovosti státu. Za branné pohotovosti státu jsou tyto podniky povinny, je-li toho třeba, rozšířiti, přeměnit nebo převést výrobu na jiné místo, po případě odevzdati podnik vojenské správě.

Soupis osob a věcných prostředků

může vláda k účelům přípravy obrany státu provést již v míru. Vláda může též naříditi prohlídku věcných prostředků.

V pohraničním pásmu

je k provádění jakýchkoli staveb a horních děl, k zřizování provozoven a k udělování živnostenských koncesí neb horních oprávnění zapotřebí souhlasu vojenské správy. Svolení může býti také uděleno s určitými podmínkami. Též souhlasu je třeba k přeměně lesní půdy v půdu jinou a naopak.

U staveb a horních děl již zřízených může vojenská správa naříditi a provést v zájmu obrany státu určité úpravy. Totéž se týká úprav povrchu půdy.

Podobná opatření platí i pro obvody opevněných a jiných pro obranu státu důležitých míst.

Opatření zpravodajská

Přístup k místům, kde jsou umístěna zařízení nebo opatření důležitá pro obranu státu může býti zakázán. Také za vojenských cvičení a za branné pohotovosti státu může býti omezen přístup do určitých prostorů.

Držitelé soukromých zařízení pro sdělování jakýchkoli zpráv jiným způsobem než pomocí elektrické energie jsou povinni učinit opatření, jímž by bylo lze kontrolovat provoz na těchto zařízeních. Podle okolností jsou povinni provoz zastavit a zařízení odklidit.

Vláda může zakázat vývoz nevyvolaných fotografických snímků, po případě i dovoz a používání fotografických přístrojů.

Vývoz a dovoz zbraní, střeliva

a předmětů vojenského ústroje je dovolen jen s povolením vojenské správy.

Vynálezy a patenty

Každý přihlašovatel vynálezu, důležitého pro obranu státu u patentního úřadu je povinen zachováti vynález v tajnosti. Nesmí jej také prodati do ciziny. Vojenská správa má právo užívatí kteréhokoli vynálezu a nemůže z toho důvodu býti proti ní uplatňováno nějaké právo z přihlášeného vynálezu neb uděleného patentu.

Je-li v zájmu obrany státu třeba, aby podniku, důležitému pro obranu státu bylo povoleno užívatí cizího vynálezu, udělí mu povolení patentní úřad za přiměřenou náhradu.

Nemovitosti v pohraničním pásmu, v obvodech opevněných a v místech pro obranu státu důležitých

nemohou mít zpravidla ve vlastnictví cizinci.

Stavby důležité pro obranu státu

U staveb důležitých pro obranu státu učiní úřady potřebná opatření, aby zařízení, uspořádání takové stavby, jakož i její povolení a schválení zůstalo utajeno. Tu není třeba dodržovat platné stavební řády a jiná právní ustanovení.

Obrana státu za branné pohotovosti státu

Stát vstupuje do branné pohotovosti, jakmile byla vyhlášena mobilisace branné moci nebo prohlášen válečný stav anebo vypověděna válka.

V této době může býti uložena pracovní povinnost zaměstnancům v oborech práce, kterých je nevyhnutelně třeba k pravidelnému životu ve státě (opatřování vody, světla, zdravotnická služba, zemědělská výroba, předměty spotřeby a pod.). Pro státní a veřejné zaměstnance, členy zastupitelských sborů a veřejných institucí a podniky důležité pro obranu státu platí za branné pohotovosti pracovní povinnost samočinně.

Osoby, jimž byla pracovní povinnost uložena, jsou povinny setrvat ve svém zaměstnání a plniti řádně všechny své povinnosti, po případě úkoly, které jim byly svěřeny. Podle potřeby jsou tyto osoby povinny konati své zaměstnání i mimo místo svého pobytu.

Vláda může též prodloužiti funkční období zastupitelských sborů a členů veřejných institucí nejdéle na rok po ukončení branné pohotovosti státu.

Všem schopným osobám ve stáří od 17 do 60 let mohou býti vojenskými velitelstvími (úřady) a obcemi uloženy osobní úkony, t. j. jakákoli činnost v zájmu

obranu státu. Přednost mají ti, kteří se hlásí dobrovolně, muži před ženami a osoby, které svým obvyklým zaměstnáním jsou způsobilé k příslušnému úkonu.

Osoby povolané k osobním úkonům jsou podřízeny orgánům velitelství (úřadů, obcí), pod jejichž dozorem osobní úkony konají. V poli se tyto osoby stávají příslušníky branné moci; nelze jich však ponžít k výkonu vlastní vojenské služby.

Věcné prostředky (t. j. vše, čeho lze užít k obraně státu) se opatří tím, že se uloží jejich držitelům, aby je za náhradu poskytl státu nebo obci do užívání nebo vlastnictví. Při ukládání věcných plnění se přihlíží k tomu, aby nebyla ohrožena výživa držitele a jeho rodiny a chod jeho hospodářských zařízení.

Jde zde především o všechny dopravní prostředky, soukromé silnice a cesty, vody a vodní stavby, telegrafy, poštovní holuby, nemovitosti, ubytovací a skladní prostory, stravování osob a krmení zvířat a léčebné ústavy.

Hospodářská organizace státu za branné pohotovosti předvídá úpravu výroby, oběhu a spotřebu věcných prostředků, zejména za tím účelem, aby bylo zajištěno zásobování branné moci a obyvatelstva. Věcné prostředky mohou být dány pod *závěru*, t. j. může být omezeno volné nakládání s nimi, mohou být odňaty nakládání držitele, mohou být odevzdány do vlastnictví jiných osob a pod.

Pro ústřední správu státně řízeného hospodářství se všemi věcnými prostředky se zřídí nejvyšší úřad hospodářský (NÚH) jako zvláštní ministerstvo. Potřebné přípravy pro zřízení NÚH se učiní již v míru. NÚH stanoví též ceny věcných prostředků. V nižších stolicích obstarávají věci patřící do oboru působnosti NÚH zemské a okresní úřady a obce. U všech těchto institucí se zřídí poradní sbory hospodářské.

Vláda je oprávněna se souhlasem presidenta republiky učiniti opatření, k nimž by jinak bylo třeba zákona, k finančnímu zabezpečení státu a samosprávy a k úpravě mimořádných poměrů.

Může též stanoviti příročí, stanoviti, že zcizení, propachtování a pronájem určitých druhů nemovitostí je vázán úředním souhlasem.

Hlavním nebo armádním velitelem může být učiněno opatření, aby v určitém obvodu byla provedena evakuace, t. j. odsunuto obyvatelstvo, zvířata a jiné věci. Osoby, jichž se to týká, jsou povinny odebrati se na vykázané místo a setrvat tam. Držitelé zvířat a jiných věcí jsou povinni odevzdat je k převozu, nebo sami převézt na určená místa. Evakuaci organizuje vojenská správa a provádí ji politické úřady.

V poli se přenáší působnost ministerstva vnitra ve věcech, náležejících do působnosti politických úřadů, na hlavního velitele; politické úřady se mu podřizují. V některých částech zápolí může vláda svěřiti hlavnímu veliteli, aby k zabezpečení vojenských potřeb vydával nařízení v mezích působnosti zemského úřadu. V poli i zápolí lze v určitých okresech ustanoviti vojenské správní komisaře s pravomocí okresního úřadu.

Censuru pošty, určené pro příslušníky branné moci nebo jimi odesílané, provádí vojenská správa. Censura tisku se zostřuje.

Úřady mohou naříditi odevzdání do úřední úschovy všech radioelektrických zařízení (přijímacích i vysílacích).

Za války může vláda rozšířit pravomoc vojenských soudů na občanské osoby pro některé trestní činy. Zaměstnanci podniků důležitých pro obranu státu, které jsou pod dozorem vojenské správy, podléhají vojenské kázeňské a soudní pravomoci.

Totéž platí pro osoby, povolané k osobním úkonům pro neuposlechnutí příkazů dozorních vojenských orgánů.

Obrana státu mimo dobu branné pohotovosti

přichází v úvalu, nastanou-li uvnitř státu nebo na jeho hranicích události, které ohrožují celistvost státu, demokraticko-republikánskou formu, ústavu nebo veřejný klid a pořádek.

Tu může vláda se souhlasem presidenta republiky zavést kromě jiných opatření zejména pracovní povinnost, osobní úkony, věcná plnění a hospodářskou organizaci státu předvídanou pro brannou pohotovost státu. Je-li nebezpečí v prodlení, může některá opatření provést prozatím příslušný ministr.

4. VLÁDNÍ NAŘÍZENÍ O STRÁŽI OBRANY STÁTU ZE DNE 23. ŘÍJNA 1936

Č. 270 SB. Z. A N.

Úkolem stráže obrany státu je ochrana neporušitelnosti státních hranic, nedotknutelnosti státního území a spolupůsobení při ochraně veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti.

Stráž jest složena z příslušníků četnictva, z policejních sborů, z obecní stráže bezpečnosti, z vojenských osob, z příslušníků finanční stráže a zaměstnanců státu a veřejnoprávních korporací, pokud vykonávají službu strážní a policejní a jsou za příslušníky stráže obrany státu určeni.

Stráž jest vojensky organizována a vycvičena a je podřízena skrze politické úřady ministerstvu vnitra. Příslušníci stráže podléhají vojenskému trestnímu právu. Kázeňské právo se upraví pro stráž podle vojenského kázeňského práva.

Při výkonu služby mají příslušníci stráže obrany státu práva vojenské stráže. Po dobu příslušnosti ke stráži nebudou její příslušníci povoláváni k výkonu vojenské služební povinnosti.

Jako odborné poradce, po případě velitele, dostane stráž důstojníky vojska, úředníky z ministerstva financí, železnic, pošt a telegrafů.

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ O ORGANISACI ARMÁDY

1. ZÁKLADNÍ ROZČLENĚNÍ

Podle úkolů jednotlivých složek dělí se branná moc na zbraně a služby. K zbraním patří složky, jejichž úkolem je vésti boj. Jsou to: pěchota s útočnou vozbou, dělostřelectvo, letectvo, jezdecko, ženijní vojsko a telegrafní vojsko. Úkolem služeb je usnadňovati úkol zbraní dodáváním všeho, čeho tyto potřebují k životu a k boji. Patří k nim kromě vzdělávacích a vědeckých ústavů služba zbrojní, automobilní, letecká, ženijní, spojovací, válečného průmyslu, zdravotnická, intendantní, justiční, veterinářská, duchovní, doplňovací, remontnická a stavební. Určení jednotlivých služeb plyne již z jejich názvu.

Útvary zbraní a služeb, jimiž v čele je vyšší velitelství, tvoří vyšší jednotky (sbory, divise, jezdecké brigády).

Ústřední správu branné moci provádí ministerstvo národní obrany.

Služebním jazykem armády je jazyk československý; ve styku s mužstvem, neznalým tohoto jazyka, lze použít jeho mateřského jazyka.

Vojenské osoby se dělí podle hodnosti na důstojníky, rotmistry a mužstvo.

K důstojníkům patří: generálové (armádní, divisní a brigádní), vyšší důstojníci (plukovníci, podplukovníci, majoři a štábní kapitáni), nižší důstojníci (kapitáni, nadporučíci, poručíci a podporučíci).

Hodnosti rotmistrů jsou: praporčík, štábní rotmistr, a rotmistr.

Mužstvo se dělí na poddůstojníky (rotní, četaři, desátníci, a svobodníci) a vojíny.

Vojenské osoby podléhají vojenské kázeňské, kárné a trestní pravomoci.

2. ÚZEMNÍ ROZDĚLENÍ

Vojensky je Československá republika rozdělena na sedm sborových oblastí.

Velitelství I. sboru v Praze patří jihozápadní část země české, počítajíc v to politické okresy Teplice-Šanov, Bilina, Louny, Slaný, Praha-venkov, Brandýs n. L., Říčany, Benešov a Pelhřimov.

Velitelství II. sboru v Hradci Králové patří zbývající část země české.

Velitelství III. sboru v Brně patří jihozápadní část země moravsko-slezské, počítajíc v to politické okresy Boskovice, Prostějov, Písek, Kroměříž, Uherské Hradiště a Uherský Brod.

Velitelství IV. sboru v Olomouci patří zbývající část země moravsko-slezské.

Velitelství V. sboru v Trenčíně patří severozápadní část země slovenské, počítajíc v to politické okresy Myjava, Nové Město n. V., Topolčany, Prievidza, Kremnica, Turč. Sv. Martin, Ružomberok a Liptov. Sv. Mikuláš.

Velitelství VI. sboru v Košicích patří východní část země slovenské, počítajíc v to politické okresy Feledince, Rim. Sobota, Brezno n. H., Poprad a země Podkarpatská.

Velitelství VII. sboru v Báňské Bystrici patří zbývající část země slovenské.

Pro doplňování branné moci je každá oblast sboru rozdělena na několik doplňovacích okresů. K doplňovacímu okresu patří zpravidla několik politických okresů.

Pro doplňování koňmi je v každé oblasti sboru 1—2 velitelství evidence koňstva, pro doplňování motorovými vozidly velitelství evidence motorových vozidel.

3. VRCHNÍ VELITEL

Vrchním velitelem branné moci je podle ústavní listiny prezident republiky. Jemu je vyhrazeno právo ustanovovat nejvyšší vojenské funkcionáře, zejména generálního inspektora, náčelníka hlavního štábu a vyšší velitele. Za války určuje hlavního velitele. K obstarávání vojenských věcí, které spadají do oboru působnosti prezidenta republiky, je zřízena vojenská kancelář prezidenta republiky.

K soustavné péči o to, aby byla náležitě zabezpečena obrana státu všemi odvětvími státní správy, je zřízena Nejvyšší rada obrany státu (NROS), užší výbor z členů vlády. Předsedou Rady je předseda vlády. Ostatní členy jmenuje prezident republiky na návrh předsedy vlády.

Jednání Rady se účastní s hlasem poradním vždy generální inspektor a náčelník hlavního štábu branné moci, za války jen hlavní velitel.

Prezident republiky má právo Radu svolat, předsedat jí a vyžádat si od ní zprávu.

Meziministerský sbor obrany státu (MSOS) je pomocným orgánem NROS, který zpracovává podrobněji její usnesení. Je složen ze zástupců předsednictva ministerské rady, všech ministerstev a kanceláře prezidenta republiky.

Generální sekretariát obrany státu obstarává pomocnou službu pro NROS k MSOS. V jeho čele je generální sekretář. Generální sekretariát je přiřazen k hlavnímu štábu branné moci.

Rozhodování o zásadních otázkách organizace, výcviku, mobilisace, operačního a nástupového plánu, výzbroje a výstroje je vyhrazeno Armádnímu poradnímu sboru. Jeho předsedou je ministr, místopředsedou generální inspektor. Řádným členem je náčelník a podnáčelník hlavního štábu, zemští vojenští velitelé a čtyři generálové ustanovení prezidentem republiky. K mimořádným členům patří I. a II. zástupce náčelníka hlavního štábu a generální sekretář obrany státu.

4. MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

je ústředním správním úřadem branné moci. V jeho čele je ministr, t. č. poslanec Fr. Machník. Jemu jsou vyhrazena všechna rozhodnutí zásadního rázu. Ke své osobní službě má ministr přednostu své kanceláře, pobočníka a osobního tajemníka.

Poradním orgánem ministrovým v otázkách organizačních, výcvikových a školských je francouzská vojenská mise, vedená armádním generálem Faucherem.

Pomocným a poradním orgánem ministra je generální inspektor branné moci (t. č. armádní generál Jan Syrový), který je vrchním kontrolním orgánem branné moci a služebně nejstarším generálem.

Přímo ministrově je podřízen:

a) Kontrolní sbor vojenské správy, který provádí dozor na veškeré materiální hospodaření voj. správy;

b) kancelář čs. legií, která má na starosti evidenci a sociální péči o legionáře;

c) úsporný komisař vojenské správy, který dozírá na to, aby všechny potřeby a úkoly vojenské správy byly obstarávány účelně, jednoduše a pokud lze s nejmenším nákladem.

Studijním, usměrňujícím a výkonným orgánem ministra ve všech otázkách spjatých s přípravou státu a branné moci pro válku je hlavní štáb branné moci. V jeho čele je náčelník hlavního štábu, t. č. armádní generál Ludvík Krejčí.

Zástupcem a pomocníkem náčelníka je podnáčelník hlavního štábu. Jednotlivá oddělení hlavního štábu (organizační, zpravodajské, operační, materiální, školské a výcvikové) podléhají náčelníku (podnáčelníku) přes I. nebo II. zástupce náčelníka hlavního štábu.

K hlavnímu štábu je též organizačně přidělen generální sekretariát obrany státu. Ten vedle své funkce jako pomocný orgán NROS a výkonný orgán NSOS obstarává agendu ministerstva národní obrany ve věcech válečného průmyslu.

Vlastní ministerstvo národní obrany je rozčleněno v odbor prezidiální, šest odborů a samostatné osobní oddělení.

I. odbor sdružuje v několika odděleních pěchotu, útočnou vozbu, jezdecko, dále službu veterinářskou, remontnickou, doplňovací, zdravotnickou, justiční a duchovní.

II. odbor je dělostřelecký a zbrojní.

- III. odbor obstarává věci letectva, letecké služby a obrany proti letadlům.
- IV. odbor je technický (ženijní a telegrafní vojsko, služba ženijní, spojovací a stavební).
- V. odbor je správní (intendanční služba).
- VI. odbor je politicko-právní.

5. VYŠŠÍ VELITELSTVÍ

obstarávají velení a správu armády v míru a zajišťují její rychlý a jednoduchý přechod na válečný počet. Jsou vybavena značnou vlastní pravomocí.

K vyšším velitelstvím patří zemská vojenská velitelství, velitelství sborů, velitelství divisí a jezdeckých brigád. Jsou složena z velitele (po případě jeho zástupce a pobočníka), ze štábu, z velitelství zbraní, ze služeb, z pomocného úřadu, pomocné rot (družstva) a hospodářské správy. K velitelství sboru a divise je přičleněn kárný výbor.

Vyšším velitelem je zpravidla generál zbraní. Jeho pomocníkem je štáb. Ten připravuje veliteli podklad pro jeho rozhodnutí, zpracovává jeho rozhodnutí příslušnou formou, řídí součinnost všech složek vyššího velitelství a jejich styk s velitelem, dozírá na provádění rozkazů a předkládá veliteli iniciativní návrhy.

Štáb vyššího velitelství je složen z náčelníka, někdy i podnáčelníka štábu a 1.—4. oddělení. Působnost oddělení je stejná jako příslušných oddělení hlavního štábu. Vedoucími osobami ve štábu jsou důstojníci generálního štábu.

Velitelé zbraní (dělostřelectva, letectva, ženijního a telegrafního vojska) usnadňují vyššímu veliteli velení tím, že velí útvarům příslušné zbraně, které podléhají vyššímu velitelství. U vyššího velitelství jsou jen velitelé těch zbraní, které podléhají příslušnému velitelství.

V čele služby vyššího velitelství jsou přednostové jednotlivých služeb: zbrojní, automobilní, letecké, ženijní, spojovací, válečného průmyslu, zdravotnické, intendantní, justiční, veterinářské, duchovní, doplňovací, remontnické a stavební. Přednostové služeb jsou technickými poradci vyššího velitele. Po stránce odborné jsou přímými představenými útvarů příslušné služby, které podléhají vyššímu velitelství. Většina služeb je zastoupena u velitelství sboru. U ostatních vyšších velitelství jsou jen některé služby.

Pomocný úřad obstarává u vyššího velitelství práce kancelářské a pomocné. Mužstvo vyššího velitelství tvoří pomocnou rotu (družstvo). Hospodářská správa vykonává pro vyšší velitelství hospodářskou a účetní službu.

U velitelství sboru je kárný výbor pro vyšší důstojníky, u velitelství divise pro nižší důstojníky a rotmistry.

Zemskému vojenskému velitelství podléhají sbory a jezdecké brigády. Zemské vojenské velitelství samo podléhá ministerstvu národní obrany.

Velitelství sboru podléhají divise.

Velitelství divise podléhají pěší a dělostřelecká vojsková tělesa.

Velitelství jezdecké brigády podléhají dragounské pluky, pěší a dělostřelecká vojsková tělesa.

ZBRANĚ

1. PĚCHOTA

Vlastnosti

Pěchota jest hlavní zbraň. Plní nejdůležitější a nejtěžší úkoly v boji a rozhoduje jej tím, že ničí nepřítele, dobývá terén a drží jej proti nepříteli.

Pěchota je jediná zbraň, schopná bojovat samostatně od začátku až do konce, v každém terénu, za každého počasí, ve dne i v noci, v plynu, v kouři i zamlžení.

Je základní a nejpočetnější složkou vyšších jednotek (divisí). Podle ní se zakládá jejich boj a řídí činnost ostatních zbraní. Ty jsou určeny k tomu, aby pracovaly v její prospěch. Žádná ji nemůže nahradit v její úloze.

Při překvapení, při střetnutí, v útoku proti nesouvislým odporům, proti špatně uspořádané palbě a proti otřesenému nepříteli má pěchota velkou útočnou sílu a může se dočasně obejít i bez podpory ostatních zbraní.

Proti nepříteli s dobře uspořádanou palbou a v opevněném terénu má pěchota omezenou účinnost a potřebuje podpory dělostřelectva, útočné vozby nebo jiných zbraní. Ale ať je podpora ostatních zbraní sebe větší, nemůže nikdy úplně odstranit překážky a odpory. Pěchota je vždy nucena svými prostředky zdolat zbylé odpory a boj rozhodnout.

Pěchota velmi podléhá účinku palby a rychle se tělesně i duševně vyčerpává.

Její podniky mají být proto dobře připraveny, prozkoumány a chráněny palbou ostatních zbraní, aby byla ušetřena neúspěchů a neúměrných i zbytečných ztrát.

Před bojem má být ušetřena všeho, co ji vyčerpává, aby bylo v boji dosaženo její největší výkonnosti.

Má být zasazena s rozvahou pro úkony jí úměrné a vystřídána včas, dokud není úplně vyčerpána.

Hodnota

Mravní síla pěchoty je nejpodstatnější podmínkou pro dobytí vítězství. Boj klade na každého pěšáka požadavky vystupňované na nejvyšší míru, neboť v boji je pěšák vydán nejvíce přímému působení palby nepřítele a často odkázán sám na sebe. Aby vydržel toto napětí a překonal slabost, kterou v něm budí pud sebezachování, musí mít duši zocelenu citem povinnosti, obětavosti, vlastenectví a smyslem pro čest.

Mravní síla se projevuje kázní a vědomím povinnosti každého jednotlivce a jednotky. Tyto morální činitele doplňuje důvěra v sebe, v druhy a ve velitele. Důvěra v sebe plyne z důvěry ve své zbraně a ve svou vojenskou hodnotu. Důvěra v druhy vyplývá ze společné práce, společných bojů; je podmínkou soudržnosti jednotek a základem jejich tradice. Důvěra ve velitele pramení z jejich příkladu a vojenské a mravní hodnoty; dává jednotce přesvědčení, že je vedena účelně, že činy jí ukládané jsou nutné a že oběti jí přinášené nejsou nadarmo.

Mravní síly oživují činnost jednotek, nahrazují jejich počet, zvětšují jejich odvahu, posilují jejich vůli vytrvat, snášet útrapy a překonávat nebezpečí a ztráty.

Mravní síla jednotky nesmí být zviklána dočasným místním neúspěchem, neboť jednotka musí pamatovat na vyšší a širší zájem celku.

Nepřítele nemá jednotka podceňovat, ale také má být přesvědčena o své hodnotě a být proniknuta vůlí zvítězit.

Jsou to vždy mravní síly, které rozhodují o výsledku boje, neboť nakonec vítězí

ti, kdož vytrvali. Jednotky nejsou poraženy, když utrpěly ztráty, nýbrž tehdy, když poklesly na duchu a samy se pokládají za poraženy.

Mrávní hodnota pěchoty musí býti podepřena její tělesnou zdatností. Válka a boj podrobují tělesné síly pěchoty svými pochody, námahami, bděním a pracemi, prováděnými za jakéhokoli počasí, v jakémkoli terénu, za nepravidelných a někdy i nedostatečných životních podmínek nemalé zkoušky. Je proto nutno, aby účelným výcvikem byla pěchota všestranně otužována a připravována pro tělesné výkony.

Zbraně a technické prostředky

Pěchota jest vyzbrojena puškou a bodákem, pistolí, lehkým a těžkým kulometem, ručním granátem, granátometem, pěchotním kanonem a minometem. Pěchotní kanon a minomet jsou zbraně doprovodové. Puška, kulomety a pěchotní kanon se vyznačují plochou drahou střely, takže jimi zasáhne všechny nekryté polní cíle. Ruční granát, granátomet a minomet jsou zbraně se strmou drahou střely, takže lze jimi zasáhnouti i kryté cíle, které nelze zasáhnout zbraněmi s plochou drahou střely.

Střelivo pro pušky, pistole, lehké a těžké kulomety působí jen tehdy, zasáhne-li střela přímo cíl. Miny a granáty jsou střelivo výbušné a působí nejen přímým zášhem, nýbrž svými střepinami i v určitém okruhu.

Puška se vyznačuje přesnou střelou na malé dálky (do 600 m). Dobře vycvičený voják může z ní vystřelit až 10 mířených ran v minutě. Touto rychlostí může střílet nejvýše 4 minuty. Střelil-li asi 6 ran za minutu, může střílet časově neomezeně. Je to nejlepší osobní zbraň vojáka.

Bodák je zbraň vhodná pro boj muže proti muži a nezbytná všude tam, kde můžeme náhle narazit na nepřítele (v noci, v porostlém terénu, v mlze a p.)

Pistole je zbraň vynikající velkou pohotovostí, přesností a účinností do dálky 50 m. Je výbornou zbraní na nejmenší vzdálenost.

Lehký kulomet je samočinná zbraň, jejíž palba je přesná na malé a dostatečně přesná i na střední (600—1200 m) dálky. Praktická rychlost střelby je až 200 ran za minutu. Touto rychlostí lze střílet po dobu nejvíce 2½ minuty, pak je nutno vyměnit hlaveň, aby vychladla. Normální střelba z lehkého kulometu je dávkami 3—5 ran; může též střílet jednotlivé rány a dávky až 20 ran. Je to lehká zbraň, která se dá snadno ovládat, může snadno měnit cíle, současně se pohybovat s čelním sledem pěchoty, střílet v chodu, prostřelovat a za vhodných podmínek i přestřelovat. Proti letadlům může účinně střílet do dálky 1000 m a do výšky 800 m. Pro tyto vlastnosti je lehký kulomet hlavní zbraní pěšího družstva.

Těžký kulomet je samočinná zbraň, jejíž palba je přesná na střední dálky a dostatečně přesná i na velké dálky. Praktická rychlost střelby je až 400 ran za minutu. Touto rychlostí lze střílet po dobu nejvíce 2½ minuty. Střelíme-li v dávkách, můžeme z něho střílet delší dobu; při dávkách asi po 15—20 nábojích lze vystřelit asi 4000 nábojů. Pro svou váhu nemůže tak dobře zblízka sledovat postup pěchoty jako lehký kulomet. Jeho podstavec mu dovoluje udržet přesnost palby, bezpečné prostřelování a přestřelování a proto méně časté přemísťování a snadnější zásobování střelivem. Přesnost palby a velká možnost změny cíle dovoluje dosíci velmi účinných soustředění, i když jsou zbraně rozptýleny. Nepřímá střela mu umožňuje střílet ze skrytých palebných stanovišť. Proti letadlům může účinně střílet do dálky 1000 m a do výšky 800 m. Pro tyto vlastnosti je těžký kulomet hlavní zbraní velitele praporu.

Ruční granát se vrhá na blízké vzdálenosti, průměrně do 40 m. Útočný granát působí výbuchem a střepinami v okruhu až 15 m od místa výbuchu; vrhá se zvláště při zteči, z kteréhokoli stanoviště, i z odkrytého. Obranný granát působí stře-

pinami v okruhu až 100 m od místa výbuchu; vrhá se jen z krytého stanoviště, zvláště v obraně, když nepřítel provádí zteč. Ruční granát je vhodnou zbraní pro boj zblízka a proti ukrytému nepříteli.

Granátomet střílí ruční granáty do dálky až 300 m. Nasazuje se na ústí hlavně pušky. Palby z granátometu se užívá zvláště tehdy, když pro bezpečnostní vzdálenost nemohou střílet doprovodné zbraně nebo dělostřelectvo. Největšího účinku se dosáhne soustředěním palby několika granátometů.

Pěchotní kanon se vyznačuje plochou drahou střely, poměrně velkou počáteční rychlostí a přesnou střelbou. Může střílet přímo i nepřímě. K střelbě se používá jednotného střeliva průrazného a nárazového. Poměrně malá váha způsobuje, že pěchotní kanon je dosti pohyblivý i v bojovém pásmu. Všechny tyto vlastnosti činí z něj protipancírovou zbraň zvláště způsobitou proti obrněným vozidlům.

9 cm minomet se vyznačuje velmi strmou a přesnou střelbou na dálku 600 až 1800 m (podle náplně). Největší rychlost střelby je 10—12 ran za minutu, průměrná rychlost 6 ran za minutu. Může střílet z krytého palebného stanoviště přes vlastní pěchotu na kryté cíle, proti kterým jsou zbraně s plochou drahou neúčinné. Mina působí při výbuchu ničivě v okruhu 10 m od místa výbuchu a prorazí strop úkrytu do tloušťky 50 cm (20 cm kulatiny, 30 cm hlíny). Rozložitelnost minometu na části, které vojíní mohou nést, rychlé složení a rozložení umožňuje mu následovati pěchotu v každé situaci a měniti svá palebná stanoviště. Zásobování střelivem, zvláště za pohybu, je pro jeho velkou váhu obtížné. Tyto vlastnosti činí z minometu zbraň zvláště způsobitou proti krytým cílům. Hodí se i ke střelbě plynovými a dýmovými granáty. Pro nesnáze v zásobování střelivem užije se ho jen proti cílům důležitým.

Polní náčiní dovoluje pěchotě provádět běžnou úpravu terénu. K polnímu náčiní, které pěšák nosí s sebou, patří polní lopatka, topůrek a nůžky na drát.

Náčiní nosného ženijního výstroje umožňuje pěchotě provádět i práce odborné a většího rozsahu. K nosnému ženijnímu výstroji patří náčiní s dlouhou násadou pro práce zemní a dřevařské; nosí je s sebou zákopníci.

K ničení je pěchota opatřena trhavinami a rozněcovadly. Jsou soustředěny u technické roty a dopravovány na vozech, kárách nebo soumarech.

K zastření pohybu, činnosti a předmětů používá pěchota dýmotvorných a mlhotvorných prostředků, které jsou jí zvláště dodávány.

K ochraně jednotlivců proti bojovým plynům má pěchota plynové masky. Pro speciální úkoly (asanační skupiny, plynové hlídky, povětrnostní hlídky plynové služby a p.) má zvláštní výstroj.

Pro spojení má pěchota tato pojítka:

spojky pěší, na koni, na kole a na motocyklu, někdy i poštovní holuby;

píšťalky a polnice;

osvětlovací pistole s raketami;

vytyčovací, vyznačovací a signální terče;

vlajky a optické signální přístroje;

telefon, radiotelegraf a zemní telegraf.

Na dopravu těžších zbraní, munice, náčiní, výbušin, pojítek, proviantu a různého materiálu má pěchota různé druhy vozidel.

Organisace

Pěchota je uspořádána:

v pěší pluky,

horské pěší pluky,

hraničářské prapory,
instrukční prapory,
cyklistické prapory a
hradní stráž.

Každá z těchto jednotek se dělí na menší jednotky, organisované podle výstroje, prostředků a bojových úkolů.

Pěší pluk se skládá z velitelství pluku, z pomocné, technické a spojovací roty a 3 polních praporů.

Velitelství pluku: Velitel a pomocné orgány (pobočníci, zpravodajský, zbrojní, plynový a ordonanční důstojník, velitel tělesového trénu, lékař, veterinář a důstojníci hospodářské služby).

Pomocná rota má četu velitelskou a plukovní hudbu.

Velitelská četa obsahuje:

velitelské družstvo (plukovní trubač, zpravodajský poddůstojník, pozorovací hlídka, ordonanční poddůstojník, jezdci, cyklisté, plynová hlídka, personál pro pobočníka a lékaře);

hospodářské družstvo (pomocný personál, pomocné rotu, hospodářské správy a velitele tělesového trénu, kuchaři a různí řemeslníci).

Technická rota se skládá:

z pomocného družstva (roj velitelský a hospodářský), z několika čet zákopnických a z čtyř děl.

Spojovací rota má jednu četu plukovní a 3 čty praporní.

Plukovní spojovací četa obsahuje: telefonní družstvo, radiotelegrafní družstvo, pomocné družstvo (pozorovatel a signalisté s vyznačovacími a signálními terči a s osvětlovacími pistolemi, jezdci, cyklisté, spojky a personál pro opravu přístrojů).

Praporní spojovací četa má telefonní družstvo, roj telegrafie zemní a roj pomocný (cyklisté a spojky s osvětlovací pistolí).

Polní prapor se skládá z velitelství praporu, s pomocnou četou a z 3 pěších a 1 kulometné rotu.

Velitelství praporu: velitel a pomocné orgány (pobočník, lékař a pomocník proviantního).

Pomocná četa má: družstvo velitelské (praporní trubač, zpravodajský poddůstojník, pozorovací hlídka, ordonanční poddůstojník, spojky a personál pro pobočníka a lékaře), družstvo hospodářské (velitel trénu, velitel muničního odřadu a ostatní pomocný personál).

Pěší rota má velitele rotu, pomocné družstvo a 4 pěší čty.

Pomocné družstvo rotu obsahuje: roj velitelský (výkonný rotmistr, ordonanční poddůstojník, pozorovatel-trubači s polnicemi a osvětlovacími pistolemi, spojky, cyklisté, signalisté, zdravotnický personál) a roj hospodářský.

Pěší četa má velitele čty, zástupce velitele čty, pozorovatele s osvětlovací pistolí a vytyčovací terčem, spojku a 3 pěší družstva.

Pěší družstvo se skládá z velitele, zástupce velitele, střelce s lehkým kulometem, 3 pomocníků, 5 úderníků a 2 granátníků. Každý druhý voják má vytyčovací terč. Všichni poddůstojníci mají píšťalku.

Kulometná rota se skládá z velitele rotu, pomocného družstva a 3 čet.

Pomocné družstvo kulometné rotu má: roj velitelský (výkonný rotmistr, ordonanční poddůstojník na kole, pozorovatel, spojky, cyklisté, zdravotnický personál) a roj hospodářský.

Kulometná četa má velitele, zástupce velitele, velitele odřadu, poddůstojníka střelby, spojku, spojovací roj a 2 kulometná družstva.

Kulometné družstvo: velitel družstva a 2 kulometné roje.

Kulometný roj (1 těžký kulomet): velitel s osvětlovací pistolí, střelec, nabíječ, nosič potřeb a 3 nosiči střeliva.

Horský pěší pluk má totéž složení jako pěší pluk. Je vyzbrojen a vyzbrojen pro boj v horách; místo kár má soumary.

Hraničářský prapor se skládá z velitelství praporu s pomocnou a spojovací četou, z technické rot, 3 pěších a 1 kulometné rot.

Jeho vnitřní složení jest obdobné jako pěšího praporu. Je však vybaven orgány jako vojskové těleso a místo kár má soumary.

Instrukční prapor má stejné složení jako hraničářský prapor, ale pro výcvikové účely má místo jedné pěší rot 1 rotu cyklistickou a 1 četou kulometné rot na soumarech.

Cyklistický prapor má velitelství praporu s pomocnou četou (se zákopnickým družstvem) a se spojovací četou, 3 rot cyklistické a 1 rot kulometnou.

Jeho vnitřní složení je obdobné jako hraničářského praporu. K rychlé dopravě osob a materiálu je vybaven koly, motocykly a automobily.

Hradní stráž je určena k střežení osoby a sídla presidenta republiky. Je složena ze tří čet rotmistrů a dále sloužících poddůstojníků. Jednotlivé čety nosí stejno-kroj legie ruské, italské a francouzské.

V míru patří ke každému vojskovému tělesu pěchoty ještě jeho náhradní těleso (prapor neb rota), které vede evidenci záložníků, uskládá a udržuje augmentační (válečné) zásoby a připravuje mobilisaci vojskového tělesa.

Pěchota v boji

Pěchota bojuje palbou a pohybem.

Palbou ničí nepřítele, působíc mu ztráty nebo ho umlčuje, nutíc jej, aby se kryl a nemohl používat svých zbraní.

Pohybem přibližuje palebné zdroje k nepříteli, vniká do jeho sestavy a zdolává ho ztečí.

Žádný z obou způsobů činnosti nestačí v boji sám o sobě. Oba musí být vždy spojeny a tak uspořádány, aby se vzájemně doplňovaly a zesilovaly. Podle druhu boje, který pěchota vede, a podle odporů, na které naráží, uplatňuje se každý z obou způsobů v různém stupni. Palba je vždy hlavním činitelem v boji, ale je jen prostředkem, který umožňuje pohyb.

Uspořádání palby a pohybu záleží v uspořádání součinnosti prostředků, které se zúčastní boje. Toto uspořádání musí býti vždy připraveno a provedeno časově a prostorově tak, aby pohyb byl palbou zajištěn, a aby účinků palby bylo pohybem využito.

Palba a pohyb musí býti vždy přizpůsobeny terénu, mají-li dosáhnouti plné účinnosti.

Terén má podstatný vliv na všechnu bojovou činnost pěchoty, neboť ji svými vlastnostmi buď usnadňuje nebo ztěžuje. Pěchota musí dobře znát výhody a nevýhody terénu, v němž má bojovat, aby jich co nejvíce využila ve svůj prospěch a ještě zvýšila jejich hodnotu vhodnou úpravou.

Využitím a úpravou terénu usnadňujeme pohyb, zvyšujeme výkonnost zbraní, utajujeme jednotky před pozorováním, chráníme je před palbou a zajišťujeme výkon velení, zásobování a odsunů.

Pěšák využívá vlastností terénu vždy a při každé bojové činnosti.

Za pohyb upravuje terén tehdy, je-li nutno aby si zlepšil podmínky pro výhled

a výstřel. Zastaví-li se na delší dobu, upravuje terén, aby zlepšil použití svých zbraní a chránil se před palbou nepřítele. Při tom zastírá každou úpravu.

Zprávy jsou nutné pro vedení boje; proto každý velitel pěchoty je povinen starati se z vlastního popudu o jejich získání a nečekat při tom na rozkazy nadřízeného velitele.

U všech velitelských stupňů pěchoty mají pro velitele hlavní význam zprávy o nepříteli, vlastních a sousedních jednotkách a o terénu.

Jednou z podmínek úspěchu je součinnost jednotek zbraní i služeb k dosažení společného cíle. Této součinnosti se dosahuje stykem, t. j. výměnou rozkazů, hlášení a zpráv mezi veliteli.

Každý velitel musí mít styk s nadřízeným velitelem, s podřízenými, se sousedy, s jednotkami, které jsou před ním, a se zbraněmi, které ho podporují.

Překvapení jest jedním z hlavních činitelů úspěchu. Překvapení demoralisuje a uvádí v nepořádek. Zvyšuje účinek palby a pohybu a má často větší význam než převaha počtu a prostředků. Proto je musí každý velitel i jednotlivec za všech okolností proti nepříteli vyhledávat, sebe však stále proti němu zajišťovat. Je-li ho dosaženo, musí ho býti plně využito.

Překvapení lze dosáhnout všestranným utajením, rychlostí provedení, mohutností zasazených prostředků, použitím nových prostředků a bojových způsobů a klamáním nepřítele.

Účelem zajištění je čelit překvapení se strany nepřítele. Má zaručiti veliteli a jednotkám volnost jednání, t. j. dostatek času a prostoru, aby velitel mohl učiniti příslušná opatření a aby jednotky je mohly provést bez ohrožení nepřítelem. Zajišťuje se každý vždy a všude.

Zajištění spočívá v opatřeních pro přípravu a provádění boje a v opatřeních pro zmenšení viditelnosti a zranitelnosti jednotek.

Zajištění přípravy a provádění boje závisí na získávání zpráv, zaujetí vhodné sestavy, určení zajišťovacích jednotek a udržení styku se sousedy.

Ve všech bojových obdobích, pokud časové vymezení úkolu nemá větší důležitost než utajení, musí se pěchota krýti proti pozemnímu i vzdušnému pozorování, chránit se před palbou, proti náletům letectva, proti nájezdům útočné vozby a proti plynům.

Účelem boje pěchoty je buď postupovat proti nepříteli, zničit jeho síly a dobýti terénu nebo zabrániti nepříteli postup, opotřebovat jeho síly a držeti terén. Prvního účelu dosahuje pěchota bojem útočným, druhého bojem obranným.

Útočný boj umožňuje zničit nepřátelské síly a vnutit nepříteli vlastní vůli. Jediné on přináší rozhodnutí. Dává útočníku volnost jednání, kterou každý velitel musí vyhledávat, udržet a pozbyl-li jí, co nejdříve znovu získat. Vyjasňuje situaci, zjednává jistotu a jeho úspěch zvyšuje morálku. Umožňuje nejvíce překvapit nepřítele. Vyžaduje však převahu nad nepřítelem.

Obranný boj opotřebovává síly nepřítele, ale nevede k rozhodujícímu výsledku. Nepřítel má volnost jednání a může své síly soustředit k útoku podle své vlastní vůle. Obránce je v nejistotě a je podřízen činnosti nepřítele. Obranný boj dovoluje však plně využít výkonnosti zbraní, výhod terénu a jeho úpravy a tím umožňuje slabším silám čelit silnějšímu nepříteli. Obranný boj je pomocným prostředkem útočného boje. Dovoluje ušetřit síly k provedení útoku v téže době na jiném místě.

Jednotka, která vede útočný nebo obranný boj, nevede jej stejným způsobem od začátku až do konce. V útočném boji nemůže jednotka postupovat nepřetržitě; je nucena dočasně se zastavovat, aby se uspořádala, obnovila soulad s palbou palebně základny a dělostřelectva, zajistila součinnost s tanky, styk se sousedními jednotkami,

zásobila se střelivem a pod. Je nucena postupovat od cíle k cíli a během zastávek se chovat obranně, aby zabránila nepříteli jakýkoli protizásah. V obranném boji musí jednotka přejít k protiútoku, má-li zahnat nepřítele, který vnikl do jejího postavení, znovu obsadit ztracený terén a obnovit souvislost obrany.

Jednotky pěchoty musí být proto schopny přejít během boje podle potřeby ihned z činnosti útočné do obranné a naopak. Nesmějí však při dočasném a okamžitém situací vynuceném použití obranného nebo útočného způsobu boje nikdy ztratit se zřetеле svůj původní úkol. Je-li útočící jednotka zastavena, musí ihned a bez nového rozkazu obnovit útok, jakmile jí samou nebo zásahem nadřízeného nebo postupem sousedů jsou odstraněny příčiny, které ji donutily k dočasnému zastavení a změně chování. Provede-li jednotka v obranném boji protiútok, musí zase přejít k obraně, jakmile nepřítele odrazí a obnoví situaci.

Útočný a obranný boj může mít v rámci úkolu jednotky různý stupeň síly. Útočným bojem může velitel hledat na jednom místě rozhodný úspěch a na jiném jen poutat síly nepřítele, obranným bojem může chtít na jednom místě udržet terén a zastavit nepřítele, jinde ho jen zdržovat. Tento různý stupeň síly boje vyplývá z manévru velitele, vyjádřeného úkoly a přidělením prostředků. Jeho provedení je pro malé jednotky pěchoty vždy stejné; ty vedou každý boj se vším úsilím.

Jednotky bojují jen v malé části celkového bojiště, neznajíce celkovou situaci a celkové výsledky, ale konečný výsledek bitvy závisí na každé z nich. Situace, která se zdá špatná, může být zachráněna vytrvalostí nejmenších jednotek. Proto musí každá z nich splnit vždy svůj úkol až do konce, ať se děje cokoliv.

Útočný boj pěchoty

Hlavní údobí útočného boje pěchoty jsou: přibližování, zjednání dotyku, útok a pronásledování.

Útočný boj se zpravidla nevyvíjí pravidelně podle těchto údobí, nýbrž podle skutečné potřeby bojových situací. Má-li jednotka za přibližování dostatek zpráv o nepříteli a dostatečné prostředky, bude zvláště při střetnutí výhodné přejít k útoku ihned, poněvadž delší doby přípravy by nepřítel využil k svému zesílení. Nemá-li velitel dostatečné prostředky, musí zvláště proti nepříteli v postavení provést náležitou přípravu, aby měl záruku úspěchu. Střetne-li se malá jednotka náhle s nepřítelem, může hned přejít ke zteči a nevydrží-li nepřítel, přejde hned k pronásledování a pod.

Přibližování začíná při vstupu do pásma ohroženého nepřátelským dělostřelectvem střední donosnosti. Koná se buď proti nepříteli, s nímž nebyl dosud sjednán dotyk, anebo za jednotkami, které jsou již v dotyku. Účelem přibližování jest přivést jednotky v nejkratší době co nejblíže k nepříteli beze ztrát a bez zbytečné únavy.

Pěchota při něm nepoužívá palby svých zbraní proti pozemním cílům, vyjma jde-li o odrazení nepřátelských přezvědných jednotek, anebo nájezdu obrněných vozidel. Zprávy jí podává letectvo, jezdecké a předzvědné oddíly a je podporována dělostřelectvem. Jednotky jsou v sestavě, která je zajišťuje proti překvapení hlavně rychlými a obrněnými jednotkami, umožňuje pochod a rychlý přechod v boj. Zabezpečují se před nepřátelskou palbou, hlavně dělostřeleckou a palbou z letadel tím, že využívají terénu, aby se skryly proti pozemnímu i vzdušnému pozorování a že se rozčleňují, aby zmenšily svou zranitelnost. Využití terénu je zvláště důležité, koná-li se přibližování ve dne.

Pásmům postřelovaným dělostřeleckou nebo dalekou kulometnou palbou se jednotky co možná vyhýbají. Nelze-li se jim vyhnout, přecházejí je dlouhými přískoky najednou, využívajíce přestávek v palbě; je-li palba účinná, přecházejí je po hloučcích anebo po jednotlivcích rychlými a krátkými přískoky.

Do přibližování přechází jednotka ze zajištěného pochodu nebo ze zajištěného ubytování.

Jednotky postupující v čele sestavy tvoří předvoj, jehož úkolem je zajistiti bezpečnost a volnost jednání valnému voji a připravit výhodné podmínky pro jeho zásah získáváním zpráv o nepříteli, zmocněním se míst hodících se za pozorovatelný a východiště útoku, bráněním nepřátelskému pozemnímu průzkumu a překážením nepříteli v provádění jeho manévru.

Valné voje postupují za předvojí na různou vzdálenost většími posuny podle rozkazu velitele celku tak, aby měly stále volnost a čas rozvinout se k boji a podle potřeby předvoj zesílit, anebo převzít jeho boj; zajišťují se hlídkami na menší vzdálenosti.

Zjednávání dotyku začíná pro pěchotu od okamžiku, kdy musí na palbu nepřátelské pěchoty odpovídat svou palbou.

Jeho účelem je získat bojem zprávy o umístění a hodnotě nepřátelských sil, jakož i získat výhodné terénní podmínky pro činnost valných vojů.

Zjednání dotyku konají jednotky předvojů, které doplňují a zhodnocují zprávy získané letectvem, jezdeckem a přezvědčnými oddíly.

Narazí-li jednotka na tak silný odpor, že jej svými prostředky nemůže zdolat, je pro ni zjednání dotyku skončeno. Jednotka zajistí místo, kterého dosáhla, zvláště body důležité pro boj dalších sil, a pošle hlášení o tom nadřízenému veliteli. Dosažená čára je pro nadřízeného velitele východištěm útoku.

Účelem útoku je zdolat nepřátelské odpory a dosáhnout stanovených cílů.

Útok zahrnuje v sobě přípravu útoku, umístění sestavy ve východišti útoku, vyražení a postup na ztečnou vzdálenost a zteč.

Každý útok, má-li se zdařit, musí býti připraven.

Příprava útoku záleží v provedení obhlídky terénu, v rozhodnutí velitele a vydání rozkazu a v opatřeních pro přípravu jednotek.

Východiště útoku zaujme pěchota, aby nevzbudila pozornost nepřítele, pod ochranou krytu terénu, noci, mlhy nebo přípravné palby co možná teprve před samým útokem.

Hodina vyražení je určena rozkazem nebo smluveným znamením. Pěchota postupuje pod ochranou paleb dělostřelectva a palebné základny nebo také tanků a letectva na svůj první cíl. Postupuje co nejdále bez zastávky a bez vlastní palby a když to již není možné, střídá palbu a pohyb, aby se přískoky dostala na ztečnou vzdálenost.

Jednotky zastavené odporem se snaží jej umlčet palbou; je-li třeba, vyžadují si dělovou palbu a zahájí další pohyb ihned, jakmile mohou. Jednotky, kterým nic nepřekáží, pronikají dále vpřed. Jednotky si navzájem pomáhají nejúčinněji tím, že každá plní svůj vlastní úkol a postupuje kupředu, aniž se řídila jedna druhou, dokud to dovoluje soudržnost a její vlastní bezpečnost.

Útok může začínat ztečí anebo je zteč jeho vyvrcholením; konečně je útok ve svém vývoji i promíšen ztečemi místními; při ní se útočník jedním rázem vrhá na nepřítele a bojem muze proti muži láme jeho odpor.

Jednotky, které provedly zteč, nezastavují se na místě, kde zdolaly nepřítele, nýbrž překročí je a rychle se uspořádají, aby byly pohotové odrazit nepřátelské protiútoky a pokračovat v útoku na další odpor, využívajíce rozvratu nepřítele.

Další útok se provádí týmiž jednotkami, jsou-li schopny boje, nebo jednotkami zálohy. Těchto používá velitel k živění boje, k jeho dovršení a využití tam, kde se projevuje úspěch, kde je odpor nejslabší a kde nepřítel ustupuje.

Postup palebného sledu je usnadňován podporou palebné základny a dělostřelectva. To vyžaduje zastávek na cílech, aby palebné základny mohly býti znovu utvořeny a uspořádána palba s pohybem.

Za podporovanou jednotkou se musí přemísťovat dělostřelečtí pozorovatelé a postoupila-li pěchota do větší hloubky, musí se přemístit dělostřelectvo.

Když jednotka dosáhla cíle, na němž se má zastavit, obsadí jej a vyčistí, uspořádá, připraví se k jeho obraně, udržuje dotyk s nepřítelem a získává zprávy o jeho novém postavení.

Účelem udržení dotyku je zabránit nepříteli, aby se odpoutal pod ochranou slabých jednotek anebo noci a stalo-li se tak, učinit bez odkladu všechna opatření, aby byl dotyk obnoven.

Je-li útok zastaven, snaží se jednotky udržet dosažený terén, dokud nadřízený velitel nepřipraví nový útok, anebo dokud postup sousedních jednotek jim neumožní další pohyb.

Nebylo-li dosaženo rozhodnutí do večera a nejsou-li vhodné podmínky pro noční útok, zastaví se jednotky a zařídí na místě. V noci jednotky odpočívají, zásobují a připravují se na příští den.

Je-li nepřítel poražen a dává se na ústup, třeba zahájit ihned pronásledování. Ani noc nesmí v tom býti překážkou. Jestliže dobudeme úspěchu a rozvrátíme nepřítele, musíme být co nejodvážnější.

Pronásledování se děje palbou a pohybem stíhajících jednotek, které jsou bez oddechu nepříteli v patách, aby ho úplně rozvrátily. Rychlost postupu je tu podstatným činitelem.

Pronásledování třeba upravit tak, aby bylo nepřetržité a aby nebyla ustupujícím nepříteli dána možnost znovu se zachytit v terénu nebo nerušeně přerušit boj a ustoupit. Musí býti usilovné, rázné a musí být vystupňováno až do posledních sil.

Obranný boj pěchoty

Účelem obranného boje je buď odrazit útoky nepřítele a udržet terén nebo zdržovat postup nepřítele a získat čas anebo se vyhnout hlavními silami boji a získat pro ně volnost jednání. Podle toho rozeznáváme obranu, ústupový boj a ústup.

Obrana je boj na místě, jehož účelem je udržet určený terén. Trvá tak dlouho, dokud není dán jiný rozkaz. Vyžaduje tolik sil a prostředků, kolik je třeba k zastavení a odražení nepřátelských útoků. Tyto síly bojují všechny v jednom postavení. Brání se na místě a vnikl-li nepřítel do postavení, vrhají ho zpět protiútokem, aby obnovily celistvost postavení.

Obranné postavení, před kterým má býti nepřítel trvale zastaven a které je bráněno hlavními silami pěchoty bez pomýšlení na ústup, je postavením hlavním. Je zpravidla zajištěno postavením předních stráží.

Hlavní postavení určujeme tak, aby bylo využito přírodních překážek a byly kryty důležité pozorovatelný i palebná postavení dělostřelectva.

Hlavní postavení obsahuje vždy pásmo hlavního odporu a pásmo záchytné. V důležitých prostorech, kde odolnost obrany vyžaduje více obranných pásem, je zřízeno ještě pásmo střední. Vzdálenost obranných pásem musí být taková, aby při vniknutí nepřítele do postavení mohla býti mezi nimi vytvořena souvislá palba a nepříteli bylo zabráněno pronikání do hloubky a do stran.

Postavení předních stráží určujeme nejbližší tak, aby krylo hlavní postavení před palbou pěchotních zbraní a před pozemním pozorováním a nejdále tak, aby mohlo býti podporováno aspoň částí dělostřelectva hlavního postavení. Má mít daleký výhled a výstřel a možnost snadného přerušení boje.

Postavení předních stráží může obsahovati pásmo pozorovací a pásmo odporu nebo jen pásmo pozorovací podle toho, má-li úlohu odporu či jen poplachu.

Hlavní postavení je bráněno hlavními silami jednotek určených k obraně. Roty a sledu obsazují pásmo hlavního odporu. Zálohy praporů a pluků jsou učené do hloubky uvnitř hlavního postavení a obsazují pásmo střední, je-li zřízeno, a pásmo zá- chytné. Jsou pohotovы zastavit nepřítel vniknuvšího do hlavního postavení palbou, a mají-li dostatečnou sílu, protiútokem ho vrhnout zpět.

Přední stráž je dodávána zpravidla jednotkami hlavního postavení. Jejich počty a učenění se řídí úkolem, který jim byl dán vyšším velitelem. Zpravidla je to šestina až třetina vojsk.

Zálohy za hlavním postavením jsou tvořeny z jednotek pěchoty nebo i útočné vozby.

Příprava obrany záleží v provedení obhlídky terénu, v rozhodnutí velitele a vydání rozkazů a v opatření pro přípravu jednotek. Jde při tom zejména o uspořádání rozvrhu palby a provedení úpravy terénu.

Rozvrh palby pěchoty v obraně obsahuje, je-li úplný:

palebnou přehradu (hlavní palebnou přehradu) před postavením a vnitřní palebné přehrady;

palebná soustředění do palebné přehrady (hlavní palebné přehrady) a třeba-li, i dovnitř postavení;

styk palbou mezi jednotkami;

palby proti letadlům a obrněným vozidlům;

palby daleké;

palby dělostřelectva.

Rozvrh palby obsahuje dále znamení k spuštění paleb a určuje velitele, kteří je dají. Stanoví dále způsob střelby a její trvání.

Jakmile je rozvrh palby připraven, začne se ihned provádět úprava terénu. Ta musí být stále a pečlivě zastírána. Provádí se postupně podle rozvrhu prací. Nejprve se vybudují palebná stanoviště, pozorovatelný, stanoviště strážných, stanoviště velitelství, upraví se předpolí a vybudují překážky, zvláště proti obrněným vozidlům. Pro zbraně se upraví ještě předsunutá a záměnná stanoviště. Stanoviště velitelství se spojí úplnou a dobře chráněnou spojovací sítí. Dále se vybudují skladiště střeliva, obvažiště, zákopy, úkryty a klamné stavby.

Zákopy jsou vedeny mimo palebná stanoviště těžkých kulometů a doprovodných zbraní, s nimiž jsou spojeny krytými a dobře zastřešenými přístupy.

Překážky jsou vedeny tak, aby mohly býti pozorovány, bočně postřelovány a byly co možná skryty.

Blízko palebných stanovišť jsou vybudovány hotovostní úkryty, dále vzadu odpočinkové úkryty.

Všechny práce jsou s počátku jednoduché. Postupně jsou rozšiřovány a zdokona- lovány.

Provádění obrany: Nehrozí-li útok, konají jednotky předepsané práce nebo odpočívají v úkrytech. U stanovišť velitelství konají službu pozorovatelé, u úkrytů a u zbraní strážní, v předpolí polní stráž nebo strážní.

V úsecích je konána dozorčí služba; konají se denní i noční poplachu, aby byla nacvičena a udržována pohotovost jednotek a přezkoušena znalost povinností všech jednotlivců.

Když se nepřítel přibližuje a zjednáva dotyk, působí naň dělostřelectvo palbami zabraňovacími a rušivými a těžké kulomety a doprovodné zbraně palbami dalekými, většinou z předsunutých a záměnných stanovišť.

Útočí-li nepřítel na postavení předních stráží, kladou přední stráž podle svého úkolu buď odpor na místě nebo vzbudí jen poplach a stáhnou se do hlavního postavení.

Útočí-li nepřítel na hlavní postavení, spustí se hlavní palebná přehrada. Když se nepříteli podaří vniknout do postavení, spustí se vnitřní palebné přehradu, aby byl nepřítel se všech stran palbou zastaven, odříznut od svých záloh a pak protiútokem vržen zpět.

Protiútoky v obraně jsou zpravidla předvídány a podrobně připraveny. Konají je zálohy, které jsou umístěny ve směru protiútku nebo mohou být do něho včas přemístěny.

Protiútoky mají vždy ohraničený cíl, t. j. dobýt znovu obranného pásma, jehož se nepřítel zmocnil, a tím obnovit původní postavení. Jsou konány mimo zákopy, jsou spuštěny s překvapením a provedeny rychle a prudce.

Ústupový boj je boj prováděný v prostoru větší hloubky, jehož účelem je zdržovat postup nepřítele, opotřebit jeho síly a získat čas. Trvá po určitou, předem stanovenou dobu. Vyžaduje menšího počtu sil. Ty jsou rozděleny do hloubky a bojují na postupných, předem zvolených a připravených ústupových postaveních. Na každém z nich nutí nepřítele k rozvinutí a když se připravil, vyhnou se boji a ustoupí za následující postavení, které potom přejímá boj. Pro malé jednotky pěchoty je to vždy až do nového rozkazu obrana na místě a pak ústup na jiné místo.

Ústup je bojová činnost, jejímž účelem je vyhnout se boji a získat pro své síly volnost jednání. Záleží v tom, že většina sil přeruší boj a přesune se do jiného prostoru, kde se připraví k boji za výhodnějších podmínek, a že jen menší část sil kryje toto přerušování boje jako zadní voj, který se buď brání po určitou dobu na určené čáře nebo vede ústupový boj v hlubším prostoru.

2. ÚTOČNÁ VOZBA

Vlastnosti

Prostředky útočné vozby jsou
tanky,
obrněné automobily a
obrněné vlaky.

Všechny se vyznačují velkou rychlostí, palebnou mohutností, a poměrnou bezpečností proti určitým druhům střel; tanky kromě toho drtivou silou a schopností překonávat překážky.

Jejich bojová hodnota závisí na dobrém chodu mechanismu, jehož ošetření před každým podnikem i po něm vyžaduje určité doby.

Jejich okruh činnosti je závislý na množství pohonných hmot, které mohou mít s sebou.

Jsou dosti hlučné a k dosažení utajení a překvapení je někdy třeba opatření k zastření hluku.

Jsou snadno viditelné a proto potřebují ochrany dýmem nebo palbou dělostřelectva a pěchoty.

Pozorování z nich je značně omezené a nutí k tomu, aby palba byla zahajována na malé vzdálenosti a aby se k dosažení přesnosti a účinnosti před střelbou zastavovaly. Palbu za pohybu mohou zahájit jen z přímé blízkosti.

Tanky se dělí na tančíky, lehké, střední a těžké tanky.

Tančíky jsou malá, pásová vozidla, vyzbrojená kulomety. Brnění (6—15 mm) je chrání proti obyčejným střelám z pušek a kulometů a do určité vzdálenosti i proti

průrazným střelám těchto zbraní. Váží až 3 tuny. Osádka 2 osoby. Malé rozměry a značná pohyblivost v terénu zmenšují jejich zranitelnost. Malá výška omezuje jejich pozorování. Rychlost na silnici činí až 35 km, v terénu 4–12 km za hodinu; okruh činnosti je 6 hodin.

Tančík překoná příkop až 1.2 m široký, kolmý terénní stupeň až 50 cm vysoký, brod až 40 cm hluboký a zleze svah do 45°.

Lehký tank je pásové vozidlo, vyzbrojené malorážním dělem a kulometem. Brnění (15–20 mm) chrání osádku proti puškovému a kulometnému střelivu (i průraznému). Vozidlo váží asi 10 t. Osádka 3 osoby. Tank překoná příkop až 2 m široký, kolmý terénní stupeň až 80 cm vysoký, brod až 80 cm hluboký a zleze svah do 45°. Rychlost na silnici činí až 30 km v hodině a v terénu 2–15 km v hodině. Okruh činnosti je 8 hodin.

Střední tank je pásové vozidlo vyzbrojené malorážním dělem a kulomety. Brnění (15–25 mm) chrání osádku proti puškovému a kulometnému střelivu i proti střelám malorážních zbraní protipancířových. Váží až 20 tun. Osádka 4–5 osob. Překonává asi tytéž překážky jako lehký tank. Rychlost na silnici činí až 40 km v hodině, a v terénu 2–25 km v hodině. Okruh činnosti je 10 hodin.

Těžký tank je pásové vozidlo vyzbrojené malorážními děly a kulomety. Brnění (20–30 mm) chrání osádku proti všem zbraním pěchoty. Váží až 45 tun. Osádka až 10 osob. Tank překoná příkop 3–4 m široký, kolmý terénní stupeň až 1.5 m vysoký, brod až 1.3 m hluboký a zleze svah do 45°. Rychlost na silnici činí až 25 km v hodině, v terénu 2–10 km v hodině. Okruh činnosti je 10 hodin.

Obrněné automobily jsou kolová vozidla vyzbrojená většinou kulomety; některé z nich mají i zbraň větší ráže. Jejich brnění je chrání proti obyčejným střelám, některé i proti střelám průrazným z pušek a kulometů i na nejmenší vzdálenost. Osádka 3–5 osob.

Podle možnosti užití a podle váhy se dělí

na obrněné automobily lehké (2–3 t), které mohou jezdit i po polních cestách a za příznivých okolností a po omezenou dobu i ve vhodném terénu; jsou to vozidla více než čtyřkolová, s řízením jednosměrným;

na obrněné automobily těžké (6–8 t), které se mohou pohybovat jen na dobrých komunikacích; jsou to vozidla čtyřkolová, opatřená obousměrným řízením při stejné rychlosti vpřed i vzad.

Obrněné automobily mohou vyvinouti rychlost až 50 km za hodinu. Jejich okruh činnosti je 200–300 km.

Obrněné vlaky jsou vozidla kolejová; brnění chrání osádku proti obyčejným a někdy i průrazným střelám z pušek a kulometů na každou vzdálenost.

Obrněné vlaky jsou vyzbrojeny kulomety a děly střední ráže. Lze použít i upravených obyčejných vlaků. Odolnost stěn se dosáhne tím, že se stěny obloží pytlíky naplněnými pískem nebo zavěšenými ocelovými plotnami a pod.

Obrněné motorové dresiny patří jako průzkumný a zajišťovací prostředek k obrněným vlakům. Jsou vyzbrojeny kulomety. Rychlost pohybu kolejových vozidel je až 45 km za hodinu, okruh činnosti je 6–8 hodin.

Organisace

Útočná vozba je organisována v plucích útočné vozby.

Pluk útočné vozby se skládá z velitelství pluku, pomocné roty a 3 praporů.

Velitelství pluku útočné vozby je složeno podobně jako velitelství pěšího pluku.

Pomocná rota má četu velitelskou, četu dílenskou, četu pro zásobování a odsuny a četu spojovací.

Prapor útočné vozby se skládá z velitelství praporu, několika rot bojových a z roty pomocné.

Rota obrněných vozidel má 3—4 čety bojové a četu pomocnou.

Četa obrněných vozidel má 3—5 bojových vozidel. Je to základní organická jednotka a je nedělitelná.

Obrněné vlaky se skládají ze soupravy bojové a ubytovací. Bojovou soupravu tvoří několik bojových obrněných vozů: jsou to jeden i více předběžných vozů, obrněný stroj, jeden až dva kulometné vozy a jeden dělový vůz.

K obrněnému vlaku patří 1 nebo 2 obrněné motorové dresiny.

V míru patří ke každému pluku útočné vozby též náhradní prapor, který má stejné úkoly jako náhradní prapor pěšího pluku.

Útočná vozba v boji

Tanky

Tančíky se hodí hlavně k boji proti nepříteli v pohybu, když může být překvapen nebo nemůže pro nedostatek času a nepříznivý terén vhodně použít svých zbraní. Za těchto předpokladů se uplatní při součinnosti se zvědnými a zajišťovacími jednotkami. Lze jich též použít k rychlému zjednání styku a k zásobování střelivem v postřelovaném prostoru.

Tanků se používá k samostatným podnikům nebo k podpoře pěchoty a jezdeckva.

Pěchotu a jezdeckvo jsou s to podporovat ve všech údobích pohybného boje a podle své výkonnosti jsou vhodným prostředkem pro útok na opevněné postavení.

Pěchotu a jezdeckvo podporují tím, že odstraňují před nimi odpory a razí jim cestu. Tím podstatně zvyšují jejich útočnou sílu.

Jsou zbraní čistě útočnou. Dosažené výsledky nemohou samy trvale zajistit, neboť nejsou s to obsadit a udržet dobytý terén.

V obraně se uplatní při protiútocích.

Hlavní zásadou pro použití tanků je, aby se jich použilo hromadně.

Jednotka, která pracuje spolu s tanky, musí:

využít jejich účinku a zajistit je;

jít vpřed, aniž čekala, až ji odklidí s cesty všechny překážky;

pokračovat v pronikání vlastními silami, i když jednotlivé nebo všechny tanky z neznámých jí důvodů postupují pomalu, zastavují se nebo se dokonce vrací;

vždy poskytnout tankům podporu palbou, zvláště proti zbraním protipancířovým a pomoci jim k odklizení překážek, které samy nemohou překonat.

Každý bojový podnik pěchoty a jezdeckva s tanky vyžaduje, aby součinnost mezi nimi byla přesně a předem stanovena.

Tato součinnost se zajistí:

rozkazem velitele vyšší jednotky;

podrobnou přípravou podniku, smluvenou mezi veliteli jednotek pěchoty, jezdeckva a tanků;

stálou snahou obou zbraní za boje se navzájem podporovat a chránit.

Velitel jednotky tanků, která má pracovat v pásmu určité jednotky pěchoty, (jezdeckva) vyhledá jejího velitele, aby podrobně smluvili součinnost při provádění svých úkolů. Velitel pěchoty (jezdeckva) označí veliteli jednotky tanků známé odpory a umístění nepřátelských zbraní a oznámí mu svá přání. Velitel jednotky tanků si vy-

žádá podle potřeby ochranu palbou jednotky pěchoty (jezdeckva) a pomoc při úpravě cest pro tanky. Smluví též způsoby vzájemného spojení.

Pro zjednání dotyku, zvláště při střetnutí, může být tanků použito v důležitém pásmu k rychlému odstranění odporů. I při tomto podniku se tanků použije hromadně a jejich součinnost s pěchotou (jezdeckvem) stanoví velitel vyšší jednotky. Jen výjimečně se tanky přidělí přímo předvojům. V tomto případě postupují posuny s předvojem. Jejich velitel je u velitele předvoje a jeho průzkumné orgány jdou vpředu.

Tanky jsou schopny dát útoku rychlý spád. Umožňují, aby byla zkrácena přípravná palba nebo aby se útok zahájil i bez ní, s překvapením.

Východiště útoku pro tanky je třeba volit co možná v blízkosti východiště útoku pěchoty. Musí tankům poskytovat kryt (skryt) a umožňovat snadné vyražení (výjezd). Východiště útoku zaujmou tanky zpravidla v noci. Mají-li je zaujmout za dne, je třeba, aby k němu vedly i kryté cesty.

Je-li třeba, zastře se přiblížení tanků nepříteli oslepením pozorovaten, palbou dělostřelectva, pěchoty a třebas i nízko létajícími letouny. Při zjednávání dotyku, při pronásledování a střetnutí musí však opatrnost v utajení a provedení příprav ustoupit požadavku rychlosti, s jakou je nutno úkol provést.

Hodinu vyražení tanků z východiště útoku je třeba určit tak, aby tanky nevzbudily hlukem a předčasným objevením poplach u nepřítele.

Proto je výhodné, když tanky vyrazí zároveň s pěchotou a za postupu ji rychle předjedou. Je-li jejich východiště daleko od pěchoty, vyrazí o něco dříve.

Mají-li tanky utvořit průchody v drátěných překážkách, opustí východiště útoku dříve a předjedou pěchotu již v okamžiku, kdy vyrazí.

Pěchota (jezdeckvo) i dělostřelectvo musí chránit vyražení a postup tanků palbou na zjištěná nebo předpokládaná místa protipancířových zbraní. Tato ochrana musí být tím větší, čím více jich nepřítel má a čím lépe je jeho postavení vybudováno.

Spojení mezi jednotkami pěšími (jezdeckými) a jednotkami tanků se dosáhne smluvnými znameními a dodáváním rozkazů a zpráv tankům, které jsou v blízkosti palebného sledu.

Vývoj boje. Jakmile tanky překročí pěchotu (jezdeckvo), postupují rychle na cíl.

Pěchota (jezdeckvo) využívá jejich činnosti a okamžiků, kdy nepřítel na ně soustřeďuje palbu a postupuje za nimi. Při tom pozoruje postup tanků i chování nepřítele a soustřeďuje ihned svou palbu na každou nepřátelskou protipancířovou zbraň, která se objeví.

Jestliže nepřátelská palba pěchotu (jezdeckvo) zastaví, pokračují tanky v postupu, aby co nejrychleji dosáhly odporů, které pěchotu (jezdeckvo) zastavily, a aby je zničily.

Když tanky dosáhnou cíle, ničí na něm odpory až do příchodu pěchoty (jezdeckva). Pak se stáhnou do shromaždiště, pohotovosti zasáhnout, jestliže by došlo k nepřátelskému protiútku.

Je-li třeba za útoku označiti tankům směr, odkud nepřátelská palba brání pěchotě v postupu, lze to provést střelbou osvětlovacích a kouřových nábojů, máváním praporkem a pod. v onom směru.

V obraně se tanky uplatní při protiútocích většího rozsahu; jejich zasazení vyžaduje zvláštních opatření proti nepřátelskému dělostřelectvu (protibaterijní činnost, oslepení pozorovaten).

V ústupovém boji a v ústupu se tanky uplatní zejména při přerušení boje. Jejich zasazení v tomto údobí je nutné zvláště tam, kde nepřítel projevuje tlak a pěchota (jezdeckvo) je v nepříznivém postavení. Protiútok, provedený jen tanky, bude často

nejlepším způsobem, jak pomoci tísňené pěchotě (jezdecku). Tanky vniknou do řad nepřítele a zůstanou v činnosti, dokud pěchota (jezdecko) nepřeruší boj. Pak se stáhnou zpět.

Obrněné automobily

Obrněné automobily se uplatní hlavně tam, kde lze využít jejich velké rychlosti (při vyhledávání zpráv). Jejich činnost je však omezená tím, že jsou odkázány většinou na komunikace. Nájezdy do sestavy nepřítele bojujícího pěšky mohou provádět jen ve výhodném terénu a kde lze předpokládat, že nepřítel nemá protipancířové zbraně. Opakovat nájezdy několikrát za sebou na těžce komunikaci je pro ně nebezpečné. Nejmenší jednotkou, které lze použít, je četa.

Obrněné vlaky

Obrněné vlaky se uplatní jen za údobí, kdy nepřítel je v pohybu, t. j. za přiblížování, zjednávání dotyku a zvláště při střetnutí, pak za pronásledování, v ústupovém boji a při ústupu.

Obrněné vlaky bojují tak, že se náhle a neočekávaně objeví, aby nepřítele napadly přímou palbou, hlavně s boku. Jejich nájezd nesmí trvat dlouho.

Pro svou závislost na kolejích a pro lehkou zranitelnost železniční trati nemohou obrněné vlaky operovat samostatně, nýbrž jen ve spojení s pěchotou nebo jezdeckem.

Jenom za určitých okolností mohou být i samy vysunuty, aby splnily důležitý úkol (nájezd, zničení železničního objektu atd.) nebo může jich být spolu s pěchotou dopravovanou v obrněném vlaku použito před vlastními vojsky k ovládnutí důležitých prostorů a bodů (železničních uzlů a p.).

Obrněné motorové dresiny patří k obrněným vlakům jako jejich průzkumný a zajišťovací prostředek a pojičko. Mohou pracovat i samostatně, podobně jako obrněné vlaky, zvláště je-li jich několik sdruženo.

Jsou pohyblivější a dávají nepříteli značně menší cíl než obrněné vlaky, ale mají jen omezenou výzbroj. Úkoly jim dávané musí být úměrné této síle.

Obrana proti útočné vozbě (OPUV)

Účelem obrany proti útočné vozbě je zničit anebo vyřadit obrněná vozidla z boje nebo jim aspoň zamezit postup a omezit účinek jejich zbraní.

Prostředky proti útočné vozbě jsou aktivní a pasivní.

Aktivní prostředky jsou:

pěchotní kanony,

kulomety a pušky, vybavené průrazným střelivem,

ruční granáty, vrhané pod pohybové ústrojí (pásky) nebo na ně a miny.

Pasivní prostředky jsou krytí (skrytí), zastírání, využití přirozených a uměle umělých překážek.

Přirozené překážky pro obrněná vozidla (hlavně pásová) jsou vody, jejichž hloubka přesahuje určitou mez anebo jejichž dno je bahnaté, hluboké úvozy, terénní stupně, srázy, strže a příkré stráně, skalnaté horské kraje, husté lesy a paseky, kde zůstaly nezetlelé pařezy, bažiny, močály a nesoudržná půda.

Umělé překážky jsou zátopy, záseky, hluboké a široké zákopy, přikryté zákopy nebo jámy (pasti), betonové kvádry spojené kolejnicemi, půda značně rozstřílená dělostřelectvem větší ráže, přerušení komunikací zničením nebo zatarasením.

Kromě pěchoty (jezdeckta) se účastní při OPŮV:

útočná vozba, podle odolnosti svého brnění a účinnosti zbraní;

dělostřelectvo buď jednotlivými děly, umístěnými v obranné sestavě a určenými k přímé palbě na obrněná vozidla nebo k nepřímé palbě soustředěním na shromaždiště, místa, kudy musí nepřátelská obrněná vozidla projet a zmírnit rychlost a p.;

letectvo bombardováním shromaždišť a sbíráním zpráv o přítomnosti nepřátelské útočné vozby;

ženijní vojsko kladením min a zřizováním překážek.

V boji proti útočné vozbě nelze spoléhat jen na některé prostředky OPŮV; k dosažení úspěšných výsledků je třeba tyto prostředky navzájem mezi sebou sdružovat.

Aby použití prostředků OPŮV bylo účinné, musí být získávány zprávy o nepřátelské útočné vozbě. Získané zprávy musí býti zhodnoceny a všechny pro ŮV důležité okolnosti (odolnost brnění, zranitelná místa, zbraně, schopnost překonávat překážky, rychlost atd.) uvedeny ve známost jednotkám.

Zprávy o přítomnosti nepřátelské útočné vozby dodává letectvo a předzvědné i průzkumné orgány. Aby pěchota (jezdeckta) mohla včas učinit svá opatření proti ní, je třeba, aby byla smluvena znamení pro poplach proti útočné vozbě.

V boji proti útočné vozbě (hlavně proti pásovým vozidlům) se řídí pěchota (jezdeckta) těmito pravidly:

Především se snaží zastavit nepřátelská obrněná vozidla, dříve než vniknou do její sestavy; palbu na ně zahajuje na vzdálenost podle účinnosti svých zbraní; předčasné zahájení palby je málo účinné a prozrazuje palebné stanoviště zbraně. Čím lépe je střelec chráněn, tím třeba volit kratší vzdálenost pro zahájení palby, aby jistota prostřelitelnosti pancíře nebo zásahu citlivých míst byla větší.

Jsou-li obrněná vozidla bezprostředně následována nepřátelskou pěchotou, snaží se ji odloučit od vozidel tím, že na ni řídí palbu svých zbraní a nutí ji k ulehnutí, při čemž proti obrněným vozidlům střílí jen protipancířovými zbraněmi. Jakmile je nepřátelská pěchota zastavena, střílí se na obrněná vozidla i ostatními zbraněmi.

Jestliže nepřátelská obrněná vozidla vniknou do sestavy, zůstane pěchota (jezdeckta) na místě, kryje se před nimi a snaží se je zničit z nejmenší vzdálenosti. Palbu kulometů a pušek řídí na citlivá místa vozidel, t. j. na průzory, zbraně, pozorovací zařízení, pohybová ústrojí a p.

Podají-li se nepřátelským obrněným vozidlům projet sestavou, brání pěchota (jezdeckta) dále nepřátelské pěchotě v postupu.

Pasivní OPŮV provádí každá jednotka podle stupně své velikosti. Aktivní OPŮV koná každý jednotlivec svou zbraní; pro protipancířové zbraně ji nařizuje velitel, jemuž tyto zbraně podléhají.

3. JEZDECTVO

Vlastnosti

Největší výhodou jezdeckta v poli je jeho pohyblivost, která je založena na rychlosti a vytrvalosti jeho koní a na jeho schopnosti pohybu téměř v každém terénu. Bojový význam pohyblivosti jezdeckta spočívá v tom, že jeho jednotky, jsouce vybaveny zbraněmi k ničení polních cílů všeho druhu, mohou ukončiti každý svůj pohyb převkápajícím samostatným, bez cizí pomoci vedeným bojem. Jeho bojové využití může

býti ještě vystupňováno zesílením jezdeckých jednotek cyklisty a pěchotou na autech, dělostřelectvem, útočnou vozbou a letectvem.

Z rychlosti, pohyblivosti a výzbroje plynou tyto možnosti jezdeckva:

velký prostorový dosah působnosti;

způsobilost zajišťovati samo sebe a přijmouti osamoceně boj a často vésti jej bez cizí pomoci úspěšně do konce;

možnost vésti boj v širokých pásmech, dobýti terénu v nich a držeti jej; proti organisovanému nepřátelskému postavení bude nuceno spokojiti se zjištěním jeho průběhu;

při dostatku prostoru způsobilost kombinovati pohyb na koni s bojem pěšky a proto možnost náhle překvapovati nepřítele, ať už místem úsilí nebo časem nebo množstvím a druhem k zásahu použitých sil;

možnost rychleji než pěchota zahajovati a za příznivých okolností přerušovati boj ať v útoku, v obraně nebo v ústupu a měniti během boje náhle sestavu;

způsobilost vyhnouti se snáze než pěchota přijetí boje za nevýhodné situace a v nevýhodném terénu;

způsobilost plniti dočasně i bojové úlohy, které jinak zásadně bývají svěřovány pěchotě.

Proto se jezdeckva používá nejvýhodněji všude tam, kde se má operovati rychle, s překvapením, pružně nebo na dálku.

Nejdůležitějším způsobem boje u jezdeckva je boj pěšky, manévr na koni před bojem předchází, jej doprovází a využívá jeho výsledku. Malé jezdecké jednotky nesmějí však váhati atakovat nepřítele, kdykoli se k tomu naskytne vhodná příležitost, zejména, mohou-li jej překvapit demoralisovaného.

Jezdecké operace se liší od operací prováděných pěchotou hlavně v údobích, která předcházejí před vlastním bojem. Větší rychlost jezdeckých jednotek umožňuje v těchto údobích rychlejší soustředění sil k provedení náhlých útočných úderů v nejvýhodnějších směrech, včasnější rozčlenění vlastních sil do širokých sestav obranných anebo širokých sestav ústupových. Jezdeckvo není ve své operační volnosti tak poškozováno ztrátami času při překonávání prostoru.

Útočný boj jezdeckých jednotek se jeví zpravidla jako náhlý překvapující útok s omezeným cílem.

Obranný boj se projevuje většinou na širokých frontách. Jeho účelem bývá zpravidla získati čas.

Bojová síla jezdeckva nemá býti zeslabována úkoly podřadnými nebo takovými, které mohou býti svěřeny jiným zbraním, zvláště pěchotě. Svěřili-li se jezdeckvu úkoly takového rázu jako pěchotě, takže jezdeckvo nahrazuje vlastně pěchotu a nemůže uplatniti své vlastnosti, hlavně pohyblivost, rychle se opotřebuje. Toto opotřebení může býti i trvalé a proto mají tyto úkoly býti požadovány jen přechodně a na dobu co nejkratší.

Vždycky má jezdeckvo při tom býti zesíleno dělostřelectvem.

Při použití jezdeckva je nutno přihlížeti k některým citlivým jeho stránkám:

nahrazuje ztráty mnohem obtížněji nežli ostatní zbraně; výcvik doplňků mužstva a koní k úhradě ztrát vyžaduje delší doby;

na koních jsou semknuté jezdecké jednotky velmi zranitelné; proto jsou semknuté tvary na bojišti, t. j. v dosahu střelných zbraní, nepřípustné;

ačkoli je kůň schopen značných námah, nemůže je dlouho snášet bez náležitého odpočinku. Vyžaduje stálé péče. Nemá-li jí, rychle se opotřebuje. Denně potřebuje dostatečné dávky krmiva, musí býti pravidelně napájen, vždy dobře okován, za nepříznivého počasí i v zimě co možná vždy ustájen. Ježto ustájení není vždy možné,

je nutno koně postupně zvykatí táboření. Aby koně dlouho vydrželi, je nutno poskytnouti jim po třídenní a čtyřdenní činnosti den odpočinku; koně je nesnadno chrániti proti bojovým plynům.

Úkoly

Pro své zvláštní vlastnosti je jezdeckvo určeno k plnění rozmanitých úkolů.

Před bitvou

vyhledává zprávy a zabráňuje nepřátelskému průzkumu, čímž přispívá k zajištění ostatních vojsk;

kryje shromažďování a přesuny vojsk;

provází nájezdy k rušení nepřátelského nástupu;

zdržuje postup nepřítele, aby získalo čas a prostor pro ostatní vojska.

V bitvě

chrání křídla a boky vlastních vojsk anebo ohrožuje a napadá křídla nebo boky nepřítele;

vyplňuje mezery na frontě, zjednává a udržuje spojení mezi samostatně bojujícími částmi armády (mezi armádami);

bojuje spolu s ostatními jednotkami armády, zpravidla na křídle;

provádí nájezdy do týlu nepřítele.

Po bitvě

využívá úspěchu a pronásleduje nepřítele;

omezuje vlastní neúspěch a chrání ústup.

Před frontou ostatních vojsk se užívá jezdeckva výhodně jen tehdy, je-li před nimi na takovou vzdálenost, která mu umožňuje manévrovati z hloubky, jinak patří vždy na křídlo.

Je nevýhodné vklínovat jezdeckvo mezi vyšší jednotky hned od počátku, ponechávat je ve frontě nebo dávat mu úkoly, při nichž nemůže využití své pohyblivosti, leda jde-li o přechodné zachránění nebezpečných situací.

Dobylo-li jezdeckvo před frontou ostatních vojsk terénu, je výhodnější zajistiti tento úspěch pěchotou, jezdeckvo vystřídat a stáhnouti na křídlo. Není-li křídlo, soustřediti je za frontou jako pohyblivou zálohu.

Hodnota

Způsob boje jezdeckva bude častěji nutiti jezdce bojovat osamoceně, bez přesných rozkazů, za okolností velmi nejasných, náhlých, svrchovaně nepříznivých a proti velkým přesilám. Tyto okolnosti budou klásti zvláštní požadavky na jeho ducha. Bude mu třeba, aby si zvykl nepropadat strachu z osamocení, neupadat v panickou bezradnost při nedostatku rozkazů, ale jednati iniciativně, neztráceti rozum a srdce v situacích nejasných, náhlých, nepříznivých, před přesilami, nýbrž naučit se opřít o hluboce vkořeněnou víru, že v takových okamžicích spasiti může zdar společné věci jen neomezená družnost, statečnost, bezohledná útočnost, houževnatost a rozhodnost bojového výkonu. Podklad k výchově těchto mravních vlastností, potřebných obzvláště jezdeckvu, může býti částečně dán účelným organisováním mírových cvičení, na plnou hodnotu však mohou býti dopěstovány jen příklady z válek.

Poměr nadřízeného s podřízeným musí býti u jezdeckva zvláště pečlivě upraven. Tomu velmi napomáhá, zejména mezi nižším velitelským sborem a mužstvem, vysoká tělesná, obzvláště jezdecko-technická výkonnost, rychlý postřeh a velitelská rozhodnost nižšího velitelského sboru. U velitelů eskadron je to ještě příměst, otcovská

spravedlnost a starostlivost o limotné uspokojení podřízených, což má velmi příznivý vliv na ducha jednotky. Tato část velitelského sboru je neustále v přímém styku s mužstvem a proto musí nejen vynikati znalostí vlastní věci, nýbrž i dokonale znáti člověka, jeho duši, pudy a sklony; musí neustále přihlížeti k tomu, jak získati vliv na mužstvo a naopak, co škodí poutům, jež ji s mužstvem pojí. Jak velitel čety, tak i velitel eskadrony musí znáti své mužstvo po každé stránce; s hlediska fysického, mravního i zvláštních schopností atd., aby mohli lépe působiti na své podřízené. Ve válce jsou denně nuceni nahrazovati vojíny, kteří padli, onemocněli, byli raněni, odkomandováni a pod. jinými, kteří se k tomu nejlépe hodí. To vyžaduje, aby velitelé čet a eskadron znali důkladně mužstvo.

Zbraně a technické prostředky

Jezdeckvo je vyzbrojeno a opatřeno technickými prostředky podobně jako pěchota. Pro boj koňmo je vyzbrojeno šavlí. Jezdec musí býti v zacházení s ní tak vycvičen, aby získal k jejímu používání důvěru. Používá ji převážně k sekům. Koš chrání ruku jezdece, užívajícího této zbraně.

Organisace

Jezdeckvo se člení na dragounské pluky:

Dragounský pluk je vojskové těleso jezdeckva a skládá se z velitelství s pomocnou eskadronou, ze dvou korouhví a jedné kulometné eskadrony.

Korouhev je mírový svaz dvou jezdeckých eskadron. Za války se tvoří svazky z určitého počtu eskadron podle úkolů. Ty tvoří skupinu, které velí zástupce velitele pluku. Pro úkoly většího rozsahu může býti zesílena i částicemi dělostřelectva.

Eskadrona je základní taktická jednotka jezdeckva a skládá se z velitelství a ze čtyř čet. Podle úkolu může býti zesílena těžkými kulomety.

Kulometná eskadrona má velitelství a tři čety; četa má dvě družstva, každé z nich má dva těžké kulomety.

Četa je nejmenší bojová jednotka jezdeckva a skládá se ze dvou družstev. Je to nejmenší jednotka schopná manévru.

Družstvo je nejmenší palebná jednotka jezdeckva. Je vyzbrojeno lehkým kulometem.

V míru patří ke každému dragounskému pluku ještě náhradní korouhev, která koná úkoly jako každé náhradní těleso.

Za války má každá vyšší jednotka smíšený přezvědčný oddíl. Ten je složen z velitelství, z jedné eskadrony o dvou četách střeleckých a o jedné četě kulometné (dva těžké kulomety), z jedné cyklistické roty o třech četách střeleckých a jedné kulometné četě (dva těžké kulomety) a z čtyř obrněných aut.

Jezdeckvo v boji

Jezdeckvo bojuje v podstatě stejným způsobem jako pěchota. Není proto větších rozdílů mezi útočným a obranným bojem jezdeckva a pěchoty. Z těchto důvodů si zde všimneme především speciálních jezdeckých operací: vyhledávání zpráv, zajištění, krytu a nájezdů.

Vyhledávání zpráv

Jezdecká brigáda bývá vysílána na zvědy jako orgán hlavního velitelství nebo armády (sboru).

Se zvědy bývají zpravidla spjaty i jiné úkoly, které má jezdecká brigáda po splnění zvědného úkolu provádět, jako na př. zastítní vlastní síly, zdržovat postup nepřítele, chránit bok a pod., jež vyplnou často také z vývoje situace. Tyto úkoly může jezdecká brigáda plnit postupně a nikoli najednou.

Mají-li její zprávy míti pro velitele armády cenu, musí přicházeti zdaleka, aby měl čas jich využít a upravit podle nich svá opatření. Jezdecká brigáda musí býti proto vyslána zavčas, aby nezůstala lpět na armádě, pro níž pracuje. K rozvinutí činnosti potřebuje nezbytně časového a prostorového náskoku.

Zpravidla bude vyšší jezdecká jednotka na zvědech pracovati na jednodenní až dvoudenní pochod před hlavními silami armády, pro niž vyhledává zprávy.

Výkonnými orgány vyhledávání zpráv pro velitele jezdecké brigády jsou předzvědné oddíly (PO) pracující v těsném styku s pozorovacím letectvem, s nímž se navzájem doplňují v činnosti.

Při zvědech prováděných vyšší jezdeckou jednotkou má jejich vysílání za účel opatřit velitele jezdecké brigády podrobnější zprávy nutné k tomu, aby mohl svého nadřízeného velitele zpravit co nejrychleji o situaci na hlavních směrech a aby mohl sám co nejvýhodněji použít svých sil k provedení zvědného úkolu, který dostal.

Postup valných sil jezdecké brigády je řízen v hlubokých posunech podle zpráv dodaných letectvem a přezvědnými oddíly. Zprávy budou míti často vliv na změny v sestavě pro postup.

Vyšší jezdecká jednotka bude při provádění zvědů téměř vždy nucena bojovati, a proto její velitel musí míti své prostředky tak v ruce, aby mohl kdykoli a kdekoli v prostoru svého pásma zasáhnouti s jejich valnou částí.

Důležité zprávy lze získati jen dotykem s nepřátelskými hlavními silami. Bude tedy úkolem vyšší jezdecké jednotky, která provádí zvědy, dostat se do dotyku s nimi. Někdy bude k ověření nebo k doplnění získaných zpráv nutno útočit i na nepřátelské valné síly. Jakmile se však valné síly nepřátelské rozvinou k přijetí boje, je třeba považovati účel akce za dosažený a jezdeckou jednotku uvolnit pro další činnost.

Úkolem předzvědného oddílu je získati zprávy a hlásiti. K získání důležitých zpráv nestačí jen pozorovati. Velitel předzvědného oddílu bude musit při vyhledávání zpráv i bojovati, aby donutil nepřítele ukázati své síly a zajal jeho příslušníky, neboť zajatci jsou nejlepším zdrojem zpráv jak pro něho, tak i pro velitele jezdecké brigády.

Velitel přezvědného oddílu řídí pochod svého oddílu tak, aby se co nejdříve dostal do prostoru, kde lze získati zprávy.

V pásmu, v kterém se srážka s nepřítelem zdá nepravděpodobná, musí býti snahou velitele předzvědného oddílu dostat se co nejrychleji do prostoru, z něhož začne vyhledávati zprávy. Postupuje po předepsané ose, zajistí se čelně a učiní opatření proti pozorování a zásahům nepřátelského letectva.

Po dosažení prostoru, v němž začne vyhledávati zprávy, nebo když se již dříve začal setkávati s nepřátelskými hlídkami, zahájí velitel předzvědného oddílu podrobnější vyhledávání zpráv.

Postupuje vpřed posuny, členěn ve dva sledy: průzkumný a bojový.

Průzkumný sled má za úkol vyhledávati pro taktické potřeby velitele jednak zprávy o síle, složení a činnosti nepřítele, jednak zprávy o terénu, o pochodových překážkách a o stavu cest. Je vytvořen z hlídek v síle družstev až čet.

Bojový sled s přidělenými posilovými částicemi ženistů, dělostřelectva a obrněnými auty má za úkol uvolňovati cestu průzkumného sledu odstraňováním místních odporů, byl-li jimi zastaven.

Úkol předzvědného oddílu může trvati jeden i více dní a je vždy namáhavý.

Proto se musí velitel starati o to, aby ve vhodné době zařídil nutný odpočinek, aby se jeho lidé najedli, koně byli napojeni a nakrmeni, neboť jen tak udrží bojovou hodnotu své jednotky na výši.

V noci jsou možnosti práce oddílů velmi omezeny a proto bude odpočívati, není-li v těsném dotyku s nepřítelem. Předzvědné oddíly vyhledávají k nocování vhodné místo ležící mimo hlavní cesty a osady (osamělé dvory, lesíky a p.), kde se ubytují, nebo táboří nadále střežíce cesty v přikázaném směru. Aby toto místo nebylo prozrazeno, odeberou se tam oklikou a za soumraku, vyhýbajíce se osadám.

Veškeré úsilí zpravodajských orgánů by bylo marné, kdyby získané zprávy nedodaly včas. Proto je nutno použít veškerých pojitků k rychlému dodávání hlášení. Dobré dodávání je přední podmínkou úspěchu a velitelé všech stupňů musí mu věnovati pozornost.

Důležitá hlášení je nutno posílati několika způsoby.

Zajištění

Jezdecká brigáda, mající za úkol zajišťovat armádu, počne plnit svůj úkol tím, že vyšle před sebe předzvědné oddíly.

Jakmile předzvědné oddíly získají nutný náskok, vyrazí jezdecká brigáda za nimi, zajištěna a rozčleněna. Je-li na křídle armády, věnuje velitel jezdecké brigády zvláštní pozornost svému boku.

Narazí-li jezdecká brigáda na nepřítele v převaze, kterého nemůže zatlačit svými prostředky, rozhodne se velitel brigády podle svého úkolu buď zastaviti na místě další postup nepřítele nebo jej zdržovati až do té doby nebo do té čáry, kde zasáhnou předvoje vyšších jednotek armády. Svůj manévř řídí tak, aby neztratil volnost jednání.

Má-li jezdecká brigáda udržeti určitý prostor až do příchodu předvojů vyšších jednotek, zařídí se v něm k obraně a nasadí k ní podle potřeby i všechny své prostředky.

Je-li nepřítel sám zařízen k obraně, vejde jezdecká brigáda s ním v dotyk, který potom udržuje.

Kryt

Krytem nazýváme přehrazení přístupů nepřítele do určitých prostorů sestavou, jejíž šířkové učlenění nemá palebné souvislosti. Účelem krytu jest na počátku operací chrániti prostory shromažďování, za operací přeskupování vlastních vojsk proti nepřátelským podnikům.

Jezdectvo se hodí pro svou pohyblivost dobře k úkolům krytu, protože může zdaleka získávati zprávy o místech přibližování nepřítele a včasným posunem záloh do ohrožených míst vytvářeti tam dostatečně silný odpor. Nemá-li býti v bojích proti nepřátelské převaze opotřebováno, má mu býti dáno na každý den operace aspoň 10 km prostoru k ústupu. Přes tuto větší způsobilost k provádění krytu má býti k němu jezdectva použito výjimečně nebo aspoň dočasně a má ho býti šetřeno k účasti v bitvě a k úkolům po bitvě.

Hloubkové učlenění jednotek krytu je podobné s učleněním předních stráží. Zahnuje sled pozorovací, sled odporu a zálohy. Do šířky se dělí v úseky.

Pozorovací sled krytu tvoří jezdecké hlídky neb oddíly pracující zpravidla koňmo, jež jsou vyslány vpřed buď až do dotyku s nepřítelem nebo na výhodné pozorovatelné, uzly cest a na místa, jimiž musí projíti postupující nepřítel.

Pozorovací sled je dále tvořen ze stráží (nejvýše družstev), které střeží a palbou ovládají místa, jimiž se nelze vyhnouti při přiblížení (mosty, soutěsky a p.), na způsob

pohyblivých stráží; z pohyblivých hlídek v síle družstev, někdy i celých oddílů zesílených obrněnými auty a cyklisty, podle toho, jak široké pásmo jim bylo přiděleno k střežení. Pohybují se mezi místy obsazenými strážemi pozorovacího sledu.

Sled odporu je umístěn za sledem pozorovacím nejméně na účinnou vzdálenost dostřelu nepřátelského polního dělostřelectva, aby nepřítel nemohl z týchž palebných postavení postřelovati sled pozorovací a sled odporu.

Ukolem sledu odporu je přehraditi palbou nejdůležitější cesty a přístupy vedoucí od nepřítelů do prostoru, který má jednotku kryti.

V záloze ponechává si velitel jezdecké brigády jednotky pohyblivé a mající mohutnou palebnou sílu, aby mohl rychle na kterémkoli místě své sestavy zasáhnouti v boj.

Nájezd

Nájezdy jsou pozemní útočné akce, jejichž cílem jsou zdroje nebo prostředky nepřítele, jichž zničení, poškození nebo alespoň neutralisování znemožňuje nebo ohrožuje přípravy větších operací (armád, sborů), jejich vedení a živení. Mají být spojeny zásadně s nálety bojového letectva. Někdy jsou prostým pozemním využitím anebo rozšířením rozsahu jeho účinnosti. Mají vždy ráz krátkodobých výpadů, které musí překvapiti. Je-li nutno pro uvolnění cesty nájezdu předem prorazit nepřátelský kryt a tím operaci částečně prozraditi, lze předejiti odvetná opatření nepřítele jen rychlostí provedení nájezdu.

Vhodné cíle pro nájezdy jsou:

důležitá nádraží (regulační, zásobovací),

důležité železniční a silniční uzly, velké mosty, křižovatky, soutěsky, přístaviště větších řek atd.,

stanoviště vyšších velitelství,

těžko nahraditelné bojové prostředky, jako těžké dělostřelectvo, obrněné vozy, mostní soupravy, letecké jednotky na svých základnách, větší kolony trénů a útvarů služeb, zbrojní parky, výdejny střeliva a pohonných hmot.

Nájezd se má provést jen tehdy, když se jím uplatní na celkové operace větší vliv, než jakého by se dosáhlo stejným početním stavem přímou účastí v bitvě a když se zasažením letectva nedosáhne lepších výsledků. Je tedy v každém případě třeba uvažovati, zda tato jezdecká operace poskytuje takových výhod a zisků, aby vyvážila ztráty, jichž je třeba se nadíti, jakož i tím vzniklý nedostatek jezdecktva, který by se pak mohl projevit na jiných místech bojiště.

Důležitost nájezdu, většinou značná vzdálenost cílů, jakož i nutnost počítati s osamocněním vyžadují zvlášť pečlivé přípravy. Není-li dostatečné přípravy, má to za následek nedostatečný úspěch a třebas i citelné ztráty.

Příprava je dílem taktická, dílem technicko-materiální. Taktická příprava záleží v prostudování nájezdových cest a cíle, situace vlastní a nepřátelské, všech nepřátelských možností všemi veliteli a ve včasném vydání všech nutných rozkazů.

Technicko-materiální příprava nájezdu vyžaduje, aby před vyražením:

byly vyloučeny veškeré neschopné složky; je lépe vyraziti s menším, ale vytrvalým početním stavem;

omeziti počet trénů, pokud to jen dovolí schopnost k boji a nevyhnutelná činnost služeb. Veškeré vozy musí míti osvědčené a vytrvalé potahy a záložní koně. Nejlépe tu vyhovují motorická vozidla velké výkonnosti nebo schopná pohybu v terénu. Je-li k dispozici jejich dostatečný počet, je výhodné použití jen trénu motorizovaného;

vystříhati se přílišného zatížení koní střelivem a potravinami;

opatření jednotky provádějí nájezd hojnými poštami, aby mohly vždy udržovati spojení s velitelstvím, které je vyslalo (poštovní holuby, radiotelegrafie). Předem musí býti smlouven způsob spojení s letci. Zahájení a udržování radiotelegrafního spojení je nutno přesně vymeziti ve spojovacím plánu.

Při provádění nájezdu řídí se velitel jezdecké brigády těmito zásadami:
nevysílá předzvědné oddíly, aby akci neprozrazoval, nýbrž jde vpřed, zajištěn jen předvoji;

vede svou brigádu tak, aby ze směru postupu nebyl zřejmý cíl nájezdu, zvláště má-li nájezd hluboký cíl;

pohyb k cíli se provádí převážně velmi rychle;

hlídky a zajišťovací jednotky tvoří silné, aby mohly rychle a bezpečně plniti své úkoly;

sestava je uspořádána tak, že jezdecké jednotky zajišťují jednotky nezpůsobilé k samostatnému zajištění;

pěchotu na autech přisouvá co nejdále dopředu, má-li býti zasazena, aby se nezdržovalo její přibližování;

nepřátelské odpory zdolává soustředěním převážných sil, které by rychle zničily odpory;

civilní obyvatelstvo odzbrojuje a bere rukojmí;

ničí, není-li jiného rozkazu, telegrafní a telefonní spoje, radiotelegrafní stanice a poštovní holuby.

Útočné akce

Má-li jezdecká brigáda útočiti na křídle nebo do boku (týlu nepřítele), přikročí velitel brigády hned, jak dostane rozkaz, k přípravě útočné akce. Tato příprava spočívá v navázání styku s velitelem křídelní vyšší jednotky a jejího dělostřelectva, v navázání styku s jejím smíšeným předzvědným oddílem, chrání-li dosud křídlo, ve vyslání předzvědných oddílů k zjištění vlastní a nepřátelské situace na křídle a v přesunu brigády do východiště útoku.

Je výhodné posunouti přiblížení jezdecké brigády do východiště útoku do noční doby, aby se zajistilo překvapení. Není-li čas a musí-li brigáda provést své přiblížení za dne, rozčlení se do přibližovacích tvarů, kdykoli je možno očekávati zásah nepřátelského dělostřelectva a letectva.

Přiblížení se zajišťuje buď tím, že se provádí pod ochranou jednotek zajišťujících křídlo armády nebo, jde-li jezdecká brigáda do prostoru mimo ně, postará se o zajištění sám velitel brigády.

Pod ochrannou zajišťovacích jednotek zaujme jezdecká brigáda sestavu pro vyražení podle úkolu, který dostala, a podle úmyslu velitele brigády, jak chce provést daný úkol, při čemž se musí postarati o zajištění celé akce podle předvídaných odvetných opatření nepřítele, zejména v boku.

Útočné akce jezdecké brigády uvnitř sestavy následují po průlomu nepřátelské fronty v dostatečné šířce a hloubce a jsou vlastně prvním údobím pronásledování.

Účelem této akce je proniknutím do hloubky zvýšiti rozvrat nepřítele, zastaviti postup nepřátelských záloh a zabrániti jim zasáhnout do bitvy a akcemi do boku nepřátelského odporu rozšířiti průlom a ulehčiti čelně útočícím jednotkám.

Obranná akce

Obranné akce, ke kterým je jezdecká brigáda povolána v bitvě, jsou:
ochrana vlastního křídla proti nepřátelskému obchvatu, ucpání mezery vzniklé

nepřátelským průlomem, navázání spojení mezi jednotlivými armádami (sbory), dočasné zasažení na místě pěchoty.

Jezdecká brigáda na ohroženém křídle armády může dostat za úkol vyraziti před ohrožené křídlo a zatínati nepřátelské síly nebo zpomaliti jejich postup a tím oddáliti jejich zasažení do boje, nebo prodloužiti ohrožené křídlo armády a konečně kryti zasažení vojsk na ohrožené křídlo.

Při průlomu fronty armády bude použito jezdecké brigády — když velitel armády nemá jiných záloh nebo když jsou daleko — k uzavření vzniklé mezery, k obnovení souvislosti fronty a ke krytí nasazení záloh po dobu jejich přesunu. Vznikne-li za operací mezer mezi armádami (sbory), může dostat jezdecká brigáda dočasné až do příchodu pěchoty úkol vyplniti tuto mezeru. Pro tento úkol bude zpravidla zesílena pěchotou a dělostřelectvem. Velitel jezdecké brigády, který dostal tento úkol, jedná podle ustanovení pro kryt anebo pro obranu, podle šířky přikázaného prostoru.

Má-li jezdecká brigáda vystřídati pěchotu v jejím úkolu, přiblíží se v noci za frontu, aby vystřídala pěchotu do svítání. Náruční koně odcle dozadu do prostorů přikázaných k jejich ubytování; ty musí býti voleny tak, aby v nich unikly zásahům dělostřelectva.

Tento úkol má býti dočasný, na nejkratší dobu.

3. DĚLOSTŘELECTVO

Vlastnosti a úkoly

Dělostřelectvo jest zbraní ničivou. Jeho úkolem je podporovati pěchotu: v útoku jí razí cestu, v obraně jí usnadňuje udržeti terén. Úloha dělostřelectva musí býti prováděna v úzké spolupráci s ostatními zbraněmi, zejména s pěchotou a jezdeckem. Pěchota musí znáti výkonnost děl a naopak dělostřelectvo musí znáti způsob boje pěchoty, protože použití dělostřelectva je závislé vždy na způsobu boje a na okamžité situaci, již se musí přizpůsobiti takticky.

Nejlepší vděk pro dělostřelectvo je jeho uznání pěchotou a nejhorší výtká, stížnost pěchoty je ta, že poskytnutá podpora byla nedostatečná.

Dělostřelectvo působí v boji výhradně palbou. Vlastnosti dělové palby jest mohutnost, donosnost a úhlová pohyblivost střelby.

Mohutnost se jeví v účinku jednotlivých střel v cíli a závisí na ráži, druhu střelby a na rychlosti střelby. Granát působí svou průrazností, výbuchem a střepinami v okruhu 10—40 m; šrapnel působí kuličkami ve střele zalitými do 20—50 m šířky a 100—200 m hloubky; plynový a dýmový granát působí chemickými látkami, které se uvolní při výbuchu střely.

Rychlost střelby má velký vliv na zvýšení účinku palby, zvláště u cílů živých, které jsou schopny se ukrýt a přemístit. Normální rychlosti střelby (kadence normální), která činí u lehkého (horského) děla dvě rány za minutu a u hrubé houfnice jednu ránu za dvě minuty, lze střílet i několik hodin. Větší a největší rychlosti (kadence rychlá), která činí u lehkého (horského) děla nejvýše 8—10 ran za minutu, a u hrubé houfnice nejvýše 3—4 rány za minutu, lze střílet výjimečně a po omezenou dobu.

Donosnost umožňuje dělostřelectvu zasáhnout i vzdálené cíle. Pro velký rozptyl, velkou spotřebu střeliva a pro značné opotřebování materiálu využívá ji dělostřelectvo jen zřídka, a to pro daleké palby rušivé a zabraňovací. Ostatní palby koná

v rámci účinného dostřelu, který pro ničivou palbu činí asi polovic donosnosti a pro umlčování asi dvě třetiny donosnosti.

Uhlavá pohyblivost střelby umožňuje soustředit palbu několika baterií i různých ráží na kterékoli místo jejich hlavního pásma působnosti a zasáhnout i do vedlejších pásem působnosti ve prospěch sousedů.

Dělovou palbou se cíle ničí, umlčují nebo ruší.

Ničení se koná proti cílům, na nichž můžeme střelbu pozorovat a u nichž chceme dosáhnout trvalého účinku. Vyžaduje vždy většího počtu střeliva a větší doby.

Umlčování se koná proti zjištěným nebo předpokládaným živým cílům, aby jim bylo dočasně zabráněno v pohybu, v palbě a pozorovací činnosti.

Rušení se koná proti místům, kde se předpokládá nepřítel, aby byl rušen ve své činnosti a ohrožován v pobytu v onom prostoru.

Dělová palba dosáhne největšího účinku soustředěním palby několika baterií. Účinek soustředění se zvyší, je-li provedeno s překvapením.

Materiál a organisace

Rozmanitost úkolů vyžaduje u dělostřelectva rozmanitých druhů materiálu. Podle zakřivenosti dráhy střely dělí se dělostřelectvo na kanony, houfnice a moždíře.

Kanony mají dlouhou hlaveň, velkou počáteční rychlost, plochou dráhu střely, působí účinně proti osobám a materiálu nekrytému nebo chráněnému jen lehkými kryty.

Houfnice mají kratší hlaveň, zasahují svojí zakřivenou dráhou střely osoby a materiál chráněný terénem, ničí kryty prostřední odolnosti.

Moždíře mají krátkou hlaveň a vrhají těžké granáty výhradně vrchní skupinou úhlů, zasáhnou i hluboké terénní zářezy, ničí kryty i největší odolnosti.

Podle úkolů se dělí dělostřelectvo na

polní dělostřelectvo a toto zase podle zvláštních úkolů na lehké, jezdecké a horské dělostřelectvo a hrubé dělostřelectvo,

těžké dělostřelectvo a

na speciální dělostřelectvo (minomety, dělostřelectvo proti letadlům, proti útočné vozbě a dělostřelecké zpravodajské útvary).

Lehké, horské a jezdecké dělostřelectvo

Charakteristika: malé ráže (u kanonů do 8 cm, u houfnic do 10 cm), rychlé zahájení palby, rychlá střelba; velká pohyblivost mu umožňuje podporovati pěchotu a sledovati ji.

Hlavní úkoly jsou: střelba proti živým cílům; a přímá podpora pěchoty (jezdectva).

Může ho býti užito též k jiným úkolům, na př. ke střelbě proti nepřátelským bateriím, ničení drátěných překážek, ničení slabších krytů, zabraňování pohybů.

Pro svou velkou rychlost palby se hodí k střelbě plynovými a dýmnými střelami.

Hrubé dělostřelectvo

Charakteristika: ráže 10—15 cm (kanony a houfnice), a větší účinek jednotlivé střely.

Hlavní úkoly jsou: ničení pevné cíle; ničení a neutralisovati nepřátelské dělostřelectvo; zabraňování pohybům.

Hrubé kanony prodlužují činnost lehkých děl.
Hrubé houfnice jsou hlavním dělem pro ničivou palbu.

Těžké dělostřelectvo

Charakteristika: ráže 15 cm a výše, a to kanony, houfnice a moždíře; uvedení těchto děl do palebných postavení a zahájení palby vyžadují delšího času.

Jeho hlavní úkoly jsou: působnost na velkou dálku, útok na silně opevněné postavení.

15 cm kanony prodlužují pásmo působnosti hrubých kanonů a pokračují v ničivé činnosti 15 cm houfnic až k hranici největšího dostřelu.

24 cm kanony jsou určeny pro střelbu na nejvzdálenější důležité body za nepřátelskou frontou.

15 cm těžkým houfnicím připadají tytéž úkoly jako hrubým houfnicím.

21 cm a 30,5 cm moždířů se užívá k ničení cílů, které odolávají střelbě 15 cm houfnic.

Speciální dělostřelectvo

Minomety. Charakteristika: zbraň jednoduchá, poměrně lehká, poměrně snadno přenosná, malý dostřel, téměř strmá dráha letu, nesnadné zásobování střelivem. K velikému trhacímu účinku střel (min) se ještě připojuje veliký morální účinek.

Hodí se k střelbě na nejbližší cíle, to jest na překážky, zákopy, kryty v předních nepřátelských postaveních a blízké prostory, na které nemohou střeliti jiná děla.

Dělostřelectvo proti letadlům. Charakteristika: malá ráže, veliká počáteční rychlost, plochá dráha střely; pole působnosti: náměr až 85°, odměr 360°; děla se dopravují motorovými vozidly.

Dělostřelectvo proti útočné vozbě. Charakteristika: plochá dráha střely, velká počáteční rychlost a přesná střelba.

Dělostřelecké zpravodajské útvary. K nim patří pozorovací roty, zvukoměrné a balonové roty.

Pozorovací roty provádějí průzkum cílů, sledují činnost nepřítele, zastřelují a kontrolují palbu, zaměřují cíle a pod.

Zvukoměrné roty určují palobná postavení nepřátelského dělostřelectva zvukem, zastřelují a kontrolují palbu zvukem.

Balonové roty pozorují pro velitelství, dělostřelectvo a pěchotu.

Rozdělení dělostřelectva podle organizace armády

Podle organizace armády rozeznáváme:

Divisní dělostřelectvo, které náleží organicky do svazku divisí;

dělostřelectvo jezdeckých brigád, které patří do svazku jezdeckých brigád;

sborové dělostřelectvo, které náleží organicky do svazku sborů;

hlavní zálohu dělostřelectva, podřízenou hlavnímu veliteli. Ten ji podle potřeby rozdělí na armády. (Armádní dělostřelectvo.)

Na bojišti se dělí dělostřelectvo podle úkolu, terénu, a ráže na skupiny. Ty jsou složeny z několika oddílů, oddíly z několika baterií. Střeleckou jednotkou je baterie o čtyřech dělech, taktickou jednotkou oddíl.

K divisnímu dělostřelectvu patří zpravidla:

Horský oddíl. Je složen ze tří baterií 7,5 cm horských kanonů. Dělo se střelivem je naloženo na 9 soumarech. Donosnost až 7 km.

Lehký pluk. Má tři oddíly, z nich jeden oddíl 8 cm kanonů, dva oddíly 10 cm houfnic. 8 cm kanon je tažen šestispřežím; donosnost až 10 km. 10 cm houfnice je tažena rovněž šestispřežím; donosnost až 10 km.

K dělostřelectvu jezdeckých brigád patří jezdecké dělostřelecké oddíly o třech bateriích, vyzbrojené 8 cm kanonem. Dělo je taženo šestispřežím, obsluha je na koních. Donosnost 6,5 km.

K sborovému dělostřelectvu patří hrubé dělostřelecké pluky, složené ze 2 oddílů 15 cm hrubých houfnic. 15 cm hrubá houfnice se rozkládá na pochodů na 2 části: hlavě a lafetu, každá je tažena šestispřežím. Donosnost až 10 km.

K dělostřelectvu hlavní zálohy patří:

Lehké a hrubé motorisované dělostřelecké pluky, které mají stejný materiál jako pluky hipomobilní.

Těžké motorisované dělostřelecké pluky, vystrojené buď 15 a 24 cm těžkými kanony (donosnost 20 a 26 km), 15 cm těžkými houfnicemi (donosnost 11,5 km) nebo 21 a 30,5 cm těžkými mozdíři (donosnost 10,6 a 12,3 km). Děla nebo jejich části jsou taženy traktory.

Dělostřelecké pluky proti letadlům o 2–3 oddílech po 3 bateriích a světlometním oddílu o 2 bateriích.

Dělostřelecký měřický pluk, který ve třech oddílech po dvou rotách seskupuje dělostřelecké zpravodajské útvary.

V rámci dělostřelectva jsou organizovány též automobilní jednotky dělostřelectva, jejichž úkolem je obstarávat automobilní dopravu. Jsou organizovány v automobilní prapory o různém počtu rot.

V míru patří ke každému vojskovému tělesu dělostřelectva ještě náhradní těleso (oddíl neb baterie).

Palba dělostřelectva

Dělostřelectvo provádí palbu podle rozvrhu předem smluveného, z vlastního popudu a na žádost pěchoty.

Palby podle rozvrhu jsou připraveny na místa předem stanovená, délka jejich trvání je rovněž stanovena. Jsou prováděny buď podle hodinového řádu, způsobeného předvídané rychlosti pěchoty, což je zpravidla možné jen do malé hloubky (vyražení a vzetí prvních odporů), nebo jsou konány podle pozorování dělostřelectva nebo na žádost (smluvená znamení) pěchoty, která tuto žádost opakuje, byla-li palba nedostačující.

Palbu z vlastního popudu koná dělostřelectvo podle vlastního pozorování nebo za pomoci letce na odpory, na které pěchota narazí a na něž nebyla palba smluvena, dále na cíle, které se náhle objeví a ohrožují vlastní pěchotu, nebo na cíle v hloubce nepřátelské sestavy, když tím může nepřítele citelně zasáhnout. Touto palbou pomáhá dělostřelectvo pěchotě velmi účinně, neboť jí dodává nutnou podporu rychle a včas.

Palbu na žádost pěchoty může dělostřelectvo dodat v různém čase. To závisí na možnosti určení cíle pěchotou, na dodání žádosti o palbu a na uskutečnění palby dělostřelectvem. Byla-li vyžadovaná palba předem připravena a dělostřelectvo je pohotové k zahájení palby na žádaný cíl, dodá účinnou palbu zpravidla do dvou minut po dodání žádosti. Bylo-li nuceno přenášet palbu a je-li mu známý cíl i nutná data střelby, dodá ji asi za osm minut po dodání žádosti. Nebyla-li palba předem připravena, dodá účinnou palbu na vyžádaný cíl v době do 30 minut anebo i v době delší, podle viditelnosti cíle a rychlosti pojitků, jimiž žádost o palbu byla dodána.

Také dodání vyžádaných soustředění palby většího počtu baterií trvá tím déle, čím větší počet baterií se jich má zúčastnit.

Při vyžadování palby musí velitelé pěchoty počítat s množstvím střeliva, které smí dělostřelectvo spotřebovat.

Aby pěchota nebyla ohrožena palbou dělostřelectva, nesmí být blíže než příponští hloubka bezpečnostního pásma. Ta závisí na ráži děl, na druhu střel, na dálece cíle, na svalu terénu u cíle, na přesnosti určení cíle, na umístění a možnostech krytu čelního sledu pěchoty, na podmínkách zastřílení a přípravy střelby a p. Za příznivých podmínek se hloubka bezpečnostního pásma (bezpečnostní vzdálenost) zkracuje na 150–200 m; za nepříznivých podmínek se prodlužuje na 400–500 m.

Dělostřelectvo v boji

Dělostřelectvo divise je v boji zpravidla podřízeno veliteli dělostřelectva divise. Je pak rozděleno na dvě části: na dělostřelectvo přímé podpory a na dělostřelectvo všeobecné činnosti. Každá z nich se rozděluje na jednu nebo několik skupin, složených z jednoho nebo několika oddílů stejných anebo i různých ráží a se stejným úkolem.

Lehký oddíl je vybaven styčnou hlídkou s příslušnými pojítky pro spojení s pěchotou.

Skupiny přímé podpory podporují a chrání pěchotu palbami zblízka; žádostem pěchoty o palbu jsou povinny vyhovět na prvním místě a v každém okamžiku boje. Jejich organizace a pásma působnosti odpovídají organizaci a pásmům těch skupin pěchoty, které podporují. Obsahují lehké (horské) dělostřelectvo.

Skupiny všeobecné činnosti prodlužují palbu skupin přímé podpory blízkou ochrannou palbou nebo ji zesilují. Výjimečně konají palbu proti bateriím. S pěchotou nejsou přímo spojeny; jsou však spojeny se skupinami přímé podpory, takže jsou s to pracovat v její prospěch. Obsahují hrubé dělostřelectvo.

Vyžaduje-li to situace (přibližování předvojů, pronásledování, ústupový boj, boj na široké frontě a p.), jsou jednotky dělostřelectva dočasně přiděleny, t. j. podřízeny velitelům jednotek pěchoty (smíšených skupin), které podporují. Ve svém pásmu činnosti (úseku) plní pak všechny dělostřelecké úkoly.

V pokrytém a silně zvláštěm terénu mohou být malé částice lehkého (horského) dělostřelectva (baterie, čtyři i poločety) dočasně přiděleny, t. j. podřízeny velitelům jednotek pěchoty jako dělostřelectvo doprovodné, aby z blízké vzdálenosti plnily rychleji a včasěji úkoly v její prospěch. Dělostřelecký oddíl, který dodal částice doprovodného dělostřelectva, vybaví je nutným personálem a pojítky a stará se o jejich zásobování.

Útočný boj. Za přibližování musí být dělostřelectvo určené k podpoře předvojů připraveno, aby zasáhlo rychle a bez dlouhých příprav v jejích prospěch, jakmile narazí na nepřítele. Proto postupuje blízko za předvoj, pokud lze po stanovené ose přemístění, v její blízkosti volí své pozorovatelné a palebné postavení. Přemísťuje se po sledech, aby pěchotě zajistilo kdykoliv podporu, při tom nezdržovalo postup. Jedna část zaujme vyčkávací (palebné) postavení, aby byla připravena k palbě na podporu předvoje. Druhá část postupuje zatím vpřed, aby za příštím cílem nebo terénním krytem zaujala vyčkávací (palebné) postavení a tak vystřídala část první. Jakmile předvoj narazí na silnější odpor, musí jej podporovat celé dělostřelectvo předvoje.

V útoku koná dělostřelectvo pro pěchotu tyto úkoly: před útokem palbu přípravou a za útoku palbu přímé podpory a palbu ochrannou.

Palba přípravná má za účel zničit nebo umlčet blízké zdroje palby a velení, obranná zařízení a vytvořit průchody v drátěných překážkách.

Délka trvání přípravné palby závisí na množství úkolů, žádaných na dělostřelectvu, na účinku, kterého se má dosáhnout, a na prostředcích, které jsou po ruce. Je-li nepřítel ve volném terénu nebo v slabě opevněném postavení, zkrátí se doba přípravné palby na čas potřebný k umlčení nepřátelských odporů.

Útok může být prováděn i bez palby přípravné, zvláště je-li podporován tanky. Palba přímé podpory má zlomit odpory, na které pěchota přímo útočí nebo které ji z blízkého boku ohrožují a umožnit jí, aby se jich zmocnila bez zbytečných ztrát. Byla-li zastavena nebo ohrožena ve svém postupu, má jí usnadnit, aby udržela dobytý terén.

Palba přímé podpory začíná od okamžiku, kdy pěchota vyrazí k útoku; je prováděna buď jako palba na jednotlivé odpory nebo jako pohyblivá palebná přehrada.

Palba na jednotlivé odpory záleží v umlčování nejbližších odporů a v přemísťování palby na další známé nebo předpokládané odpory podle toho, jak pokračuje útok pěchoty. Je prováděna náhlými a krátkými soustředěními na nejdůležitější odpory. Je řízena především na ty odpory, které leží ve směru hlavního náporu; na odpory méně důležité je řízena slabší palba, nebo na ně pěchota útočí za pomoci svých vlastních prostředků. Na každém cíli je palba udržována až do chvíle, kdy přiblížení pěchoty na bezpečnostní vzdálenost vynucuje její přeložení. Cíle, počet baterií provádějících tyto palby a délka jejich trvání jsou buď předvídaný a předem stanoveny rozvrhem palby nebo nejsou předvídaný (cíle náhle se objevivší).

Palby předvídané mohou být pro vyražení útoku a vzetí prvních cílů uspořádány podle hodinového řádu, na další cíle pak prováděny podle pozorování dělostřelectva nebo na žádost pěchoty.

Palby nepředvídané jsou konány buď na popud dělostřelectva, nebo na žádost pěchoty, při čemž doba trvání palby se předem stanoví nebo vyžádá.

Pohyblivá palebná přehrada je prováděna jen výjimečně, neboť aby byla účinná, vyžaduje velkého množství střeliva i děl. Používá se jí, je-li cílů mnoho nebo jsou-li na odvráceném svahu, kam není vidět z pozemních pozorovatelů. Je konána do malé hloubky (několik set metrů), při počátku útoku nebo při znovuzahájení postupu. Přemísťuje se skoky po 100 m, výjimečně 200 m podle stanovené rychlosti pěchoty (100 m za 3—4 minuty). Je uspořádána do hloubky časově a prostorově, aby byla zajištěna souhra s postupem pěchoty. Je následována těsně čelnými částicemi pěchoty a zastavuje se před nimi, když jsou donuceny se zastavit.

Udržení dobytého terénu při nepřátelském protiútku usnadňuje dělostřelectvo pěchotě přehradnou palbou. Je řízena na místa, kde je nutno zesílit anebo nahradit palbu pěchoty. Zpravidla je předvídána a připravena pro udržení cílů, na nichž je nařízena delší zastávka; je spuštěna podle pozorování dělostřelectva nebo na žádost pěchoty.

Palba ochranná má umlčet nepřátelské zdroje palby, prostředky velení a zálohy rozmístěné do hloubky nepřátelské sestavy, na které pěchota ještě neútočí, ale které ji ohrožují nebo mohou ohrožovat z čela i boků více vzdálených v útočném prostoru.

Přesná souhra mezi palbami dělostřelectva a pohyby pěchoty je základní podmínkou úspěchu.

Dělostřelectvo musí konat palby podle manévru pěchoty a pěchota musí využítí paleb dělostřelectva.

Rozvrh palby dělostřelectva, zvláště dělostřelectva přímé podpory, musí být proto připraven dohodou mezi veliteli dělostřelectva a pěchoty.

Za útoku musí být dělostřelectvo stále pohotovo podporovati pěchotu; proto se přemísťuje po sledech. Není-li odpor nepřítele příliš silný a pěchota má svými prostředky převahu nad nepřítelem, může být přemístění provedeno, aniž se pě-

chota zastaví v útoku; jinak je nucena vyčkat jeho přemístění. To bude podle množství dělostřelectva, podle vzdálenosti, terénu, možnosti spojení a pod. vyžadovat dvou až čtyř hodin.

Doprovodné dělostřelectvo sleduje zblízka útok pěchoty od krytu ke krytu, aby zůstalo nepozorováno. Teprve když se vyskytne cíl, na nějž je jeho palba nezbytná, zaujme palebné postavení, z něhož může splnit palbu zblízka a rychle. Aby uniklo pozorování a palbě nepřítele, stačí, když ze zvoleného postavení nebo jeho blízkého okolí vidí prostor cíle.

V dosahu nepřátelských kulometů střílí doprovodné dělostřelectvo zpravidla nepřímou, mimo jejich dosah nejčastěji přímo a proti obrněným vozidlům vždy přímo. Když splnilo svůj úkol, změní palebné postavení nebo se skryje. Poněvadž bude v útočném boji nejčastěji odkázáno jen na zásoby střeliva, které má u sebe, je nutno, aby velitelé pěchoty vyžadovali jeho palbu jen v případech nezbytných.

Za pronásledování jsou jednotky dělostřelectva přiděleny velitelům útočných skupin pěchoty, které až do té doby podporovaly. Narazí-li pěchota na nový vážný odpor, převezme velitel dělostřelectva vyšší jednotky opět činnost dělostřelectva do svých rukou.

Obranný boj. V obraně koná dělostřelectvo pro pěchotu tyto úkoly: palby zabraňovací a rušivé, palby proti přípravám, palby přehradné, palby proti obrněným vozidlům a palby k podpoře protiútku.

Palby zabraňovací a rušivé koná dělostřelectvo na základě vlastního pozorování, pozorování letce, balonů nebo i pěchoty na důležitá místa nepřátelského pohybu, na ubytovací místa, shromaždiště, stanoviště velitelství a p. a na viditelné nekryté cíle.

Palby proti přípravám koná dělostřelectvo jako náhlé, krátké a mohutné soustředění paleb na místa, kde bylo zjištěno nebo je předpokládáno umístění nepřátelských zbraní a jednotek pro útok. Jsou namířeny především proti nepřátelské pěchotě a jejím palebným základnám. Mají za účel rozrušit útočnou sestavu nepřátelské pěchoty a zlomit její útočnou sílu, dříve než může dojít k útoku. Jsou zpravidla zahájeny na rozkaz velitele vyšší jednotky podle jednotného rozvrhu paleb proti přípravám. Rychlost zahájení palby má často přednost před hromadným účinkem. Proto bude někdy výhodnější, aby obzvlášť skupiny přímé podpory působily z vlastního popudu na cíle zjištěné letci, balonem, pěchotou nebo vlastními pozorovateli a nečekaly na rozkaz vyššího velitele k zahájení palby.

Palby přehradné se konají k doplnění nebo zesílení palebných přehrad pěchoty na místa, která unikají palbě pěchoty nebo jsou důležitá neb ohrožená. Provádějí je skupiny přímé podpory, podle okolnosti i skupiny všeobecné činnosti; jsou připraveny v dohodě s pěchotou a jejich pořadí naléhavosti je předem určeno. Jeden lehký oddíl obsáhne v palebné přehradě 600 m, baterie 200 m. Jako celek může oddíl dostat jeden úkol hlavní a až čtyři vedlejší.

Jestliže to dovoluje bezpečnostní pásmo, jsou přehradné palby položeny zpravidla co nejbližší k přednímu okraji postavení, aby je nepřítel nemohl — zvláště v noci — podběhnout dříve, než jsou spuštěny. Jsou krátké a jejich doba trvání je přesně stanovena. Jsou spuštěny samočinně na žádost pěchoty, podávanou nejčastěji raketou. Předčasné vyžádání přehradných paleb prozrazuje jejich soustavu.

Palbou proti obrněným vozidlům pomáhá dělostřelectvo pěchotě, nemá-li pěchota sama dostatek prostředků. Konají ji jednotlivá děla, skrytě umístěná na takových místech, kde jest útok útočné vozby pravděpodobný.

Palby k podpoře protiútku koná dělostřelectvo jako palbu přímé podpory a palbu ochrannou zpravidla oddíly (skupinami) umístěnými v ose předvída-

ného protiútoky, aby bylo možno snadno a rychle se dorozumět s velitelem pěchoty, provádějícím protiútok.

V ústupovém boji plní dělostřelectvo tyto úkoly: palby zabraňovací, rušivé a palby přehradné, jimiž nutí nepřítele, aby zpomalil svůj postup, a podporuje vlastní pěchotu při přerušení boje.

Šířka fronty a obtíže spojení vedou k decentralisovanému velení a k podřízení dělostřelectva skupinám pěchoty.

Dělostřelectvo určené k podpoře pěchoty v ústupovém boji zúčastní se vždy celé obrany jednotlivých ústupových postavení. Musí být s to, aby zasáhlo nepřítele co nejdále, ale zároveň musí působit co nejdéle, aby mohlo podporovat přerušení boje a ústup pěchoty. Proto je členěno do hloubky, aby mohlo splnit oba tyto úkoly. Pálebná postavení a pozorovatelný volí v blízkosti komunikací a pozorovatelen pěchoty.

Dělostřelectvo a pěchota (jezdeckvo)

Mezi pěchotou a dělostřelectvem musí být vyhledáván a udržován stálý styk a spojení.

Tuto povinnost má dělostřelectvo přímé podpory, jehož prostřednictvím mohou velitelé pěchoty vyžadovat palby dělostřelectva všeobecné činnosti. Velitelé pěchoty jsou povinni zpravovat dělostřelectvo neustále o cíli, na který útočí, o svém umístění, odporech, které se jim stavějí v cestu a starat se o spojení s dělostřelectvem je podporujícím, zejména, když bylo přerušeno nebo z jakýchkoli důvodů nebylo uskutečněno.

Styk s dělostřelectvem přímé podpory (nebo i s dělostřelectvem doprovodným) je uskutečňován a udržován osobním stykem a vysíláním styčných důstojníků se styčnými hlídkami dělostřelectva k velitelům pěchoty.

Osobní styk mezi oběma veliteli dává nejlepší výsledky, poněvadž velitel podporované pěchoty může před bojem i za boje přímo v terénu seznamovat velitele dělostřelectva jej podporujícího se svým úmyslem a požadavky. Proto mají být bojová stanoviště velitelů umístěna blízko sebe.

Styčného důstojníka se styčnou hlídkou vysílá každý zasazený oddíl dělostřelectva přímé podpory k pěchotě, kterou podporuje. Styčný důstojník musí být schopen, aby jednak pěchotu zpravoval o možnostech dělostřelectva, jednak pro dělostřelectvo přesně určil situaci a potřeby pěchoty. Nestačí-li mu pojítka styčné hlídky, je velitel pěchoty, k němuž je vyslán, povinen zesílit styčnou hlídku vlastními prostředky.

Prostředky, které usnadňují styk dělostřelectva s pěchotou, jsou: rozkazy nadřízeného velitele, společně vypracované rozvrhy paleb obou zbraní, v nichž pro jednotlivé palby je předem stanoven způsob zahájení a délka trvání, a smluvená znamení a pojítka.

V průběhu boje, kromě případů, kdy je palba prováděna podle hodinového řádu nebo pozorování dělostřelectva, je zahájení přípravných i nepřipravných paleb, jejich přenos nebo opětné zahájení prováděno na žádost toho velitele pěchoty, kterého dělostřelecká jednotka přímo podporuje. Velitel jednotky pěchoty, který není přímo podporován dělostřeleckou jednotkou, vyžaduje palbu prostřednictvím svého nadřízeného velitele.

Žádost o palbu obsahuje: jednotku pěchoty, která o palbu žádá, a místo jejího čelního sledu; místo a druh cíle; hodinu útoku a je-li třeba, i délku palby.

Místo cíle a krajní body čelního sledu (je-li to nutné) určuje pěchota souřadnicemi nebo vzdáleností od blízkých vztazných bodů. Jednotku, druh cíle, hodinu útoku a délku palby udává předepsanými zkratkami. Délka palby může být předem

smluvna. Není-li v žádosti o palbu stanovena hodina útoku, oznámí dělostřelectvo konec palby smluveným způsobem palby.

Dělostřelectvo je zpravidla zajištěno sestavou pěchoty. Nezaručuje-li v některých situacích sestava pěchoty jeho bezpečnost, dostane k ochraně od velitele pěchoty, jemuž je podřízeno nebo kterého podporuje, dělostřeleckou záštitu. Je to zpravidla jedna pěší četa na baterii. Je přidělena veliteli příslušné dělostřelecké jednotky, který odpovídá za její správné použití. Jejím úkolem jest zajistit dělostřeleckou jednotku před překvapením, zastavit postup menších nepřátelských jednotek proniknuvších naší sestavou a umožnit dělostřelectvu buď včasné přeložení palby do ohroženého směru nebo odsun dělostřeleckého materiálu. Při ochraně palebného postavení zaujme obranné postavení ve směru předpokládaného nebezpečí, zpravidla v hoku a tak blízko, aby bezprostředně chránila baterii. Při přemístění se jí použije jako zadního nebo bočního voje dělostřelecké jednotky.

Jinak napomáhá pěchota dělostřelectvu v jeho činnosti oznamováním výsledků svého pozorování, pomocným pozorováním střelby na kryté cíle a svými zákopnickými i jinými jednotkami, zvláště v obtížném terénu, nestačí-li dělostřelectvo svými prostředky na úpravu cest při přemístění.

5. LETECTVO

Vlastnosti, úkoly, rozdělení

Letectvo, jako moderní bojový prostředek, se může uplatnit v každém období války, v každém druhu operací, na všech místech pole i zápolí.

Letectvo se stalo nejen nezbytným pomocníkem vyšších velitelství i zbraní, ale i mocným prostředkem bojovým.

Letectvo je prostředkem velmi nákladným a těžko nahraditelným. Proto je zapotřebí užívat ho co nejúčinněji.

Úkolem letectva je získávat zprávy, bojovat a pomáhat při styku a spojení. Letectvo může, a to spolehlivě, získávat zprávy o nepříteli, i tehdy, kdy jiné (pozemní) prostředky pro vyhledávání zpráv nemohou ještě působiti (na př. nebyl-li ještě zjednán dotyk s nepřítelem, ať již pro velkou vzdálenost anebo pro jiné překážky). Získané zprávy, i z dalekého týlu nepřítele, může letectvo také velmi rychle dodávat příslušným velitelstvím. To jsou hlavní přednosti letectva přede všemi ostatními prostředky pro vyhledávání zpráv. Bojové úkoly může dnešní letectvo prováděti buď v souladu s akcemi pozemních zbraní, anebo docela nezávisle na nich. Jsou to úkoly na nepřátelské vzdušné nebo pozemní cíle a naopak jejich obrana. Podle úkolů, technických vlastností a výzbroje dělíme letectvo na zpravodajské a bojové.

Zpravodajské letectvo je organisováno k vyhledávání zpráv. Obsahuje jednotky zvané zvědné, určené k vyhledávání zpráv v hlubokém týlu nepřítele, a jednotky pozorovací, určené k vyhledávání zpráv na kratší vzdálenost, k spolupráci s ostatními zbraněmi a ke spojení.

Bojové letectvo se zase dělí:

Na bombardovací letectvo, organisované pro denní i noční pumový útok na pozemní cíle;

na bitevní letectvo, organisované pro přímou součinnost v pozemním boji, a to součinnost pumami, kulometem anebo dělem, ve spojení s ostatními zbraněmi;

na stíhací letectvo, organisované hlavně pro boj kulometem a dělem proti cílům ve vzduchu (letounům a balonům).

Všechny druhy letectva jsou vázány povětrnostními poměry, jež do určité míry omezují jeho použití, a letištěm, neboť na př. vzdálené letiště může znamenat ztrátu času a zmenšení doletu.

Organisace

Základní jednotkou letectva je letka složená z letadel stejného druhu. Letky jsou sdruženy v peruti a ty zase v letecké pluky.

Zpravodajské letectvo je přiděleno za války armádám a sborům. Bojovým letectvem disponuje přímo hlavní velitelství.

V míru je letectvo organizováno v letecké pluky.

Letecký pluk se skládá: z velitelství pluku s technickou letkou; z několika peruti (o 2—4 letkách); z náhradní peruti se cvičnou letkou.

Polní letka se takticky dělí na 3—4 roje. Personálem rojů jsou posádky (pozorovatelé, střelci, piloti) a ošetřovatelé letounů.

Každá letka je motorisovaná a má normální automobily (osobní, pomocné a nákladní), speciální automobily (radiostanice, pohonné hmoty, traktor), vlečné vozy (pro osvětlovací majáky a ostatní osvětlení, fotografickou pracovnu, pohonné hmoty, pro dopravu letounů), vozíky (manipulační, filtrační, agregátový), polní kuchyni, motocykly a kola.

Letka je vyzbrojena kulomety pro letouny a pro obranu letiště, puškami a pistolemi pro personál.

Zpravodajské letectvo

Letectvo zvědné má za úkol získávat zprávy pro hlavní velitelství nebo velitelství armády o složkách (zdrojích), které umožňují nepříteli vedení a živení války.

Zjišťuje proto:

provoz na železnicích, důležitých silnicích a vodních tocích, které vedou na válčiska;

činnost středisek válečného průmyslu;

činnost administrativních středisek, dopravních uzlů a pod.

Zvědy se provádějí proto, aby mohlo být rozhodnuto o vlastních pozemních nebo vzdušných operacích.

Zvědy koná letectvo ve dne zpravidla ve značných výškách (i přes 4000 m), poněvadž to dovoluje povaha a účel věci. Vyžaduje to pak bezpečnost vlastních letounů, neboť účinnost nepřátelské obrany proti letadlům (OPL) roste úměrně s hloubkou nepřátelského území.

Při pozorování z tak velkých výšek velmi často selhává zrak pozorovatele a proto ve většině případů musí být přímé pozorování nahrazováno fotografickým přístrojem.

Používání dalekohledu pozorovatelem z letounu je dosti nevýhodné, poněvadž dalekohled má poměrně malé zorné pole a vyhledávání objektů (cílů) je proto nesnadné.

Zvědy konají zpravidla jednotlivé letouny, aby tak snadněji unikly pozornosti nepřátelské vzdušné i pozemní OPL.

Poněvadž zvědné letouny jsou při provádění úkolů většinou odkázány samy na sebe, musí se vždy vyhýbat vzdušnému boji. Pouštějí se do něho jen v nutné sebeobraně.

Zvědné letouny jsou aspoň dvoumístné (pozorovatel a pilot) a z důvodů výše uvedených musí mít tyto vlastnosti:

velký dolet — až přes 6 hodin;

velkou cestovní rychlost (250 km/hod. i více);

velký dostup (7000 m a větší);
dostatečnou obratnost;
dokonalou výzbroj (aspoň 6 kulometů).

Důležitost dodání získaných zpráv vyžaduje, aby zvědné letouny byly několikamotorové; tím by se zmenšil počet nucených přistání (pro poruchu motoru) na nepřátelském území.

Letectvo pozorovací koná svou činnost zpravidla do vzdálenosti asi 45 km, na ustálené frontě asi do 15 km. Jeho výkonnost závisí na jeho technických vlastnostech, povětrnostních poměrech, terénu, nepřátelské OPL. a na zastírání. Jeho okruh činnosti činí asi 1 ½ hodiny. Zprávy získává průzkumem ve dne i v noci.

Pozorovací letectvo je nejlepším zpravodajským prostředkem k získávání zpráv v týlu nepřítele, ale nelze vždy bezpečně soudit na nepřítomnost nepřítele, když letec hlásí, že nic neviděl.

Úkoly pozorovacího letectva zahrnují získávání zpráv pro vyšší velitelství, součinnost s pěchotou (jezdectvem) a s dělostřelectvem.

Pozorovací letoun pro velitelství dodává veliteli mimo jiné také zprávy o průběhu boje pěchoty a o jejích potřebách a žádostech; své zprávy shazuje též velitelům předvojů nebo útočných skupin, když se jich týkají.

Letoun pěchoty doprovází pěchotu po určenou dobu, zjišťuje čáru dosaženou čelními jednotkami, sleduje průběh boje, zjišťuje a hlásí čáru palebným sledem dosaženou a stanoviště velitelů pěchoty, přezkoumává umístění a zastírání vlastního vojska a pozoruje palbu dělostřelectva přímé podpory. Hledá nepřátelské proudy, zjišťuje jejich sílu a směry postupu, pozoruje činnost čelního nepřátelského sledu, zjišťuje umístění nepřátelských jednotek a zbraní, vyhledává nepřátelské zálohy, příznaky protiútoků, tanky a protipancířové zbraně; je-li vlastní pěchota za postupu zastavena, hledá příčinu toho. Zprávy hlásí velitelům, jichž se týkají a umožňuje jim tak včasné zásahy při vedení boje.

Je-li letoun pěchoty určen také k doprovodu tanků, je jeho hlavní úlohou označovat jim nepřátelské protipancířové zbraně a obrněná vozidla.

Pěchotní letec létá ve výši od nejmenší výšky (podle terénu) až do 1000 m.

Letoun dělostřelectva provádí průzkum cílů pro dělostřelectvo (letec ofotografuje nepřátelské bojiště; po zhotovení snímků označí a orientuje jednotlivé cíle a dodá fotografie dělostřelectvu);

provádí zastrílení dělostřelectva a kontroluje dělovou palbu na cíle, na něž není vidět z pozemních pozorovatelů (letec nalétává nad cíle nebo šikmo, aby viděl výbuchy střel, a oznamuje místa dopadu dělostřelectvu),

střeží bojiště během boje (oznamuje dělostřelectvu nahodilé cíle a ihned na ně provádí zastrílení).

Výška letu je taková, aby dobře viděl výbuchy a cíle, ale aby výškou byl chráněn proti pozemní palbě, t. j. asi 1500—4000 m.

Pozorovací letouny jsou dvoumístné. Jejich rychlost je 200—250 km. Mají malou přistávací rychlost, aby mohly přistát i na malých letištích. Jsou dosti obratné, aby mohly dobře manévrovat při útoku nepřátelských stíhačů a při provádění svých úkolů. Pracují normálně ve výšce až do 4000 m, a proto požadavek jejich vzestupu je jen 5000 m.

Součinnost pěchoty (jezdectva) s pozorovacím letectvem

Součinnost pěchoty s pozorovacím letectvem je uskutečňována před bojem i za boje a je řízena rozkazy vyššího velitele.

Před bojem získává pozorovací letectvo pro pěchotu zprávy o nepříteli (písemné zprávy, náčrtý, fotografie) a je-li na to čas, vysílá letecké pozorovatele k velitelům pěchoty, aby se u nich obeznámili s jejich požadavky a s předvídaným manévrem pěchoty.

Za boje jí shlašuje zprávy a rozkazy nadřízeného velitele, dává jí zprávy o nepříteli a oznamuje její situaci a její žádosti nadřízeným velitelům.

Svou činnost nemůže letectvo provádět nepřetržitě. Koná ji před bojem, aby velitelé pěchoty získali pro boj včas dostatek zpráv o nepříteli, a pak v důležitých údobích boje.

Součinnost letce s pěchotou je podle druhu boje různá.

Za přibližování a zjednávání dotyku zjišťuje letce směry postupu nepřítele, kde a kdy je, co dělá, jeho složení a sílu. Tím umožní velitelům předvojů, aby jejich rozhodnutí odpovídala situaci a byla učiněna zavčas.

Před útokem bude často zapotřebí, aby letce přezkoušel známé již odpory, zjistil odpory nové a oznámil to pěchotě dříve, než vyrazí k útoku. Za útoku doprovází pěchotu v důležitých údobích boje (vyrazení k útoku, dosažení cílů a p.).

Při pronásledování podává hlavně zprávy o směrech a průběhu nepřátelského ústupu a napadá ustupující jednotky.

V obraně pracuje spolu s pěchotou hlavně při střežení bojiště, při vyrazení nepřítele k útoku a při provádění vlastních protiútoků.

Za ústupu sleduje letce nepřítele, zjišťuje jeho sestavu, směry postupu a pod., pozoruje boj jednotek zadních vojů a udržuje spojení mezi nimi a nadřízeným velitelem.

Součinnost pěchoty s letcem se provádí:

Vytyčením čelní čáry čelním sledem pěchoty buď na žádost letce nebo v stanovenou hodinu nebo při dosažení určeného cíle nebo z vlastní iniciativy, aby hlášením letce o čelní čáře pěchoty byl nadřízený velitel zpraven, nelze-li tak učinit jiným prostředkem;

vyložením terčů veliteli pěchoty buď na žádost letce, aby mohl shodit rozkaz anebo hlášení, nebo když velitelé pěchoty chtějí odevzdat určitou žádost letci;

udržováním radiotelegrafického spojení s letcem, aby mohl dodávat hlášení a rozkazy nebo přijímat žádosti a zprávy pěchoty.

Základem součinnosti pěchoty s letcem je, aby velitelé pěchoty zařídili zavčas nepřetržité pozorování svého letce a rychlým a vhodným použitím pojítek mu usnadnili práci, kterou koná pro pěchotu.

Spojení letce se zemí se děje radiotelegraficky, hšazováním zpráv a opticky.

Spojení pěchoty s letcem je radiotelegrafické a optické.

Optické spojení provádí pěchota terči (vyznačovacími, signálními, vytyčovacími), optickými přístroji a podle okolností i ohni.

Bojové letectvo

Těžké bombardovací letectvo útočí na zdroje nebo prostředky nepřítele, jichž zničení, poškození nebo alespoň umlčení znemožňuje nebo ohrožuje vedení operací, ba dokonce i války.

Útočným prostředkem jsou těžké pumy.

Proti nepříteli ve vzduchu brání se těžké bombardovací letectvo ve dne četnými kulomety v letounech a sevřenou sestavou, která umožňuje palebnou přehradu do všech směrů. Proti pozemním prostředkům nepřátelské OPL je nejlepší ochranou konati bombardovací nálety v noci.

Účinek nepřátelské OPL je tím větší a nebezpečnější, čím vzdálenější bude cíl útoku. Je to proto, že nepřátelská OPL bude mít více času takový bombardovací

nálet zjistit, hlásit a na něj se připravit. Mimo to je tu možnost, že se letouny za dalekého náletu — než se dostanou na určený cíl — mohou postupně dostat i do několika prostorů, chráněných nepřátelskou OPL.

Aby se těžké bombardovací letectvo vyhnulo co možná nejvíce mohutnému účinku nepřátelské pozemní OPL bude konati bombardovací nálety — zejména na vzdálené cíle — téměř výhradně v noci. To ostatně i zvýší účinek morální a umožní provést nálet v menší výšce, což je zase výhodné jak pro orientaci, tak i pro dobrý zásah cíle.

Z výše uvedených důvodů musí mít letouny těžkého bombardovacího letectva tyto vlastnosti:

co největší dolet (asi 10 hodin); velké užitečné zatížení (přes 1000 kg pum); dostatečnou (cestovní) rychlost (180—200 km/hod.); dostatečnou posádku (aspoň 1avigační důstojník, 1 pilot a 1 náhradník, 2 střelci, z nichž 1 radiotelegrafista; dokonalou výzbroj (aspoň 8 kulometů s možností palby do všech směrů, zejména pro ochranu ve dne) a výstroj (orientační a měřicí přístroje a pojítka); několik motorů (3 i více motorů), což umožňuje dokončení letu i při poruchách některého z motorů; co nejmenší hluk motorů.

Lehké bombardovací letectvo působí nejčastěji na cíle v poli, aby prodlužovalo působnost vlastního dalekonosného dělostřelectva nebo je někdy vůbec nahrazovalo.

Jsou to skladiště, nádraží, komunikační objekty, stanoviště velitelství, zálohy a podobné.

Lehké bombardovací letectvo působí na cíle v omezených vzdálenostech (50 až 70 km).

Při takto omezených vzdálenostech cílů bude proto lehké bombardovací letectvo moci využítí překvapení, protože hlásná služba nepřítele sotva bude s to, aby jeho nálety hlásila včas.

To umožňuje lehkému bombardovacímu letectvu konati nálety i ve dne, což má výhodu hromadného a překvapujícího působení na cíl, neboť denní nálety budou prováděny ve skupinách. Někdy budou výhodné i noční nálety lehkého bombardovacího letectva zvláště tam, kde toho bude vyžadovati dokonalá OPL nepřátelské armády v poli.

Lehké bombardovací letectvo boj ve vzduchu sice nevyhledává, ale nemusí se ho také obávat. Vzdušným nepřátelským útokům může dostatečně čelit, využije-li vhodné sestavy bombardovací skupiny, která by umožňovala palebnou přehradu do všech směrů a tím převahu nad útočícími stíhači nepřítele.

Požadavky na letouny lehkého bombardovacího letectva jsou tyto: Velká rychlost (aspoň 250 km/hod.); velký dostup (přes 6000 m); značná únosnost pum (alespoň 500 kg); dostatečná stoupavost a obratnost; dokonalá výzbroj (asi 8 kulometů, z nich některé větší ráže) a možnost palby ve všech směrech.

Tyto letouny jsou jednomotorové i vícemotorové a musí mít nutně posádku aspoň tříčlennou.

Letouny jsou způsobilé konati nálety denní i noční.

Bitevní letectvo zúčastní se pozemního boje palbou kulometů a vrháním leteckých pum na živé cíle. K bitevnímu náletu se může použít každého letounu (kromě těžkého bombardovacího), nejlépe však letounů rychlých a obratných, t. j. stíhacích a pozorovacích.

Bitevní nálety mohou provést jako úkol vedlejší i jednotlivé letouny, když provádějí jiný hlavní úkol (zvláště při spolupráci s pěchotou při vyhledávání zpráv a j.), a to vždy, kdykoli se takovému letounu naskytne vhodný cíl.

Jako úkol hlavní, t. j. bitevní nálety v pravém smyslu slova, provádějí její celé letecké jednotky k tomu určené, tedy jednotky letectva pozorovacího, lehkého bombardovacího a stíhacího.

Nejúčinnějším nepřítelem letectva, když koná bitevní nálety, jsou kulometry pozemní OPL. Letouny při bitevním náletu poskytují totiž těmto kulometům vhodný cíl, protože jsou nuceny útočit v malých výškách, a tím i v nejučinnější palbě těchto palebných prostředků. Bitevní nálety musí být proto prováděny s překvapením a v přízemních výškách (50—200 m), aby se tak vyhnuly účinkům palby z kulometů OPL.

Bitevní letectvo není zvláštním druhem letectva. Je pouze případ od případu improvisováno z jiných druhů letectva.

Vhodnými cíly pro bitevní nálety jsou: pochodující a tábořící vojska, palebná postavení dělostřelectva a jeho pozorovatelný, důležitá ohniska odporu a p.

Úkolem stíhacího letectva je jednak ochrana pozemních cílů (průmyslových středisk, skladů a p., vojsk v určitém období, na př. při přechodu řek a p.), jednak ochrana zpravodajského a lehkého bombardovacího letectva při provádění jeho úkolů před nepřátelským letectvem.

Zajištění práce vlastního letectva provádí při letech do prostorů střežených nepřátelským letectvem ve vzduchu nebo letech k pořizování fotografických řadových snímků vyžadujících pravidelného udržování téhož stejného směru a stejné výšky. Rovněž to bude nutné při práci dělostřeleckých anebo pěchotních letounů, jejichž úkoly vyžadují meškání nad dosti malým prostorem po delší dobu. Jindy zase to může být ochrana úkolů bitevních a bombardovacích náletů ve dne.

Způsoby, jimiž může stíhací letectvo zajistiti volnost jednání vlastního letectva, jsou tyto:

Přímá ochrana — doprovod. Půjde tu hlavně o nálety zpravodajských letounů do prostorů velké důležitosti a střežených nepřátelským stíhacím letectvem. Tento způsob zajištění zaručuje nejlépe bezpečné lety a provedení úkolů, jakož i návrat letounů ostatních druhů letectva. Oslabuje a opotřebovává však velmi citelně doprovázející stíhací letectvo a nezbytně tříští jeho síly. Proto můžeme tento doprovod voliti jen výjimečně v naléhavých případech.

Vytvoření místní a dočasné převahy ve vzduchu — nepřímá obrana. Vzdušná převaha stálá nebo delší dobu trvající není myslitelná a musíme si ji podle potřeby vždy znovu vybojovati. Jde-li o prostory, střežené stále nepřátelským stíhacím letectvem — což se může občas vyskytnouti na důležitých úsecích fronty — mohou být vlastní zpravodajské anebo bitevní nebo denní bombardovací nálety umožněny neb usnadněny předchozím ofensivním zasazením stíhacího letectva, jehož úkolem bude vybojovati vzdušnou převahu (vyčistiti vzduch od nepřátelských stíhačů).

Výškové zajištění stíhacím letectvem — vzdálená obrana. Tento způsob zajištění se provádí tím způsobem, že nad cílem nebo prostorem vyhledávání zpráv, bitevních náletů, denního bombardování nebo jiné činnosti vlastního letectva krouží stíhací letectvo tak, aby je zajišťovalo v době, kdy ono letectvo plní svůj úkol.

Za takového zajišťování pozorují vlastní stíhači letouny, které mají chrániti, a napadají obětavě nepřátelské letouny, které by chtěly na chráněné letouny útočit nebo jiným způsobem je rušiti v provádění jejich úkolů.

Je-li třeba po určitou dobu bezpečně zajistit omezený prostor, létá stíhací letectvo ve dvou až třech patrech (2000, 3000—3500, 4000—5000 m) ve dvoučlenných až pětičlenných rojích.

Stíhací letouny jsou jednomístné, malé, rychlosti asi 300 až 350 km/hod., se stoupavostí přibližně 5000 m za 7—9 minut, dostupují asi 7—8.000 m. Jsou snadno ovladatelné a obratné.

Obrana proti letadlům (OPL)

Úkolem OPL je chránit vlastní vojska a jejich zařízení, jakož i zápolí proti pozorování a útokům nepřátelského letectva.

Všechny prostředky, které slouží OPL, ať již výhradně nebo jen příležitostně, můžeme rozdělit na prostředky aktivní a na prostředky pasivní.

Aktivní prostředky OPL mají za úkol ničit nepřátelská letadla, znemožňovat anebo aspoň ztěžovat jejich činnost.

Patří sem: letectvo, dělostřelectvo proti letadlům (DPL), kulomety proti letadlům (KPL), světlomety s naslouchacími přístroji ve spolupráci s DPL, KPL, a stíhacím letectvem.

Kromě toho můžeme se ve zvláštních případech aktivně bránit proti nepřátelským letadlům hromadnou střelbou z pušek.

Pasivní prostředky OPL mají za úkol ztížit nepřátelským letadlům průzkum a útoky a omezit nebezpečí tím, že zmenšují účinek útoků a zmírňují následky.

Patří sem: rozptýlení sestavy, skrývání a zastírání, úkryty, hlásná služba a pozorování, ochranné balony.

Aktivní prostředky OPL

Stíhací letectvo jako složka OPL, byla projednána už dříve.

Dělostřelectvo proti letadlům má za úkol rušit činnost nepřátelského letectva a podporovat činnost vlastního letectva. Zabraňuje nepřátelskému letectvu v pozorování a provádění útoků.

Výhodou DPL je poměrně velká pohotovost a to jak ve dne, tak i v noci.

Jeho nevýhodou ve srovnání se stíhacím letectvem je omezený okruh působnosti.

Možnost střelby DPL je omezena délkou 8000 m, největší výškou 6000 m a nejmenší výškou 800 m.

Pro přípravu a provedení střelby je DPL vybaveno potřebnými k tomu přístroji a speciálními zaměřovači. Při střelbě v noci spolupracuje DPL se světlomety.

Kulomety proti letadlům mají při střelbě rozsah účinné působnosti do dálky 1000 m a do výšky 800 m.

Z výškového rozsahu jejich účinné působnosti vyplývá, že je jim svěřena obrana proti letadlům, vyhledávajícím k plnění svých úkolů výšky 800 m a menší. Jsou to zpravidla letadla mající za úkol provádět průzkum a útok na cíle malých rozměrů.

KPL slouží hlavně OPL vojsk. Kromě toho se jich užívá k obraně objektů v poli i v zápolí.

Abychom mohli kulometem, umístěným v blízkosti chráněného předmětu, střelit nad tento předmět i na cíle v nejmenších výškách, musí být od něho vzdálen asi 200 m.

Kulometná palebná jednotka má 4 těžké nebo lehké kulomety, které jsou vybaveny kulometnými zaměřovači a podstavci pro střelbu proti letadlům.

Úkolem světlometů je osvětlit dělostřelectvu a letectvu vzdušné cíle.

Donosnost světlometů je závislá hlavně na povětrnostních podmínkách. Za příznivých podmínek činí 4000 až 5000 m.

Světlomety jsou vybaveny dokonalými naslouchacími přístroji, bez kterých není myslitelné rychlé a spolehlivé osvětlení cíle.

Naslouchací přístroj zjistí prvky polohy cíle. Světlomet tyto prvky převezme a podle nich na cíl zasvítí.

Na takto osvětlený cíl potom střílí DPL.

Pasivní prostředky OPL.

Cím je cíl leteckého pozorování nebo útoku větší, tím lehčeji jej letec najde. Je proto třeba v zájmu úspěšné OPL vystříhati se tvoření velkých cílů.

Toho se dosáhne rozptýlením sestavy.

Účelem skrývání a zastírání je utajiti předměty před nepřátelským leteckým pozorováním a útokem a ztížit nepřátelskému letci orientaci.

Nejspolehlivějším způsobem je zde využívání tmy tím, že zastíráme světla a přesuny vojsk a dopravu materiálu konáme v noci.

Ve dne vojenské jednotky pro skrývání využívají terénu.

Předměty menší rozlohy a pohybu na kratší vzdálenosti mohou býti zastírány také umělým dýmem.

Úkrytem, který musí býti zastřen co nejpečlivěji, bráníme se proti účinku leteckých zbraní.

V poli se budují úkryty na všech místech, které mohou býti cílem leteckých útoků.

V zápolí se budují úkryty u důležitých podniků a významných středisk.

Kromě úkrytů, které jsou velmi nákladné, zřizují se také méně nákladné ochranné zákopy s hloubkou 2 m a největší šířkou 0,7 m. Takové zákopy se budují zvláště pro ochranu obsluhy aktivních prostředků OPL, ubytovaná vojska a nahodilé chodce na ulicích.

Úkolem hlásné služby je zjistit a hlásit všechny nálety nepřátelských letadel, aby mohly býti závčas uvedeny v činnost ostatní prostředky OPL.

Za tím účelem je tato služba organizována po celé čáře státních hranic nebo fronty a do velké hloubky.

Prvním článkem hlásné služby jsou hlásky.

Hlásky jsou rozestaveny v několika liniích ve vzájemném rozstupu 4—8 km a jejich linie jsou za sebou ve vzdálenosti až 15 km. Prvá linie je posunuta co nejvíce k státním hranicím nebo frontě.

Určitý počet hlásek podléhá poplachové stanici.

Úkolem poplachových stanic, které přijímají hlášení hlásek, je: nařizovat letecký poplach a uvědomovat prostředky OPL o přeletech nepřátelských letadel.

Jednotlivé poplachové stanice podléhají ústředně hlásné službě.

Kromě toho pro celé území státu je ještě hlavní ústředna hlásné služby, která vede evidenci veškeré nepřátelské letecké činnosti.

Úkolem ochranných balonů je přehraditi v noci náletové cesty nepřátelského letectva a obrana menších, ale důležitých předmětů OPL.

Jsou to upoutané balony s obsahem 180—500 m³, které se vypouštějí do těch výšek, v kterých se předpokládá nálet nepřátelských letadel.

Aby přehrada jimi utvořená byla účinná, jsou vypouštěny vedle sebe v šířkovém rozstupu 200—600 m a v několika řadách za sebou.

Hustota této přehrady může býti ještě pro zvýšení účinnosti zesílena tím, že jednotlivé balony jsou mezi sebou spojeny clonou drátěných lan.

Ochranné balony se vypouštějí až do výše 2500 metrů. Většího dostupu — až 3500 m — se dosáhne zdvojením balonů, spojením dvou balonů nad sebou.

Ochranné balony působí na nepřátelského letce hlavně morálně.

Úkol splní často již tím, přinutí-li letce k letu ve velkých výškách.

Ve dne musí býti ochranné balony staženy a skryty.

6. ŽENIJNÍ VOJSKO

Úkol

Hlavním úkolem ženijního vojska je, aby technickými odbornými pracemi umožnilo a usnadnilo zbraním i službám plnění jejich úkolů.

Vykonává práce:

- převáží vojska přes vodní toky;
- staví válečné a výpomocné mosty;
- upravuje terén v útočném i obranném boji;
- zřizuje a udržuje tábory;
- opravuje a zřizuje cesty, silnice i polní dráhy;
- provádí ničení;
- vede podkopový boj;
- tvoří osádku bojových plavidel;
- provádí strojní a elektrotechnickou službu;
- provádí dopravu na železnicích, polních i lanových drahách.

Co do technické povahy lze úkoly ženijního vojska rozdělit na práce pozemní (úprava terénu), vodní a ničení, které je společné oběma skupinám.

Organisace

Za války jsou vyšším jednotkám přiděleny ženijní prapory nebo roty. Specializované ženijní jednotky jsou podřízeny přímo hlavnímu velitelství.

V míru je ženijní vojsko organizováno v plucích.

Ženijní pluk je složen ze 2—3 praporů o 2 rotách a náhradního praporu.

Mostní prapor je v rámci jednoho ženijního pluku. Je určen pro stavbu nejtěžších silničních mostů.

Ríční prapor je speciální jednotkou pro výcvik v boji na vodních tocích a v pobřežní obraně; jeho minová rota je cvičena v kladení a odstraňování říčních min a ve stavbě říčních uzávěr; jeho lodní rota cvičí posádky bojových a pracovních říčních plavidel.

Strojní prapor cvičí jednotky pro práce strojní, zvláštní práce spojené s udržováním silnic a pro práce elektrotechnické; jeho strojní a elektrotechnická rota je vybavena vrtacími soupravami, silničními válci, drtiči šterku a elektrocentrálou; jeho světlometná rota je vybavena světlomety pro pozemní osvětlování.

Ríční a strojní prapor jsou v míru sloučeny v pluk.

Železniční pluk je složen z praporu stavebního, provozovacího a náhradního.

Pro různé pracovní úkony jsou za války organizovány pracovní roty a civilní pracovní jednotky.

Pracovní roty mají různý počet mužstva. Nejsou rozděleny na čtyři. Velitelem je důstojník s technickým vzděláním.

Civilní pracovní jednotky se tvoří z občanských osob. Mají pouze vojenský rámeček.

Ženijní výstroj jednotlivých zbraní

Pěchota má polní náčiní (lopata, topůreck, nůžky na drát). Toto náčiní vyhovuje běžným požadavkům co do technické výkonnosti. Jeho výhodou je, že umožňuje pěšákovi upravovat terén pro jeho osobní a nejnutnější potřebu, a to ve všech fázích boje, i za nepřátelského ostřelování.

Náčiní s dlouhou násadou je v menším množství uloženo na dopravních prostředcích (vozech a kárách). Užívá se ho jednak k úpravě palebných stanovišť pěchotních zbraní, jednak k odstranění různých komunikačních závad při pohybu trénu.

Kromě toho mají technické rotý nosný a vozný ženijní výstroj. Nosný ženijní výstroj nosí zásadně zákopníci. Vozný ženijní výstroj je uložen na vozech. Je určen k prvnímu zásobení jednotek pluku pro úpravu terénu.

Pro práce vodní (přemostění překážek) jsou technické rotý jen nouzově vybaveny; mohou stavět lávky z výpomocného materiálu z místních zdrojů, nemají však plavidel, ani beranidel.

Zákopníci jsou vybaveni i trhavinami, takže mohou provádět drobná ničení.

Dělostřelectvo je s to samo si vybudovat pozorovatelny a SV, provést úpravu palebných postavení, vykopat okopy a zákopy pro obsluhu a střelivo, vybudovat lehké a střední úkryty, upravit cesty, jakož i zastřít své práce.

Každá baterie je vybavena jistým počtem ženijního náčiní (lopat, krumpáčů).

Mimo to je každá baterie vybavena trhavinami, určenými však výhradně jen pro zničení hlavně v případě ústupu, kdyby ponechání děl nepříteli bylo nevyhnutelné.

Jezdecko je polním náčiním vybaveno jako pěchota. Jezdec je má upevněno na sedle.

Kromě toho je každá eskadrona vybavena malým počtem ženijního náčiní (lopaty, krumpáče, sekery a pily), na vozech trénu.

Letectvo potřebuje nářadí, aby mohlo samo aspoň nouzově upravit svá letiště. Za tím účelem je každá letka vystrojena menším počtem ženijního náčiní a jedním vozem Fordson pro mechanickou úpravu letiště.

Ženijní výstroj u jednotek zbraní je určen pro jednoduchou úpravu terénu. Pro obtížnější technické práce je třeba přidělit zbraním potřebné náčiní a případně i nutné pracovní posily.

Jako pracovní posily lze přidělit především ženijní jednotky, pak pracovní rotý a zvlášť organisované civilní pracovní oddíly.

Úprava terénu

Úprava terénu znamená souhrn prací, kterými pro boj zlepšujeme přirozené a vhodné vlastnosti terénu a kde jich není, uměle je vytváříme proto, abychom:

- zvýšili účinnost svých bojových prostředků;

- chránili životy a materiál;

- zmenšili útrapy vojska a

- ztížili i mimo dosah svých zbraní nepříteli činnost tím, že ničením změníme povahu terénu, který jsme mu musili přenechat.

Pro vojska je úprava terénu činností stejně důležitou jako užívání zbraní. Každý voják je zároveň bojovníkem i pracovníkem. Práce o úpravě terénu je namáhavá a vyžaduje mnohdy i velké energie, houževnatosti a družnosti, zvláště když jednotka je vyčerpaná bojem nebo když technické prostředky jsou slabé a je třeba vystačit s tím, co je právě po ruce.

Úprava terénu zahrnuje rozmanité práce, dělíme je na

- opevňování;

- ničení;

- zastírání;

- obnovování a stavbu komunikací a na táborové práce.

Opevňování jest ona část úpravy terénu, která slouží přímo pro boj.

Zahrnuje úpravu
pozorovaten;
stanovišť zbraní všech druhů;
stanovišť velitelství;
různých zařízení pro činnost služeb, které se přímo zúčastní boje (obvazišť, vý-
dejen a skladů střeliva a p.);
komunikací;
různých zařízení umožňujících spojení.
Technicky se opevňování terénu jeví jako
úprava pro výhled a výstřel;
stavba překážek;
stavba úkrytů.

Ničení jsou bořivé práce, jejichž účelem je násilně změnit povahu terénu a umě-
lých staveb v neprospěch nepřítele. Provádíme je trháním, zapálením, snesením nebo
rozbořením a pod.

Ničením zdržujeme pohyb nepřítele v dosahu i mimo dosah naší palby, zne-
snadňujeme jeho přiblížení a umístění zbraní (zvláště těžkých) na jeho východiště
útoků, ztěžujeme jakékoli jeho zásobování; tím získáme čas, což je hlavním účelem
ničení.

Ničíme hlavně komunikace;
osady nebo i lesy, čímž znesnadňujeme ubytování;
zařízení telefonní, telegrafní, signální a radiotelegrafní, čímž znesnadňujeme
jeho spojení;

zdroje a prostředky nutné k zásobování a životu armády, na př. skladiště, zá-
soby, průmyslové podniky, vodovody, doly, elektrárny atd.

Hodnota ničení je dána jeho rozsahem a důkladností.

Zastírání je každá technická činnost směřující k tomu, aby bylo nepříteli ztí-
ženo jakékoli vyhledávání zpráv, zejména jeho pozorovací a naslouchací činnost,
anebo aby byl v této své činnosti oklamán.

Toto zastírání se provádí technicky těmito způsoby:

Zřizováním umělých skrytů, jimiž činíme předměty nerozeznatelnými od okolí,
nebo dáváme předmětům vzhled takových předmětů, o které nepřítel nemá s bojo-
vého stanoviska zájmu;

klamáním, to jest zastíráním směřujícím k tomu, aby nepřítel byl klamnými
stavbami neb úkony sveden ke klamnému usuzování.

Zastírání, ať běžné nebo odborné, je nezbytnou součástí každé úpravy terénu;
i kdyby okolnosti někdy nedovolovaly, aby byl terén opevňován, nutno vždy zastírat
vše to, co by mohlo prozradit sestavu, pohyby, umístění vojsk a jeho materiálu.

Komunikacemi rozumíme všechny dopravní cesty i s jejich příslušnými zaří-
zeními, sloužící k přesunům osob, zvířat a materiálu.

Podle způsobu dopravy rozdělujeme komunikace na pozemní dráhy (silnice,
cesty a p.), vodní (splavné řeky, průplavy, jezera a p.) a vzdušné (letecké trati
s letišti).

Souhrn všech druhů těchto komunikací v určitém prostoru tvoří komuni-
kační síť.

Zřídka kdy najde vojsko komunikační síť, která by zcela vyhovovala požadav-
kům boje; nutno tedy každé komunikační síť využít a upravit ji plánovitě tak, aby-
chom dosáhli její největší výkonnosti spolu s nejdokonalejší ochranou pohybu.

Novostavby silnic budou v poli jen zřídka prováděny, neboť vyžadují mnoho
materiálu, času a pracovníků.

Budou stavěny hlavně výpomocné cesty a stezky pro lehká vozidla, soumary, pěchotu a jezdecko.

Nejvíce práce na silnicích bude věnováno jejich udržování.

K drahám patří železnice normálního i úzkého rozchodu, dále polní a lanové dráhy (svažnice, výtahy) a jiná zařízení dráze podobná.

Aby dráhy vyhovovaly všem potřebám armády v poli, bude je třeba nejen udržovati, ale i zdokonalovati a také budovat nové dráhy a znovuzřizovati dráhy nepřitelem poškozené a zničené.

Táborové práce přispívají k zvýšení pohodlí tábořících vojsk.

Tábořiště zřizujeme buď s jednoduchými stavbami pro menší jednotky nebo s důkladnějšími stavbami pro větší jednotky.

Při úpravě terénu rozeznáváme práce běžné a odborné.

Běžné práce jsou takové, při kterých není třeba zvláštní řemeslné dovednosti a zvláštního náčiní a které mohou býti prováděny jednotkami zbraní a služeb podle jejich výcviku a skoro ve všech případech s použitím především jejich vlastního výstroje; jsou to na př. stavby všech okopů, zákopů, lehkých překážek, lehkých a středních úkrytů, udržování těchto staveb a jich odvodňování, jednoduchá zastírání a ničení, asanační práce menšího rázu, úprava cest a letišť menšího rázu a pod.

Ostatní práce, jako: stavba silnic a cest, budování těžkých a zvláště odolných úkrytů, těžkých překážek, provádění podzemních prací, souvisejících s podkopovým bojem, obsluha strojů, složité zastírání, ničení větších staveb, asanace velkých prostorů, úprava letišť většího rázu jsou pracemi odbornými, neboť vyžadují zvláštního odborného výcviku a zvláštního náčiní a materiálu.

Běžné práce si provádějí jednotky zbraní a služeb zpravidla samy.

Práce vodní

Vliv ženijního vojska na úspěch boje jednotlivých zbraní je vrcholný, jde-li o překročení vodních toků a mohutných pozemních překážek (přikopy, rokle, močály atd.), k jejich překonání nestačí jinak skromné prostředky zbraní.

Pro úkoly spojené s přechodem vodních toků je ženijní vojsko vybaveno zvláštním materiálem (mostovými soupravami), neboť nelze se spolehnouti, že bude lze získati na místě vhodný materiál.

Ženijní vojsko nespécialisované je cvičeno v obsluze lehkého mostového materiálu.

Tento mostový materiál je snadno ovladatelný, dřevěný; sestavuje se podle přesně stanoveného návodu (předpisu), aby byl most nebo přívaz a podobně co nejrychleji zřízen.

Mostový materiál (i s plavidly) je sloučen v soupravu, naloženou na mostové vozy, tažené koňmi nebo vlečené auty.

Válečný most postavený z tohoto materiálu má plovoucí neb nehybné podpory. Jeho únosnost činí 3—12 t.

Nejtěžším úkolem ženijního vojska je použití mostového materiálu při přechodech přes vodní toky před nepřítelem.

Je to v podstatě útok přes překážku; musí se uskutečnit na široké frontě nejdříve nejlehčími plavidly, pak převážením většinou sestavenými plavidly a konečně stavbou válečného mostu.

Při stavbě válečných mostů lze počítat, že prvních 50 m mostu bude hotovo za 2 hodiny, dalších 50 m za 1 hodinu.

Jestliže je nezbytně nutno co nejdříve uvolniti válečný mostový materiál, je třeba nahradit válečné mosty výpomocnými mosty z materiálu získaného na místě.

Proto je ženijní vojsko nesespecialisované cvičeno také ve stavbě výpomocných mostů všech druhů.

Mostní prapor je cvičen v obsluze mostového materiálu systém Herbert. Je to železný příhradový most prostorové soustavy pro jeden proud s vozovkou (3 m) dole, podporami jsou zdvižné bárky, železné pilíře neb lodě. Únosnost 16—40 t.

Železniční stavební rotý staví mosty provisorní, které později se nahradí konstrukcemi permanentními. Zpravidla to budou opravy zničených částí železničních mostů permanentních (užití zbylých podpor a doplnění zbylé permanentní konstrukce, konstrukcemi provisorními).

V naší armádě užíváme válečných železničních mostů „Kohn“ a „Roth-Wagner“.

Soustava „Kohn“ dovoluje výstavbu max. rozpětí jednoho pole 42 m, nebo pilířů do výše 30 m. Předpokládáme-li výšku podpor 6 m, rozpětí jednoho pole 30 m, může být pole železničního mostu postaveno za 6 dní, s montáží jeřábem za 10 dní. Pilíř 30 m z mostního materiálu vyžaduje 14 pracovních dní.

Soustava „Roth-Wagner“ jest modernější, dovoluje maximální rozpětí až 96 m (zvlášť zesílenými konstrukcemi až 104 m), stavbu železničních pilířů do výšky 66 m (v době asi 5 neděl). Vezmeme-li výšku podpor 6 m, rozpětí jednoho pole 45 m, může být jedno pole železničního mostu vystaveno s montáží na lešení za 10—14 dní, s montáží jeřábem za 3 neděle.

7. TELEGRAFNÍ VOJSKO

Úkol a organisace

Úkolem telegrafního vojska v poli je zřizovat a udržovat spojení od hlavního velitelství až po velitelství vojskových těles.

Za tím účelem má každé vyšší velitelství svůj telegrafní prapor neb telegrafní rotu.

V míru je telegrafní vojsko organisováno v samostatné telegrafní prapory o 2 telefonních, 1 telegrafní, 1 radiotelegrafní a 1 náhradní rotě. Roty dělí se na čtyři a tyto na družstva.

Styk a spojení.

Podmínkou úspěchu v boji je součinnost všech sil, t. j. jednotlivců, jednotek i zbraní, k dosažení společného, předem stanoveného cíle. Toto společné úsilí musí být zřízeno, a to rozkazy dávanými na základě získaných zpráv. K tomu je třeba vzájemného styku.

Rozeznáváme:

- styk velitelský, mezi nadřízenými a podřízenými;
- styk mezi sousedy, a to jak sousedními veliteli, tak jednotkami;
- styk mezi zbraněmi pracujícími o téměř úkolu, na př. mezi dělostřelectvem a pěchotou, nebo mezi letectvem a dělostřelectvem a p.

Všechny druhy styku se provádějí:

- osobním a přímým stykem velitele s jeho podřízenými nebo velitelů mezi sebou;
- stýčnými orgány, t. j. důstojníky, poddůstojníky, hlídkami a pod., které se vysílají hlavně k těm velitelstvím a jednotkám, na jejichž spolupráci nebo zprávách závisí úspěch anebo činnost vlastní jednotky;

pozorováním, a to osobním nebo pomocí pozorovatelů se země nebo ze vzduchu (z letounů nebo balonů);
spojením pojítky.

Spojení se provádí pojítky:

elektrickými (telegraf, telefon, radiotelegraf, radiotelefon a zemní telegraf);
optickými (optické signalizační přístroje, praporky, terče, rakety, ohňostroje a p.);
akustickými (píšťalky, trubky, sirény, zvony, palba a pod.);
spojkami (pěší spojky, jezdci, cyklisté, motocyklisté, auta, obrněná vozidla, letouny, poštovní holubi, spojovací psi a p.).

Žádné pojítko nezaručuje bezpečné spojení. Palba, povětrnost a neopatrnost vlastních vojsk často spojení přeruší. Proto je třeba důležitá spojení zajišťovati několika pojítky.

Souhrn zařízených pojítek se nazývá spojovací síť. Podle druhu užitého pojítka se dělí spojovací sítě na síť telegrafní, telefonní, radiotelegrafní, radiotelefonní, optickou, signalizační, na síť zemní telegrafie a na síť spojek.

Elektrická pojítka

Telegrafem nebo telefonem lze zasílati druhé stanici telegramy, nebo hovořiti s ní. Výhodou telegrafu a telefonu jest možnost osobního dohovoru a velká výkonnost.

Hlavní nevýhodou je potřeba vedení mezi oběma stanicemi. Stavba vedení je značně namáhavá a vyžaduje mnoho času a mnoho materiálu. Telefonování je kromě toho spojeno se značným nebezpečím, že nepřítel vše vyslechne pomocí naslouchacích stanic. Proto je zakázáno telefonovati počty útvarů, oznamovati telefonicky ztráty, umístění jednotek a velitelství, čísla útvarů a vše, z čeho by nepřítel mohl čerpati zprávy.

Telegrafování se nedá naslouchati, zato vyžaduje jednak objemných, pro pole se nehodících strojů, jednak zvlášť vycvičené obsluhy.

Telegrafy v armádě zavedené jsou:

Morseův telegrafní přístroj, používající Morseovy abecedy a mající výkonnost asi 400 slov za 1 hodinu. Jeho nevýhodou je, že telegramy musí býti přepisovány do obyčejného písma;

Hughesův telegrafní přístroj s výkonností asi 1000 slov za 1 hodinu, který tiskne přímo písmena.

Telefonní přístroje: polním telefonním přístrojem lze buď uskutečniti hovory nebo vysílat telegramy v Morseových značkách;

polní telefonní přepojovač je hlavní podstatou telefonní ústředny.

V stavbě telefonního a telegrafního vedení rozeznáváme dva hlavní způsoby stavby: permanentní a stavbu polní.

Stavbou permanentní se rozumí ono provedení, jaké je obvyklé u poštovní a telegrafní správy. Holý vodivý drát je upevněn na porculánových izolátorech, připevněných železnými nosníky na tyčích, budovách a p.

Tato vedení jsou velmi spolehlivá, provedení stavby vyžaduje však mnoho času, mnoho personálu a velmi mnoho objemného a těžkého materiálu; proto se nehodí pro bojiště.

Polní stavba se provádí t. zv. kabelem, t. j. vodičem (dráty) obaleným po celé délce izolací. Její hlavní výhodou je značná rychlost stavby.

Nejobvyklejším způsobem polní stavby je zběžná polní stavba. Provádí se zpravidla tak, že velitel určuje, kudy se má stavěti (vyhýbá se postřelovaným místům, využívá přirozených podpěr). Stavěč č. 1 odvinuje kabel s bubnů, čís. 2 napíná kabel,

čís. 3 zdvihačkou (tyčí s vidlicí, kterou kabel probíhá) ukládá kabel na přirozené podpěry (stromy, keře, ploty a p.) nebo na zem, čís. 4 zkouší vedení pomocí telefonního přístroje a spojuje s velitelem kabely. Velmi zběžně mohou krátká vedení položit tři muži, ba dokonce i jen dva.

Zásadně se kabel klade tak vysoko, aby nemohl býti přetržen ani vozidly. Jeden kilometr vedení může býti tímto způsobem vystavěn s auty za 7, s koně za 10, pěšky při krátkých vedeních za 20, při delších vedeních za 30 minut.

Má-li vedení stát delší dobu, musí býti řádně přivázáno k podpěrám, a není-li podpěr přirozených, je třeba postaviti podpěry umělé (tyčky, latě a p.). Časem se vedení zlepšují. Zlepšená stavba se provádí na tyčích, na kolech, ve spojovacích i střeleckých zákopech, anebo se kabel zakopává do země.

Vedení vystavěná polním způsobem je třeba udržovati. O to se starají udržovací hlídky pravidelnou obchůzkou vedení. Je-li vedení přerušeno, opraví je poruchová hlídka. Oboje hlídky se vysílají zpravidla z telefonních ústředí, podle okolností i ze stanic.

Stanice a ústředny se označují praporky nebo snímatelnými nápisy, v noci světly. Označení nesmí je však prozrazovati nepříteli.

Radiotelegrafie a radiotelefonie se užívá tam, kde je jednak spojení drátem vůbec nemožné nebo velmi ztížené, jednak kde běží o to, rychle rozšířiti zprávy najednou na všechny strany v čase co nejkratším. Velikou výhodou tohoto spojení jest, že je možno podle síly vysílací stanice a podle výkonnosti přijímací stanice v krátkém čase zjednati spojení na určité vzdálenosti, aniž je třeba přihlížeti k tomu, co leží mezi stanicemi a kde je protější stanice. Vycvičené mužstvo zřídí každou polní stanici za 5 minut, takže je radiotelegrafní stanice při postupu, nebo je-li přerušeno telefonní vedení, pojátkem, jehož nelze dosti doceniti.

Nevýhoda radiotelegrafního spojení spočívá v tom, že na ně působí rušivě různé atmosférické zjevy, že se různé stanice navzájem ruší a hlavně, že vysílané zprávy mohou býti snadno zachycovány. Kromě toho může nepřítel vyměřením zjistiti stanoviště vysílací stanice, usuzovat z toho na naše válečné složení.

Podstatný rozdíl mezi radiotelegrafií, telegrafem a telefonem je v tom, že u telegrafu a telefonu protější stanici lze přerušiti za korespondence, kdežto u radiotelegrafie musí přijímací radiotelegrafní stanice vyčkati, až protější stanice odešle celou depeši a přepojí na příjem.

Zemní telegrafie se užívá hlavně v nejpřednější linii ke spojení pěších praporů s velitelstvími pluků a mezi prapory.

Nevýhodou jest jednak malá výkonnost (asi 3 kilometry), závisící na jakosti půdy, jednak vzájemné rušení.

Zemní telegrafií lze rušit nepřátelskou korespondenci a naslouchat jí. Též lze kontrolovat hovory na vlastní telefonní síti.

Optická a akustická pojítka

Opticky lze signalisovati dvojím způsobem:

bud' celá, předem nesmluvená oznámení pomocí Morseovy abecedy, nebo pouhé smluvené signály, na př. „potřebuji střelivo“, nebo „žádám o přehradnou palbu“ a p.

Výhodou všech signalizačních prostředků je jejich snadná zřiditelnost a přesnost. Signalizační prostředky lze rovněž improvizovat. Jejich společnou nevýhodou je závislost na terénu a počasí (mlha a p.).

☛ Signalisace pomocí Morseovy abecedy. Signalisovati lze pažemi, vlajkami, optickými signalizačními přístroji a improvizovanými prostředky.

Pažemi, jejichž viditelnost lze zvýšiti kapesníky a p., se signalisuje tak, že upažení jednou rukou znamená tečku Morseovy abecedy, současné upažení jednou rukou znamená čárku.

Vlajkami se signalisuje dvojím způsobem: jednou nebo dvěma vlajkami.

Jednou vlajkou se signalisuje takto:

základní poloha, vlajka je vztyčena šikmo před tělem;

tečka se naznačí mávnutím nad hlavou, při čemž vlajka opisuje malou osmičku;

čárka se signalisuje mávnutím ze základní polohy až vpravo k zemi, při čemž vlajka rovněž opisuje osmičku.

Signalisuje-li se dvěma vlajkami, je třeba dvou mužů, kteří se postaví vedle sebe na délku obou žerdí. Signalisuje se:

tečka sklonem obou vlajek dovnitř, t. j. mezi oba muže;

čárka sklonem obou vlajek vně.

Optickými přístroji (malý reflektor) se signalisuje:

tečka — krátké světlo,

čárka — dlouhé světlo.

Při volbě místa pro optickou stanici třeba dbáti toho, aby nepřítel nemohl korespondenci sledovati a voliti pozadí tak, aby se použitý prostředek od něho odrážel. Je-li třeba se přemístiti, nemají se obě spolu korespondující stanice přemisťovat současně.

Raketami a ohňostroji lze označovati menší počet důležitých zpráv podle smluvených signálů; možno jimi též označovati, osvětlovati a zastíratí přední linie. Poněvadž je možno velmi dobře je viděti a lehce s nimi pracovati, můžeme se jimi snadno dorozuměti z přední linie i tehdy, kdy každé jiné pojitko selže.

Akustických signálů se hlavně užívá k vyvolání různých poplachů. Též letadla, aby na sebe upozornila, užívají zvláštních akustických signálů, sirén nebo střelby z kulometů.

Spojení spojkami

Spojkami mohou býti pěší, jezdci, cyklisté, motocyklisté, automobilisté, letci a p. Na větší vzdálenosti rozestavujeme pěší spojky v řetěz. Někdy je třeba vytvořiti i řetězy jezdecké.

Úkolem spojky je donést rychle písemné nebo ústní hlášení, zprávu nebo rozkaz od jednoho velitele k druhému.

Rozkaz, který spojka dostane, obsahuje: ke komu, kam a zpravidla i kudy má jít, co má hlásit a kam se vrátí po vykonání rozkazu.

Spojka si volí co možno nejkratší ale bezpečnou, aby jistě došla.

Potká-li vlastní jednotku, hlásí jejímu veliteli, žádá-li to, stručný obsah zprávy. Je-li raněna, dovolává se pomoci u nejbližší jednotky, jejíž velitel se postará o další dodání zprávy. Je-li nebezpečí, že bude zajata, zničí nebo skryje písemné hlášení tak, aby je nepřítel nedostal do ruky.

Po odevzdání hlášení se vrátí, bylo-li jí to nařízeno, jakmile dostane potvrzení o odevzdání písemného hlášení, nebo přinesla-li ústní hlášení, jakmile jí velitel dá svolení k odchodu, což si sama vyžádá.

Při spojení poštovními holuby užívá se té vlastnosti, že holubi lnou k svému holubníku a najdou zpáteční cestu k němu. Doneseme-li je na jakékoli místo a ve dne vypustíme, vrátí se do svého holubníku s depeší jim svěřenou. Toto spojení jest nutno doplniti přímým telefonním spojením pro dopravu zpráv od holubníku k velitelství.

Význačnou vlastností spojení poštovními holuby jest jeho pravidelnost a spolehlivost. Za světové války se spojení poštovními holuby znamenitě osvědčilo. I za

nejtěžších poměrů, v nejprudší střelbě a v otravných plynech lze jimi udržeti spo-
lehlivé spojení přední linie s velitelstvím, a to i tehdy, když všechny ostatní pojítka
selžou. Podle zkušenosti vrátí se pravidelně při správném jich užívání asi 97 % holubů;
jenom 3 % připadají na holuby zbloudilé nebo poraněné.

Rychlost tohoto spojení závisí na jakosti holubů, na počasí a na způsobu, jak
jest spojen holubník s velitelstvím.

Rychlost holubů jest při jasném počasí velmi pravidelná a to 1200 až 1600 m za
minutu při větru ve směru letu, 900 až 1000 m za minutu při větru proti směru letu a
1000 až 1200 m za minutu při bezvětří.

Jsou-li holubi dobře vycvičeni, mohou přeletěti vzdálenost 100 až 200 km bez
odpočinku. Déšť, mlha a sníh překáží holubům v letu, znesnadňují jim orientaci a
zmenšují rychlost a vzdálenost, kterou mohou proletěti. Přes to přese všechno mohou
holubi při jemném dešti a lehké mlze vzdálenost 15 až 25 km snadno proletěti rych-
lostí 500 až 800 m za minutu.

Jednotky dostávají holuby z holubníku zpravidla v proutěných koších. U jed-
notky nemají být krmeni, musí však dostat hojnost vody. Do dvou dní je třeba je vy-
pustit, třeba beze zpráv.

Přemístí-li se holubník, musí holubi novému stanovišti zvykat asi pět dní.

Zprávy zasílané po holubech se píše na jemném papíře dvojité, aby bylo vždy
s toutéž zprávou možno poslati dva holuby téhož pohlaví. S důležitými zprávami se
posílá i několik holubů. Zpráva se složí a uloží do aluminiového pouzdra, které se
přípevní holubu na nožičku. Holubům možno též přivázati brašničku, v které lze
zasílati plány a delší zprávy.

Spojovací psi. Poněvadž pes jest menší a rychlejší než člověk a tím méně je
vydán nepřátelské palbě, může za jistých okolností výhodně nahraditi běžce. Aby se
ho mohlo užívat k donášení zpráv, k tomu je třeba, aby byl velmi pečlivě vycvičen a
neustále chován v cviku.

Výcvik psa pro donášení zpráv se zakládá na využití a zvyšování vlastností
u něho zvláště dobře vyvinutých, totiž na věrnosti a přítulnosti k svému pánovi. Jest
proto nezbytno, aby tito psi byli vždy ošetřováni týmiž lidmi a aby si každý voják byl
plně vědom toho, že máří jejich práci, mazlí-li se s nimi, nebo dává-li jim žráti.

Psa, určeného pro spojení, odvede kdokoli od jeho pána, který zůstane na místě,
kam má pes zprávu odnésti.

Potom jej zavrou u velitelství, které má zprávu odeslati. V případě potřeby
upevní se mu zpráva do pouzdra na obojek a pes se vypustí.

Pes vyhledá pak svého pána, jenž zůstal na místě, kam jest zpráva určena.

Spojení jedním psem ve dvou směrech za pomoci dvou pánů, mezi nimiž pes
běhá, jest možné jen u jistých druhů psů, k čemuž je třeba dlouhého výcviku.

8. VÝCVIK ZBRANÍ

Zásady

Účelem výcviku je příprava k válce.

K válce bude armáda připravena tehdy, bude-li její každý člen míti znalosti,
jichž mu bude třeba za války, aby zastal funkce, jež mu patří podle hodnosti, a co
možná i funkce svého nejbližšího nadřízeného, osvojí-li si tyto znalosti tak důkladně,
aby jich mohl použítí příhodně v pohnutém prostředí boje, bude-li duševně i tělesně
způsobit snášeti válečné útrapy, bude-li si vědom, zač bojuje, bude-li míti důvěru

v sebe a ve své představené a konečně, bude-li v boji uskutečněn úplný soulad činnosti jednotek a jednotlivců uvnitř téže jednotky.

Výcvik se koná intenzivně, racionálně a prakticky. Mezi dvěma armádami v míru svědomitě vycvičenými jsou jen malé rozdíly; tyto malé rozdíly právě značně přispějí k vítězství jedné a k porážce druhé.

Vojenský výcvik obsahuje tyto složky:

mravní výchovu,

tělesnou výchovu a

vojenský výcvik, t. j. vlastní výchovu vojáka-bojovníka.

Výcvikový rok trvá od 1. října do 30. září a dělí se na období výcviku jednotlivce a družstva, výcviku čety, výcviku setniny, oddílu, pluku a vyšších jednotek. Závěrečná cvičení se konají koncem srpna a počátkem září.

V letním období je doba výcviku ve všední dny mimo soboty zpravidla osm hodin, v zimním období sedm hodin, v sobotu v letním i zimním období pět hodin; do té doby jsou započítány: nástupy, ranní tělocvik, pochody na cvičiště a zpět, raport a čtení denních rozkazů.

Velitelé se starají o nejlepší stravování, ošacení a ubytování svých podřízených, aby si získali vhodné materiální a morální předpoklady pro požadavek potřebného vypětí sil za výcviku.

Mravní výchova

Aby byl voják schopen splnit své povinnosti i za nejtěžších okolností, je třeba, aby byl nejen dokonale technicky připraven k boji, ale aby měl také dostatek mravních hodnot. Vypěstovati tyto mravní hodnoty je úkolem mravní výchovy.

Vojenská mravní hodnota se projevuje ve dvou hlavních vlastnostech: ve statečnosti a v ukázněnosti; všechny ostatní projevy opravdové vojenské zdatnosti jsou jen jejich obměnou.

Ačkoli mravní vojenské hodnoty jsou v mnohém závislé na mravní síle občanstva, na rodině, na škole a vůbec na prostředí, v němž bránc žil před nastoupením do vojenské služby, snaží se velitelé ze všech sil, aby mravní fond svých podřízených co nejvíce rozšiřovali a přizpůsobovali vojenským účelům.

Mravní výchovu lze konati po celý den vždy a všude, neboť každý projev a opatření velitele jsou vlastně už mravní výchovou. Proto hlavním a nejdůležitějším prostředkem mravní výchovy je osoba velitelova.

Jeden z důležitých prostředků mravní výchovy je vojenské zátížení, které může mít velmi příznivý vliv na tělesné i duševní osvěžení vojáků po vyčerpávajícím zaměstnání.

Tělesná výchova

Tělesná výchova vojenská je v plném souladu s vojenským výcvikem jednotlivce a jednotek. Zdokonaluje vojína pro boj volbou prvků pro překonávání vzdáleností a překážek, i pro potřeby boje zblízka.

Cvičitelé tělesné výchovy jsou neustále v těsném styku s lékařem útvaru, čímž se předejde možnému přepětí sil a poškození zdraví.

Tělocvičny a hřiště jsou přístupny všem a stále, kdykoli k tomu mají vojíní volnou chvíli. Vojenská tělesná výchova se dělí:

na tělocvik v době služební: základní, ranní a polední;

na tělocvik v době mimoslužební.

Základní tělocvik slouží k tomu, aby se mužstvo naučilo účelně užívat svého těla k přesně stanoveným a vymezeným úkonům. Musí nováčkům dodat potřebné síly, obratnosti, rychlosti, pohotovosti, vytrvalosti a smélosti, aby mohli náležitě pokračovat ve vojenském výcviku.

Ranní tělocvik připravuje vojáka na denní zaměstnání, probouzí a osvěžuje tělo i ducha.

Cvičí se co možná denně, mimo dny, kdy cvičení vyžaduje časnějšího odchodu. Jedno cvičení trvá půl hodiny. Aby ranní tělocvik dosáhl svého účelu, je veden živě a lehce, aby budil radost ze života.

Polní tělocvik vycvičuje vojáka k tomu, aby úspěšně uplatňoval tělesné schopnosti k zdolávání překážek v poli.

Tělocvik mimoslužební pěstuje ducha pospolitosti, poctivého kamarádství a ušlechtilého soupeření, odvalu, odvádí od planého ubíjení času a prospívá tím zdraví vojáka. Je dobrovolný. Cvičí se tělocvik nářadový, s náčiním, prostý, lehká a těžká atletika, box, šerm, plavání, veslování, lyžování, sáňkování, sportovní hry a jiné.

Voják musí býti v zásadě vycvičen tak, aby byl rychlý, vytrvalý, silný, obratný, pohotový a nebál se hloubky.

Vojenský výcvik

Účelem vojenského výcviku je:

předně dátí vojákovi důkladné vědomosti a dovednosti, aby mohl zastávat všechny funkce, které mu mohou býti svěřeny jako jednotlivci nebo v souhře s jinými členy téže jednotky;

pak naučiti souhře jednotlivců v jednotce a

nakonec vycvičiti jednotky v součinnosti s jinými jednotkami.

Proto se vojenský výcvik rozděluje na výcvik jednotlivce a na výcvik jednotek.

Výcvik jak jednotlivce, tak i jednotek dělí se na výcvik pořadový, na výcvik bojový a na výcvik polní.

Účelem pořadového výcviku je naučiti vojáka všemu, co musí znáti, aby dovedl vojensky vystupovati za nejrůznějších okolností; jednotku pak vycvičiti tak, aby mohla vystupovati při obvyklých potřebách mírových, při slavnostech, asistencích a pod.; vedle toho vyvíjeti, udržovati a obnovovati kázeň a soudržnost jednotky.

Účelem bojového výcviku je naučiti vojáka všemu, co musí znáti v boji.

Bojový výcvik obsahuje dvě odvětví: technický výcvik a výcvik taktický.

Technický výcvik pro jednotlivce znamená naučit se zacházet se všemi bojovými prostředky, kterých bude používat v boji. Technický výcvik pro jednotku pak obsahuje jednak průpravu pro výcvik taktický (cvičení pohybu, rozčlenění, rozvinutí atd.), jednak výcvik v souhře všech orgánů jednotky při určitém výkonu (výcvik baterie, stavba mostu atd.).

V taktickém výcviku se naučí jednotlivec účelně využívatí výzbroje a terénu sám anebo ve spojení s ostatními druhy k zdolání nepřítele.

Taktický výcvik jednotek se koná bojovými cvičeními, jejichž úkolem je připravit jednotky, aby dovedly účelným způsobem dosáhnouti v boji vytčeného cíle bez zbytečných ztrát. K taktickým cvičením patří i polní (bitevní) střelba jednotek.

Účelem polního výcviku je naučiti jednotlivce a jednotku všemu, co musí vědět a umět pro život v poli mimo bojiště.

Polním výcvikem se mají jednotky naučiti pochodovati, zajišťovati se a získávati o nepříteli zprávy, naučit se rychlému nakládání na vlak nebo na automobil, zásobo-

vatí se vším materiálem, jehož potřebují k boji a k živobytí, činí všechna zdravotnická opatření a provádějí odsuny.

Výcvik vojína

Po dobu prvního výcvikového roku je voják podroben výhradně řadovému výcviku. Na stanovená místa písařů, řemeslníků atd. u různých velitelství, do strážních a jiných oddílů, určených k dočasným pracím, smí se zařadovat jen mužstvo druhého ročníku.

Tento výcvik obsahuje:

pořadový výcvik jednotlivce, družstva, čety;

průpravu k střeleckému výcviku z pušky a výcvik v ostré střelbě z pušky;

boj bodákem;

průpravu pro vrh ručních granátů;

použití polního náčiní;

použití plynové masky;

bojový výcvik jednotlivce: popis a pozorování terénu, zjišťování dálek do 600 m, vyhledávání a určování cílů, využívání terénu a použití palby jednotlivce v boji;

hlavní ustanovení služebního řádu.

Vojáci prvního ročníku jsou cvičeni tak, aby po 5—6 měsících byli schopni jít do pole.

Výcvik poddůstojníků

Výcvik poddůstojnického dorostu se koná v poddůstojnických školách, které podle druhu zbraně mají různou délku.

Žáci poddůstojnické školy určí velitel vojskového tělesa na návrh velitelů setnin. Výběru žáků věnují velitelé setnin zvláštní péči a pozornost.

Absolvováním poddůstojnické školy není školení a výcvik poddůstojníků v žádném případě skončen. Naopak u setnin nastává pro tyto absolventy nejvážnější a nejdůležitější doba jejich vojenské služby, t. j. společně působiti při výchově a výcviku vojína a plnění povinností velitelů jednotek, které jim jsou svěřeny.

Velitel vojskového tělesa a velitelé oddílů a setnin se starají o to, aby vědomosti poddůstojníků byly stále prohlubovány a látka probraná v poddůstojnické škole často opakována.

Jen tak se dosáhne toho, že poddůstojníci budou na výši své funkce, že budou spolehliví, rázní a sebevědomí cvičitelé — pomocníci svých představených — a že dostojí plně v povinnostech na ně kladených.

Výcvik déle sloužících poddůstojníků a rotmistrů.

Výcvik déle sloužících se koná hromadně u vojskového tělesa tak, aby pak mohli zastávat funkci velitelů čet.

Déle sloužícím je dána příležitost, aby mohli získat další všeobecné vzdělání, jehož potřebují i pro občanské povolání po splnění závazku.

Rotmistři jsou rovněž občas shromažďováni, aby byly doplněny a obnoveny jejich vědomosti.

Výcvik absolventů škol na důstojníky v záloze (aspirantů)

Aspiranti jsou přidržováni obdobnému výcviku jako důstojníci.

Výcvik důstojníků z povolání

Tento výcvik obsahuje:

jednak přípravu důstojníků na výcvik jednotky, jejímž účelem je naučiti důstojníka cvičit příslušné jednotky, jednak přípravu důstojníků na velení příslušné jednotce, jejímž účelem je vycvičit důstojníka ve velení a vedení příslušných jednotek v míru i ve válce.

Příprava důstojníků na velení jednotkám obsahuje velitelská cvičení, taktická cvičení s jednotkami, přednášky a rozpravy a osobní práci jednotlivce.

Osobní práce jednotlivců, kterou zdokonalují své vzdělání, je pro každého velitele nezbytnou a velmi důležitou přípravou na velení jednotce.

Soukromé vzdělání důstojníka má životní význam.

Celek vědomostí, který musí mít důstojník, aby mohl cvičiti své podřízené a býti na výši svého úkolu v době války, se rychle zvětšuje podle toho, jak důstojník postupuje v hodnosti; jest ohromný rozdíl mezi tím, co potřebuje vědět velitel čety a velitel pluku. Po té stránce se vojenské zaměstnání liší od většiny ostatních zaměstnání.

Počet a rozvrh předmětů, jichž si vyžaduje intelektuální činnost důstojníka, od zacházení s vojínem (psychologie, pedagogika) až po nejvyšší cíle umění válečného předpokládá práci metodickou a po celou dobu služby důstojníka sledovanou.

Výcvik důstojníků v záloze

Důstojníci v záloze jsou při cvičeních ve zbrani cvičeni v tom oboru nebo v té funkci, která je jim stanovena válečným určením.

Výcvik jednotek

Za výcvik jednotky je odpovědný její velitel.

Výcvik nejnižší organické jednotky souvisí těsně s výcvikem jednotlivce, neboť už jednotlivce nutno cvičit pod zorným úhlem jeho součinnosti s ostatními jednotlivci jednotky. Proto nutno i jednotlivce cvičit po skupinách v souhře. Postupně se pak přechází k výcviku celé nižší jednotky.

Výcvikem v nejnižší jednotce je výcvik vojína v zásadě ukončen. Pak nastává výcvik velitelů, při čemž se ovšem výcvik vojinů prohlubuje a zdokonaluje.

Výcvik dalších jednotek je výcvikem v souhře organických součástí těchto jednotek, tedy v souhře podřízených jednotek, jež řídí velitel dotčené jednotky přímo nebo pomocí svých orgánů.

Jednotka je vycvičena tehdy, je-li vycvičen její velitel, jeho pomocné orgány a podřízené jednotky.

Cvičení v určité jednotce řídí zpravidla její velitel, který vydá námět, rozkaz nadřízené jednotky a řídí činnost předpokládaného nebo značkováného nepřítele.

K výcviku ve spolupráci zbrani využívá se pobytu ve výcvikových táborech, kde bývají soustředěny jednotky různých zbraní.

Velitelská cvičení,

t. j. velitelů bez vojsk se konají na všech velitelských stupních, počínaje oddílem, každoročně na mapě nebo v terénu.

JIRÍ LETOV

MATERIÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ NAŠÍ ARMÁDY

V organisaci každé moderní armády nacházíme kromě velitelství a zbraní též třetí, neméně důležitou složku, t. j. *služby*. Jsou to orgány zabývající se všemi materiálními otázkami armády v poli i vojska v zápolí.

A těchto materiálních otázek je více, než by se zdálo nezasvěcenci do věcí vojenských. Dnešní armáda nemůže prostě zvítězit jen zbraněmi, jak tomu bylo ve starověku nebo ještě v době rytířské, nýbrž potřebuje k tomu mnoho technických zařízení a mnoho materiálu. Novodobá válka se vyznačuje jednak značnými početními stavy armád, pro které je potřebí značných zásob potravin a j. potřeb (výstroje, krmiv pro potahy atd.), dále nesmírnou spotřebou střeliva, neboť moderní samočinné zbraně (kulomety, děla atd.) dovedou vychrliti v nejkratší době nebývalé množství nábojů, a konečně i velkými rychlostmi jak v pohybu moderních bojových prostředků, jako letounů, obrněných aut, tanků, tak i v pohybu motorových dopravních prostředků a v nesčetných a téměř každodenních převozech jak válečného materiálu, tak i vojsk samotných.

Ježto velké početní stavy spotřebují mnoho materiálu, velká spotřeba střeliva zase znamená veliká množství a značné tonáže materiálu a konečně pohyb a rychlost vyžaduje spousty dopravních prostředků a různého provozního materiálu, vidíme, že se nám tu sčítává jen a jen materiál. A materiálu je velká řada druhů. Patří k němu na př. proviant, oděv, strůj, polní proviantní výstroj, zbraně, munice, materiál dělostřelecký, vozatajský, letecký, ženijní, stavební, spojovací, automobilní, železniční, zdravotnický, veterinářský atd.

Tento všechen materiál si sice vezou vojenské útvary sebou do pole jako svou materiální výbavu, ale tato výbava nemůže být tak veliká, aby vystačila na celé válečné tažení. Některého lehkého a méně objemného materiálu lze vzít na několik týdnů (materiál zdravotnický, veterinářský a pod.), některého materiálu se také poměrně málo spotřebuje (vozatajský, některý dělostřelecký atd.). Jiného materiálu se neustále potřebuje mnoho a musí býti stále v zásobě na několik dní (proviant) a konečně některého materiálu se spotřebuje spousty jen některý den a poněvadž má velkou váhu, nelze ho vzít s sebou více než na 1—2 dny (munice).

Další zásoby tohoto válečného materiálu musí býti za vojskem do pole dováženy, a to zase: u některého materiálu denně (na př. denní spotřeby — proviantu), u jiného (nepravidelné spotřeby) jen občas, t. j. když byla dotace příslušného materiálu buď úplně nebo jen zčásti spotřebována nebo je-li předvídána brzká větší spotřeba určitého materiálu (munice, ženijní materiál atd.). V praxi jeví se to tak, že denně dojíždí k armádě v poli mnoho vlaků materiálu, neboť všechny jednotky do-

stávají každý den proviant a vždy některé z nich munice, ženijní materiál, pohonné hmoty a podobně.

Abychom si mohli učinit alespoň přibližnou představu o množství a tonáži těchto každodenních přísunů do pole, stačí si uvědomit, že armáda přibližně o 12 divizích potřebuje v období bojů denně kolem třiceti vlaků (o třiceti vagonech) materiálu, při čemž je počítáno jen s přísunem proviantu, munice, ženijního materiálu a pohonných hmot. Za světové války byly však na západní frontě i armády, které potřebovaly denně až 80 vlaků materiálu. Největší část této tonáže zabere ovšem munice.

Nyní se nám už pomalu rýsuje před očima důležitost orgánů služeb. Nejde však jen o dovezení potřebného materiálu po železnici do pole — to by mohla vykonat jedna služba, služba železniční. Při každém takovém přísunu půjde však také o nejrychlejší odběr onoho materiálu z železničních stanic (zásobovacích nádraží) a o jeho dopravu automobilními nebo hipomobilními dopravními prostředky dále do nej přednějších zásobovacích míst. Tam v různých výdejnách o jeho plánovitou distribuci, které je vodítkem hlášená potřeba, důležitost úkolů jednotek nebo předvídaný materiální plán velitelství vyšší jednotky. Konečně je třeba velké množství poškozeného materiálu buď v blízkosti opravovat nebo odsunovat do zápolí do větších průmyslových podniků.

Těmito úkony se zabývají předně orgány různých služeb a množství různých dopravních prostředků, ovšem organisovaných ve stejnorodé dopravní jednotky a řízených orgány dopravních služeb.

Z toho vidíme, že činnost těchto orgánů služeb je obsáhlá a poznáváme také, že tolik dopravních prostředků železničních, automobilních a hipomobilních a tolik orgánů služeb nebude zaměstnáno snad jen pro nějaký malicherný úkol. Nikoliv! Úkol celé této činnosti je úměrný jejímu rozsahu. Celá činnost služeb musí směřovat k tomu, aby byl jednak zajištěn život milionových armád v poli, jednak aby byly materiálně zabezpečeny všechny operace těchto armád. Služby musí pracovat dokonale, aby živé složky bojujících armád našly všude co největší podpory a pomoci ve složce materiální a aby nikde nedošlo k neúspěchu snad jen pro nedostatek některého materiálu. Je jasné, že i nejlepší dělo je jen kusem mrtvého kovu, nebyla-li mu včas dodána munice, a stejně žalostným nástrojem boje byl by voják nebo kůň, kterým nebyla dodána nutná potrava.

Mezi vojevůdci moderní doby je tato důležitost materiálního zajištění všeobecně uznávána. Všem důstojníkům na odpovědných místech se vštěpuje zásada, že každá válečná operace, byť i měla sebe geniálnější koncepci, je již předem odsouzena k neúspěchu, není-li dostatečně zajištěna potřebným materiálem.

* * *

Než načrtnu obrysy činnosti jednotlivých služeb, musím ještě říci několik slov o jejich charakteristických vlastnostech a jejich roztrídění a vysvětlit i některé odborné názvy, které se vyskytnou v dalších statích.

Podle hlavní činnosti můžeme roztrdit služby na čtyři skupiny: služby zásobovací, k nimž patří služba intendantní, zbrojní, letecká, ženijní, spojovací, automobilní a remontnická, služby odsunové (zdravotnická a veterinářská), služby dopravní (železniční, plavební, služba silniční dopravy) a různé (nebo malé) služby, k nimž patří polní poštovní služba, služba polního četnictva, justiční, etapní, pracovní, cestářská a pod. Pro některé materiální úkony nemáme ani zvláštní služby, a tu se o tuto činnost dělí mnohdy orgány různých zbraní a služeb (na př. odsun válečných zajatců, asanace terénu a pod.).

Další stati nám však ukáží, že toto roztrídění služeb není úplně přesné. Tak většina zásobovacích služeb nejen zásobuje, ale často i odsunuje, na př. materiál určený k opravě, materiál ukořistěný, obaly dovezeného materiálu, cenné kovy a látky. Na druhé straně nejsou na př. služby zdravotnická a veterinářská čistě službami odsunovými, neboť kromě činnosti odsunové též přisunují zdravotnický, resp. veterinářský materiál a léčí raněné a nemocné lidi a koně.

Uvedenými službami není však vyčerpán jejich počet. Chybí v něm ještě stavební a doplňovací služba, z nichž první se omezuje především na činnost mírovou a druhá, ač za války ve své činnosti pokračuje, nepracuje u armády v poli, ale v zápolí. V dalším se budeme zabývat jen službami, jejichž orgány pracují za války v poli pro materiální zajištění operací bojující armády.

U každé služby rozlišujeme dva druhy orgánů: řídicí a výkonné. Řídicí orgány jsou přiděleny každému vyššímu velitelství. Jsou to přednostové služeb se svým pomocným personálem. Řídí chod příslušné služby u vyšší jednotky. Výkonnými orgány jsou především útvary služeb, které provádějí buď zásobování nebo odsuny, výrobu a opravy, dopravu a pod.

Celá řada služeb má mezi svými výkonnými orgány různé parky. Parky jsou útvary, jejichž úkolem je zpravidla zásobování určitým materiálem. Jsou zpravidla tak organizovány, že se skládají ze složky velitelské s pomocnými orgány a trémem, ze složky skladištní, v níž je záloha materiálu a spotřební materiál pro dílny, ze složky dílenské na opravy dotčeného materiálu a z pracovního personálu.

Zásobovacími místy nazýváme místa, v nichž nadřízená jednotka vydává materiál jednotce podřízené. Je-li to místo na železnici, je to zásobovací nádraží, je-li mimo železnici, je to výdejna (mění-li se) nebo sklad (zůstává-li delší dobu).

Podobně se zřizují pro odsun místa odsunová, t. j. odsunová nádraží a odsunové sběrný pro raněné a nemocné lidi a koně, jakož i pro různý materiál.

Za války je zpravidla státní území rozděleno na pole a zápolí. Pole je část bližší válčišti, zápolí je vzdálenější zbytek státního území. Někdy však může nastati i případ, že bude celé státní území polem. Pole se opět dělí na operační pásmo a etapu. Operační pásmo je přední část pole a je zpravidla dějištěm válečných operací. Je rozděleno na oblasti vyšších jednotek (divisí a pod.). Etapa je zadní část pole a slouží obvykle za jakéhosi prostředníka mezi bojujícími jednotkami a jejich zásobovací základnou, která je zpravidla v zápolí. V etapě jsou rozmístěny těžkopádnější výkonné orgány služeb a tam se zpravidla sestavují, resp. nakládají zásobovací a odsunové vlaky pro vyšší jednotky vpředu.

K snadnějšímu pochopení těchto pojmů připojuji náčrt, na němž je schematicky znázorněn prostor, který zaujímá jedna armáda zasazená do boje. Jak vidíme, skládá se tato armáda ze dvou sborů, t. j. ze 4 divisí, 2 samostatných brigád, 1 samostatné skupiny (jezdeckého pluku nebo hran. praporu nebo pod.) a armádních útvarů (zbraní i služeb). Do boje jsou zasazeny 3 divise, jedna samostatná brigáda a 1 samostatná skupina, v druhém sledu je jedna samostatná brigáda a jedna divise.

Za oblastmi vyšších jednotek prvního sledu (nahore) jsou dva široké prostory, v nichž jsou umístěny jednak velitelství obou sborů (praporky s označením VS.), jednak sborové útvary služeb a konečně — nejsou-li ještě dále vpředu — armádní útvary zbraní, t. j. těžké dělostřelectvo, lelectvo, ženijní vojsko a pod. Celá tato přední část armádního prostoru (oblasti divisí i oblast sborových útvarů služeb) je operačním pásmem.

Za ním se rozprostírá zadní část armádního prostoru, t. j. etapa. Jak ukazuje náčrtek, je etapa rozdělena na několik (zde pět) etapních okrásků. V etapě jsou rozmístěny armádní útvary služeb (nejsou zakresleny). V její přední části nebo ještě

Prostor jedné armády v poli.

v operačním pásmu je též stanoviště velitelství armády. Na našem náčrtu vidíme též oblasti obou vyšších jednotek druhého sledu: samostatná brigáda leží úplně v operačním pásmu, divise je zčásti v operačním pásmu, zčásti v etapě.

Celý prostor zakreslené armády tvoří zároveň pole, ovšem jen tu jeho část, která byla přikázána této armádě. Za ním je pak zápolí.

Na náčrtu je též vidět silné plné čáry, které v mírných obloucích probíhají našim armádním prostorem. Jsou to železniční trati, které tvoří komunikační tepny, po nichž se zásobují části armády. Ze zápolí, které je materiální základnou bojujících armád, přicházejí zásoby drahou do pole, a to nejdříve na regulační nádraží označené písmenem A. Zde — je to větší železniční středisko — se z přivezených zásob tvoří (péčí výkonných orgánů služby železniční hlavního velitelství) tak zvané zásobovací vlaky muniční, proviantní, ženijní a pod. Tyto vlaky, resp. na nich naložené zásoby, odpovídají tomu, co chce velitelství armády různým vyšším jednotkám dát k dispozici. Zpravidla se to řídí podle dřívějších požadavků dotčených jednotek.

Odtud se posílají tyto vlaky kupředu a jejich náklad se dává na zásobovacích místech k dispozici různým jednotkám. Zásobovacími místy jsou železniční stanice označené na náčrtu písmeny B, C, D. Železniční stanice B mohou sloužit jako zásobovací nádraží pro armádní útvary služeb rozmístěné v etapě, železniční stanice C pro sborové útvary a pro obě vyšší jednotky druhého sledu, kdežto stanice D budou zajisté zásobovacími nádražími pro vyšší jednotky, které jsou v prvním sledu.

Uvedené železniční trati jsou však pro naši armádu i tepnami odsunovými, zvláště pro raněné. Zdravotnické vlaky budou vypravovány z odsunových nádraží, t. j. ze stanic C nebo i B a budou do zápolí projíždět opět regulačním nádražím, t. j. stanicí A.

* * *

Intendanční službu můžeme směle postavit mezi všemi službami na první místo. Její působnost je rozsáhlá, jak ve válce, tak i v míru a její zásobovací činnost je každodenní, ať je boj nebo i odpočinek. Jejím úkolem je zaopatřovat celou armádu intendančním materiálem a penězi a bdít nad správným hospodařením s těmito věcmi. K intendančnímu materiálu počítáme hlavně proviant, ubytovací potřeby a výstroj.

Veškerou činnost této služby řídí intendance vyšších velitelství, složená z důstojníků intendantstva. Výkonnými orgány této služby jsou v míru různé proviantní sklady, za války pak intendanční parky, polní pekárny, polní jatky, pokladny, prodejny, různé výroby a proviantní trény.

Tak jako v době míru nakupují vojenské útvary potraviny, krmivo, palivo a jiný intendanční materiál ve svém nejbližším okolí od svých smluvních dodavatelů, tak mohou, ba musí si za války vojenské útvary obstarávat vše, co lze dostat, ve svém nejbližším okolí, t. j. z místních zdrojů. Tím se ušetří mnoho písemností a co je důležitější — mnoho času a dopravních prostředků, které by tyto zásoby musely dovážet sta a tisíce km ze zápolí.

Vše, co nelze dostat v poli, musí být ovšem vyžadováno od nadřízených velitelství a pak dováženo drahou ze zápolí. Na počátku války budou to zpravidla jen různé konzervy, některé druhy krmiva a snad chlebová mouka, později pak také různé potřeby k přípravě stravy a jatečný dobytek nebo zmrzlé maso.

Armáda v poli si tedy musí vyrábět chléb a opatřovat maso porážkou dobytka. O výrobu chleba se starají na různých místech polní pekárny, o porážku dobytka a přípravu masa pak polní jatky. Tyto výkonné orgány intendanční služby tvoří v operačním pásmu nebo i v etapě výrobní střediska, která pro svou činnost často vy-

užívají s výhodou místních zdrojů, jako civilních velkopekáren, městských jatek a pod.

Intendanční parky se pak starají o nákup a soustředění různého intendančního materiálu v oblastech jim vykázaných, o řízení provozu různých civilních výroben jako velkopekáren, mlýnů, továren na konzervy atd. ve prospěch armády v poli a konečně o účelnou distribuci tohoto materiálu podřízeným jednotkám. Trvá-li válka dlouho, starají se intendanční parky mnohdy i o zemědělskou produkci v poli za bojujícími vojsky, zvláště v etapě.

Takovým způsobem se opatřuje vojenským útvarům v poli potřebný intendanční materiál a dostává se buď drahou (t. j. drobný proviant, mouka atd. ze zápolí) nebo nákladními automobily (chléb a maso z polních pekáren a jatek), někdy i koňskými potahy (materiál sehnáný v blízkosti z místních zdrojů) do blízkosti bojujících jednotek. To, co přiváží dráha, je vykládáno ve vzdálenosti nejméně 15—20 km od fronty na zásobovacích nádražích a rozdělováno vojenským tělesům, která si proviant odebírají svými trény. Někdy zde dostanou i chléb, dovezený sem automobily polních pekáren, někdy i jiný materiál, byl-li přiložen do proviantního vlaku.

Odsud proviantní trény dovážejí proviant dopředu k vojenským tělesům, kde jej rozdělí proviantní důstojníci na jednotlivé setniny. Tak se konečně proviant dostává na kuchyňský trén, kde je z něho připravována strava. Stravu vozí k setninám až do blízkosti fronty převozná kuchyně; zároveň vezou kuchyňské vozy i chléb, kuřivo, poštu a pod.

To jest ovšem jen stručný přehled zásobovací činnosti intendanční služby. Podrobné vyličení by zabralo mnoho místa. Pojednává o ní mnoho předpisů.

Zbrojní služba má za úkol opatřovat bojujícím jednotkám zbrojní materiál, jehož valnou část tvoří zbraně všeho druhu a munice. Zbrojní služba nezásobuje sice jednotky tímto materiálem každodenně, jako na př. proviantem služba intendanční, ale zato je zbrojní materiál mnohem těžší a spotřebují se ho — zvláště munice — veliká množství, což znamená dovoz velikých zátěží.

Cesta zbrojního materiálu k bojujícím jednotkám je podobná jako u intendančního materiálu. Naše zbrojovky a muniční továrny dodávají zbraně a munici vojenské správě do jejích mírových skladů. Odtud jsou pak velké vlakové zásilky posílány do pole, kde se zase v určitých železničních stanicích sestavují zásobovací (muniční) vlaky. Tyto vlaky vezou náklady dělové a pěchotní munice, sestavené podle požadavků jednotek a úkolů daných těmito jednotkám, na zásobovací místa. Zde odebírají munici zpravidla zbrojní parky vyšších jednotek s přidělenými vozatajskými kolonami a nákladními autokolonami, které munici z muničních nádraží dovážejí do blízkosti bojujících útvarů a vydávají ji v různých výdejnách zřízených nedaleko za bojovým sledem. Sem si útvary pro munici posílají muniční vozy svých bojových trénů a dovážejí munici tak daleko kupředu, až kam je vozům možno skrytě zajet. Do bojové čáry je nutno munici donášet.

Zde je třeba ještě jednou zdůraznit, že spotřeba a váha dovezené munice je veliká a že zbrojní služba klade na dopravní služby — jak v zápolí, tak i v poli — největší požadavky. Tuto skutečnost osvětlí nejlépe připomínka, že armáda, jak ji uvádí náš náčrt, by spotřebovala na jeden den průměrného boje asi 700 tun a na jeden den intenzivního boje hodně přes 1000 tun munice. To znamená 4—5 muničních vlaků přibližně o 30 vagonech.

Nejdůležitějšími výkonnými orgány zbrojní služby v poli jsou zbrojní parky, obsahující zpravidla muniční kolony, t. j. vozy nebo auta naložená municí, zálohu zbraní a součástek a konečně i dílny (zpravidla pojízdné) pro opravu zbrojního materiálu.

Podobně jako zbrojní služba působí v poli celá řada jiných zásobovacích služeb.

Letecká služba zásobuje útvary letectva leteckým materiálem, t. j. motory, draky, různými přístroji nebo celými letouny, součástkami a pod. a stará se o opravy poškozeného leteckého materiálu. Letecké parky v poli jsou pohyblivými dílnami na opravu leteckého materiálu a sklady provozního materiálu a součástek.

Ženíjní služba zásobuje jak speciální ženíjní vojsko, tak i všechny ostatní útvary ženíjním materiálem. Rozumí se tím všechno nářadí pro zemní a stavební práce, všechnen materiál potřebný pro stavby silnic, železnic a budov, pro zřizování studní, vodovodů, opevnění, osvětlovacího zařízení a pod. Část tohoto materiálu dostává se z továren a skladů do pole obvyklou cestou po železnici. Druhá část, zvláště různý materiál stavební jako dřevo, vápno, kámen, cihly, šterk, písek a pod. získáváme pokud možno v poli z místních zdrojů, abychom tím nezatěžovali ještě více dráhu, jejíž činnost je za války beztoho již vystupňována na nejvyšší mez výkonnosti. I ženíjní služba disponuje v poli ženíjními parky, které tvoří zpravidla pohyblivé sklady materiálu a zčásti též výroby.

Také *spojovací služba* působí podobně. Jejím úkolem je dodávat útvarům spojovací materiál telegrafní a telefonní, radiotelegrafní a radiotelefonní, jakož i materiál pro spojení optické a poštovními holuby. Také spojovací služba disponuje v poli telegrafními parky, kde lze poškozený spojovací materiál i opravovat.

Služba automobilní dodává a opravuje automobilní materiál, k němuž počítáme jak běžná, tak i některá speciální motorová vozidla, jejich výstroj a součásti, jízdní kola, gumové obruče a pohonné hmoty. Ze všeho toho materiálu dosahují právě pohonné hmoty při zásobovací činnosti této služby největšího množství. Automobilní pohonné hmoty jsou dopravovány drahou v barelech zároveň s proviantem na proviantní nádraží. Tam pak vyměňují útvary automobilní služby prázdné barely za plné a vydávají ve zvláštních výdejnách pohonné hmoty všem útvarům, které mají motorová vozidla. Letecké pohonné hmoty jsou dováženy k leteckým útvarům v železničních cisternách. Automobilní materiál jest opravován v poli v automobilních parcích, které mají automobilní dílny a sklady materiálu.

K zásobovacím službám patří též *služba remontnická*, která se stará o doplňování stavu koňstva u všech vojenských útvarů, jakož o dozor na hospodaření s koňmi. V míru získává tato služba koně nákupem a pak chovem v hřebčincích a hřebárnách vojenské správy. Za války disponuje remontnická služba zvláštními zálohami koní jak v zápolí, tak i v poli. Z těch nahrazuje úbytky koní u útvarů.

Ze služeb odsunových je nejdůležitější *služba zdravotnická*. Do její působnosti náleží celá řada činností týkajících se zdravotního stavu vojska. Její hlavní úlohou je ošetřování a odsun raněných a nemocných osob a zásobování zdravotnickým materiálem je jen jejím vedlejším úkolem.

Zdravotnická služba působí již v míru, ale její působnost vzroste za války do velikého rozsahu. V míru disponuje zdravotnická služba jen stálými vojenskými nemocnicemi, lázeňskými ústavy a zdravotnickými sklady. Za války má však ještě velký počet polních nemocnic, záložní nemocnice, zdravotnické roty, desinfekční kolony, zubní ambulatory, chirurgické skupiny, bakteriologické laboratoře, zdravotnické ambulance, zdravotnické parky, zdravotnické automobilní kolony a různé zdravotnické vlaky. Z těchto výkonných orgánů zdravotnické služby se některé zabývají činností odsunovou, jiné činností léčebnou a parky činností zásobovací. Není tedy zdravotnická služba výhradně službou odsunovou.

V poli mohou zdravotnické orgány v blízkosti fronty poskytovat raněným jen první pomoc a nejnutnější ošetření a musí se ihned starati o jejich další odsun. Vpředu je tudíž činnost této služby většinou odsunová (nosítka, vozy, auta). Dále od fronty se zdravotnická služba věnuje již činnosti léčebné. V operačním pásmu se

dostane léčebné péče v první řadě raněným, kteří potřebují rychlého chirurgického zákroku. Všichni ostatní se rychle odsunují zdravotnickými automobily dále dozadu, poněkud do odsunové nemocnice, aby se v operačním pásmu nehromadily velké počty raněných. V odsunové nemocnici se dokončí zpravidla třídění raněných. Odsud se rozestírají na různá místa. Ti, jejichž léčení potrvá delší dobu a jsou při tom schopni i dalekého odsunu, jsou odváženi stálými zdravotnickými vlaky do záložních nemocnic v zápolí. Těžší ranění, kteří by nevydrželi tohoto odsunu, jsou léčeni v poli (v etapě), kde (ovšem v jiných nemocnicích) jsou ponecháni i lehce ranění, kteří se po krátké době mohou vrátit opět k svým útvarům.

Zdravotnická služba má za války nesmírnou důležitost, neboť od jejího dobrého působení závisí pak početní stavy armády v poli.

Důležitou je také i *služba veterinářská*. Tato má na starosti léčení a odsun nemocných a raněných koní, jakož i všechny otázky veterinární v poli vůbec. Výkonné orgány této služby nejsou ovšem tak početné jako u služby zdravotnické, jsou však obdobně organisovány. Jsou to veterinářské ambulance a veterinářské nemocnice. Také tyto orgány se mohou v blízkosti fronty omezit jen na činnost odsunovou (veterinářské ambulance) a teprve dále vzadu, v etapě, mohou provádět činnost léčebnou (veterinářské nemocnice). Koně neschopní pochodu jsou odváženi účelně zařízenými automobily, zpravidla bez překládání až do veterinářských nemocnic.

K odsunům v poli patří také *odsun válečných zajatců*. Touto činností se však nezabývá žádná zvláštní služba, nýbrž dělí se o ni jednotky zbraní zasazené na frontě (hlavně pěchoty a jezdecká), pak pracovní roty, polní četnictvo a útvary etapní služby. Zajatci jsou z bojového sledu odváděni do sběrů vyšších jednotek a odsud pak ve větším počtu odsunováni buď pochodem nebo převozem drahou nebo nákladními automobily do etapy. Zde je přejímají etapní útvary a odsunují je do větších a vzdálenějších shromaždišť, načež jsou péčí hlavního velitelství odesíláni do zápolních zajateckých táborů.

Do skupiny dopravních služeb patří v první řadě *služba železniční*. Ona řídí a provádí za války železniční provoz vojenský, opravy a stavby železničních zařízení a — spolu se službou ženijní — zásobování příslušným materiálem. Je to úkol veliký a pro vedení války nesmírně důležitý, neboť můžeme směle říci, že přes 90% veškeré zátěže pro armádu v poli je dopravováno drahou a že skoro 90% všech dopravních cest (ujetých km) provádí za války železnice. Železnice spojuje nejvzdálenější zápolní zdroje až se zásobovacími nádražími v operačním pásmu, v blízkosti bojového sledu. Je stále ještě nejrychlejší a nejvýkonnější dopravní prostředek pro válečné účely. Bez železnice by moderní armády nemohly provádět rychlý nástup k válečným operacím a bez ní by nemohly být ani náležitě zásobovány. Proto musí býti železniční služba účelně organisována a již v míru náležitě připravena na své důležité úkoly.

Jak jsme viděli na našem náčrtu, jsou důležitými místy pro železniční dopravu v poli nádraží regulační, zásobovací a odsunová. Na těchto stanicích bude mít železniční služba své výkonné orgány, které se starají o nerušený provoz, a také o úkony zásobovací a odsunové. Nejdůležitější jsou ovšem nádraží regulační, kde se ze zásob dovezených ze zápolí tvoří zásobovací vlaky všeho druhu, na něž se z fronty vrací prázdné soupravy a kudy také projíždí do zápolí i vlaky odsunové. Dalšími orgány železniční služby jsou různé železniční útvary, které buď staví nebo opravují železniční trati a mosty, lanové a polní dráhy nebo uvádějí do provozu dráhy všeho druhu. Zvláštní důležitost nabývají tyto orgány při postupu, kdy vlastní armáda obsazuje území nepřátelské nebo nepřítelem zpustošené, neboť v takových případech třeba ihned uvést do provozu dráhy opuštěné a zpravidla velmi poškozené nepřátelským ničením.

Orgány služby železniční i za války se neskládají pouze z vojáků, ale spolupracují s nimi naši železničáři. Proto i tato „modrá armáda“ musí mít již v míru dobrou průpravu a být prochnuta duchem kázně, odolnosti, vytrvalosti i odvahy.

Další významnou dopravní službou je *služba silniční dopravy*. Jak už zřejmo z názvu, stará se tato služba o řízení a provádění veškeré dopravy na silnicích a cestách. K tomu účelu disponují přednostové této služby různými výkonnými orgány, z nichž nejdůležitější jsou nákladní automobilní kolony, autobusové, vozatajské a soumarské kolony. Těmito prostředky provádí tato služba dopravu materiálu všeho druhu na silnicích a cestách většinou jen v operačním pásmu, t. j. tam, kde železniční provoz je pro blízkost fronty již nemožný. Mohutnějších nákladních automobilních kolon se však používá též k větším převozům materiálu a vojsk i mimo operační pásmo.

Jak bylo již zdůrazněno na počátku této stati o službách, klade moderní válka značné požadavky na dopravu. Zpravidla nebude nikdy a nikde dosti dopravních prostředků. Bude po nich volat nejen každá služba zásobovací a odsunová, ale i jednotlivé zbraně. Je proto nutným příkazem disponovat co nejehospodárněji se všemi dopravními prostředky armády v poli. Proto bude často vyšší velitelství nuceno vypracovat přesný dopravní plán a soustředit k větším dopravním výkonům větší počet dopravních útvarů všeho druhu v určitém prostoru. Součástí tohoto dopravního plánu je též plán cirkulační, který musí být účelně sestaven a potom ovšem úzkostlivě dodržován. Ti, kdož prodělali světovou válku, vědí dobře, že některé komunikace za frontou bývají často různými převozy a přesuny tak přetíženy, že i sebe menší nepořádek v cirkulaci způsobuje v celém pohybu takové zádržky, že je pak třeba mnoho hodin, ba někdy i několik dní, než mohou jednotky pokračovat ve svém pohybu. Takové poruchy v dopravě znamenají však také vážné poruchy v zásobování a jde-li při tom také o munici nebo jiný pro boj nutný materiál, mohou mít za následek i nezdar operací a velké škody pro celý stát.

Z toho vidíme, jak je pro zdar válečných akcí nezbytně nutno, aby především dopravní služby všude působily bezvadně.

Je třeba zmínit se o třetí dopravní službě, již je *služba plavební*. Tato služba převezme za války řízení a provádění veškeré dopravy po vodě ve prospěch armády v poli. Tato služba bude organisována podobně jako služba železniční, ovšem že v daleko menším měřítku, poněvadž síť splavných vodních toků není tak hustá jako síť železničních tratí. Tak jako má železniční služba své výkonné orgány na tratích a četných stanicích, bude mít plavební služba své výkonné orgány na vodních tocích (různá plavidla) a v přístavech a překladištích (různá velitelství).

Plavební služba bude tu a tam výhodně doplňovat službu železniční, neboť její plavidla mají dosti velkou nákladní kapacitu. Jen rychlost této dopravy je daleko menší a proto se více hodí pro různé odsuny (raněných a nemocných) než pro převozy zásobovací.

Z ostatních, tak zv. malých služeb, zmíním se jen o čtyřech, které jsou v poli nezbytné. Předně je to *polní poštovní služba*, která jednak dováží poštu ze zápolí příslušníkům armády do pole, jednak od těchto odváží poštu do zápolí. Mezi zápolím a zásobovacími nádražími v poli zprostředkuje tuto dopravu železnice, dále kupředu dovázejí poštovní zásilky polní pošty a proviantní trény. Při zpětném pohybu se to děje obdobně. V zápolí se zásilky do pole od všech poštovních úřadů soustřeďují, v etapě se třídí a přidávají k zásobovacím vlakům a v operačním pásmu se doručují. K této činnosti má polní poštovní služba své četné výkonné orgány, z nichž největší počet tvoří tak zv. polní pošty. Význam polní poštovní služby nelze přehlížet, neboť její bezvadné působení má velký vliv na dobrou morálku bojovníků v poli.

Etapní služba má za úkol starat se hlavně o správu a pořádek v etapě, t. j. v týlu bojujících jednotek. Jejím dalším úkolem je, všestranně po materiální stránce pomáhat všem ostatním útvarům v poli, ať je to součinností při využívání místních zdrojů pro zásobování a odsuny nebo přejímáním zajatců k dalšímu odsunu, střežením drah nebo jiných důležitých zařízení a pod. K usnadnění správy nad prostorem etapy rozděluje se toto území na několik etapních okrsků, jak ukazuje také náš náčrt. V těchto okresech jsou pak podle důležitosti míst rozloženy různé útvary etapní služby.

Službu polního četnictva tvoří u armády v poli ti příslušníci četnictva, kteří byli pro tuto službu dáni pod pravomoc vojska. Tito jsou pak platnými pomocnými orgány vyšších velitelů, jejich štábů a přednostů některých služeb tím, že konají v poli všude, kde je toho třeba, službu bezpečnostní a pořádkovou. Proto najdeme v poli polní četnictvo u stanovišť vyšších velitelství, na zásobovacích nádražích, na důležitých křižovatkách při řízení cirkulace a pod.

Konečně je v poli i *služba pracovní*, skládající se z pracovních útvarů. Těchto se používá k provádění prací všeho druhu jako při úpravě komunikací, při jiných pracích stavebních, při střežení a eskortování zajatců, skládání a nakládání na zásobovacích místech atd.

Pro nedostatek místa nebylo zde možno rozepsat se také o ostatních službách jako justiční, duchovní, doplňovací, stavební a početní. Přes to však nám tento stručný přehled materiálních orgánů naší armády a jejich práce dostatečně objasnil rozsáhlé pole jejich působnosti a jejich význam pro provádění válečných akcí. Z tohoto vyličení vysvítají také přehledné úkoly rázu materiálního, které naši armádu čekají v příští válce, a mimo to opět velký význam všestranného materiálního zajištění válečných operací.

* * *

Tento velký význam materiálního zajištění v moderní válce vyžaduje však také určité materiální přípravy již v míru. Přípravy tyto budou personální, materiální, výcvikové a hospodářské. Jak již zmíněno, bude činnost orgánů služeb za války tak důležitá a zároveň tak složitá a musí se vyznačovat tak přesným a bezvadným chodem, že je třeba, aby armáda nemusila tyto orgány teprve v případě nutnosti dupat ze země a aby se tyto nemusily teprve v prvních dnech války učit z vlastních chyb a z neúspěchů a škod, které mohou způsobit bojující armádě.

V armádní organizaci musí být již v míru pamatováno na utvoření dostatečných záloh osob, které mají pro tu neb onu službu náležitou kvalifikaci a odborné znalosti. Nutno však pamatovat i na odborný, hlavně pak polní výcvik, jak mužstva, tak i důstojníků, kteří mají za války provádět různé činnosti služeb. K pomocným úkolům je nutno zajistit si spolupráci občanstva, dokonalou přípravou a výcvikem ve zvláštní speciální útvary, organisované po způsobu vojenském, které se pak za války stávají součástí armády.

Dále si musí každá armáda již v době míru opatřovat, uskláňovat a v bezvadném stavu udržovat válečný materiál, nutný nejen pro vybavení mobilisované armády, ale i pro další dodávání k nahrazování úbytků a pro bezvadný chod zásobování jakmile válka začala, i když denní spotřeba není ihned kryta možnostmi výrobami. Tyto materiální přípravy nejsou tak jednoduché, jak se zdají, a činí vojenským odborníkům mnoho starostí. Nikdy se pro toto materiální vybavení nedostane armádě v míru tolik finančních prostředků, aby si mohla pro případ války opatřit vše, co bude potřebovat, v žádaném množství. Musí se proto při opatřování materiálu dbátí přísně všech zásad hospodárnosti s ohledem na to, který materiál po technické stránce rychle stárne, který se chemickými procesy rychle kazí a pod. Pro materiál,

kteř by technicky rychle zestárl, je lépe opatřit si dostatečné zásoby surovin a vytvořit si proň dosti výkonná průmyslová střediska. To platí zvláště o leteckém materiálu. U materiálu, který podléhá postupem času zkáze, je třeba zařídit občasnou obměnu nebo uskladňovat jen suroviny a připravit si příslušné stroje.

Zkušenosti ze světové války nás poučily o tom, že nestačí, aby se stát na válku připravoval jen vojensky. Je třeba, aby se k tomu již v míru připravoval i hospodářsky, t. j. aby již předem zajistil všechny věcné prostředky potřebné k obraně státu. Není-li takto připraven, může jeho hospodářství utrpět již na počátku války těžké otřesy, které mohou v sobě skrývat i zárodek brzké porážky. Nyní nerozhodují osudy států jen armády v poli, ale i armády pracovníků v zápolí, mravní síly a hospodářské možnosti. Jinými slovy: celý národ se všemi hospodářskými a duchovními statky země, t. j. válečný potenciál.

K materiálním přípravám pro válku v míru patří v neposlední míře též výzkumná činnost technická. Ve speciálních, nejdokonalejšími přístroji vybavených ústavech se zkouší nejen materiál armádě dodávaný, ale i materiál nový, v armádě dosud nezavedený, jakož i materiál cizího původu. Konají se zkoušky co do odolnosti a trvanlivosti, zkoušejí se kovy, dřevo, textilie, barvy, oleje, guma, jakož i hotové výrobky, jako střelné zbraně, motory, pneumatiky, plynové masky a pod. Zde se také konají studie a pokusy, pokud jde o adaptace a zlepšování již zavedeného materiálu. Při tom držíme krok s nejnovějšími vymoženostmi techniky a jiných věd. Koňské potahy nahrazujeme automobily a lidskou ruční práci silou motorickou.

Čtenář zajisté pochopí, proč ho tyto řádky o materiálních otázkách v naší armádě mohou informovat jen povšechně. Může však tuto stať dočíst přece s uspokojením a s vědomím, že se v naší armádě po materiální stránce žádná otázka nenechává neřešena. Zabezpečujeme si nutné kádry osob, nejen pro výkonné, ale i pro řídicí orgány služeb a staráme se o jejich dokonalý výcvik jak po stránce teoretické, tak i praktické. Svědomitě dbáme toho, aby naše armáda byla pro boj vybavena úplně a co nejdokonalejším materiálem a ústřední úřady našeho státu jsou na dobré cestě k zdolání všech prací, které směřují k hospodářské přípravě obrany státu. I výzkumná činnost technická je v naší armádě na výši doby a vyspělost našeho zbrojení a leteckého průmyslu je světoznámá.

Materiální vybavení moderní armády je největší a nejbolestivější položkou jejího rozpočtu. Vážná doba nalezla však u nás plné pochopení pro potřeby obrany státu a tím řešíme i tuto nejtěžší otázku — materiální vybavení — uspokojivě. Dáváme naší armádě vše, co potřebuje k úspěšnému boji, ale postupujeme při tom plánovitě a podle pořadí naléhavosti. Můžeme klidně říci: „I po materiální stránce jsme připraveni!“